

Bruxelles, 24. veljače 2022.
(OR. en)

6533/22

Međuinstitucijski predmet:
2022/0051(COD)

DRS 11
SUSTDEV 44
CODEC 207
IA 20
COMPET 118

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	24. veljače 2022.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 71 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 71 final.

Priloženo: COM(2022) 71 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2022.
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937

(Tekst značajan za EGP)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Razlozi i ciljevi prijedloga

Ponašanje poduzeća u svim sektorima gospodarstva ključno je za uspješan prelazak Unije na klimatski neutralno i zeleno gospodarstvo¹ u skladu s europskim zelenim planom² i za ostvarenje UN-ovih ciljeva održivog razvoja, među ostalim u pogledu ljudskih prava i okoliša. Za to je potrebno provesti sveobuhvatne postupke ublažavanja negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš u njihovim lancima vrijednosti, integrirati održivost u sustave korporativnog upravljanja te oblikovati poslovne odluke vodeći računa o ljudskim pravima, utjecaju na klimu i okoliš, kao i o dugoročnoj otpornosti poduzeća.

Poduzeća iz EU-a posluju u složenom okruženju, pri čemu se na globalne lance vrijednosti posebno oslanjaju velika poduzeća. S obzirom na znatan broj dobavljača u Uniji i trećim zemljama te sveukupnu složenost lanaca vrijednosti, poduzeća iz EU-a, uključujući velika poduzeća, mogla bi imati poteškoće u utvrđivanju i ublažavanju rizika u svojim lancima vrijednosti povezanih s poštovanjem ljudskih prava ili učincima na okoliš. Utvrđivanje tih negativnih učinaka u lancima vrijednosti bit će lakše ako više poduzeća bude postupalo s dužnom pažnjom te stoga postane dostupno više podataka o negativnim učincima na ljudska prava i okoliš.

Povezivanje gospodarstva EU-a s milijunima radnika širom svijeta putem globalnih lanaca vrijednosti podrazumijeva odgovornost za uklanjanje negativnih učinaka na prava tih radnika. Jasan zahtjev građana Unije, posebno u okviru Konferencije o budućnosti Europe, da gospodarstvo EU-a pridonese rješavanju pitanja tih i drugih negativnih učinaka odražava se u postojećem ili budućem nacionalnom zakonodavstvu o dužnoj pažnji u području ljudskih prava i okoliša³, u raspravama koje se vode na nacionalnoj razini i u pozivu na djelovanje Europskog parlamenta i Vijeća. Obje te institucije pozvale su Komisiju da predloži pravila Unije o obvezi dužne pažnje u svim ekonomskim sektorima⁴. U Zajedničkoj izjavi o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2022.⁵ Europski parlament, Vijeće Europske unije i Europska komisija obvezali su se ostvariti viziju gospodarstva u interesu građana i, među ostalim, poboljšati regulatorni okvir za održivo korporativno upravljanje.

¹ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”), koja uključuje i obvezujući cilj smanjenja domaćih neto emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990.

² Komunikacija Komisije „Europski zeleni plan” (COM(2019) 640 final).

³ Dosad su Francuska (*Loi relative au devoir de vigilance, 2017.*) i Njemačka (*Sorgfaltspflichtengesetz, 2021.*) uvele horizontalni zakon o dužnoj pažnji, druge države članice (Belgija, Nizozemska, Luksemburg i Švedska) planiraju to učiniti u bliskoj budućnosti, dok je Nizozemska uvela posebni zakon o dječjem radu (*Wet zorgplicht kinderarbeidm 2019.*).

⁴ Rezolucija Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. s preporukama Komisiji o korporativnoj dužnoj pažnji i korporativnoj odgovornosti (2020/2129(INL)); Zaključci Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe od 1. prosinca 2020. (13512/20).

⁵ Zajednička izjava Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2022. (SL C 514I, 21.12.2021., str. 1.).

Koristeći se postojećim međunarodnim dobrovoljnim standardima odgovornog poslovnog ponašanja⁶, sve veći broj poduzeća iz EU-a primjenjuje dužnu pažnju u lancu vrijednosti kao alat za utvrđivanje rizika u svojem lancu vrijednosti i za bolju otpornost na iznenadne promjene u lancima vrijednosti, ali pri razmatranju primjene dužne pažnje u lancu vrijednosti na svoje aktivnosti nailaze i na poteškoće. Takve poteškoće mogu, na primjer, biti posljedica nedostatka pravne jasnoće u pogledu obveza korporativne dužne pažnje, složenosti lanaca vrijednosti, tržišnog pritiska, nedostatka informacija i troškova. Posljedično koristi od dužne pažnje ne osjećaju se u većoj mjeri među svim europskim poduzećima i gospodarskim sektorima.

Uglavnom velika poduzeća sve više primjenjuju postupke dužne pažnje jer im to može pružiti konkurentsku prednost⁷. Time se odgovara i na sve veći tržišni pritisak na poduzeća da djeluju uvažavajući održivost jer se time omogućuje da se izbjegnu neželjeni reputacijski rizici u odnosu na potrošače i ulagače koji postaju sve svjesniji aspekata održivosti. Međutim, ti se postupci temelje na dobrovoljnim standardima i u slučaju štete ne jamče pravnu sigurnost ni poduzećima ni žrtvama.

Čini se da dobrovoljno djelovanje nije dovelo do velikog poboljšanja u sektorima te se posljedično u Uniji i izvan nje primjećuju negativni učinci proizvodnje i potrošnje u EU-u na treće strane. Određena poduzeća iz EU-a povezuju se s negativnim učincima na ljudska prava i okoliš, među ostalim u svojim lancima vrijednosti⁸. Negativni učinci posebno uključuju pitanja ljudskih prava kao što su prisilni rad, dječji rad, neodgovarajuća zaštita zdravlja i sigurnost na radnom mjestu, iskorištavanje radnika i učinci na okoliš kao što su emisije stakleničkih plinova, onečišćenje ili gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava.

⁶ Vodeća načela Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima: provedba okvira Ujedinjenih naroda „Zaštita, poštovanje i pomoć” (2011.), dostupno na: https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća (ažuriranje iz 2011.), dostupne na: <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>, sa skupom preporuka o odgovornom poslovnom ponašanju, kao i posebnim Smjernicama OECD-a o postupanju s dužnom pažnjom za odgovorno poslovno ponašanje (2018.) i sektorskim smjernicama OECD-a, dostupnima na: <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>

⁷ Vidjeti procjenu učinka priloženu ovom Prijedlogu, str. 15. i 23.

⁸ Studija o dužnoj pažnji, Europska komisija, Glavna uprava za pravosuđe i zaštitu potrošača, Smit, L., Bright, C. i dr., u *Study on due diligence requirements through the supply chain* (Studija o zahtjevima u pogledu dužne pažnje u lancu opskrbe): završno izvješće, Ured za publikacije, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/39830>, str. 221., navodi se da su postupci procjene korporativnog rizika i dalje usmjereni na važnost rizika za poduzeće, unatoč međunarodnim smjernicama (Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, OECD) u kojima se pojašnjava da relevantni rizici za dužnu pažnju moraju obuhvatiti osim rizika poduzeća i rizike pogođenih strana (nositelji prava). Dobro su dokumentirani negativni učinci na poduzeća kao posljedica globalizacije i izostanka dužne pažnje, od ekoloških katastrofa (vidjeti na <https://www.business-humanrights.org/en/blog/brumadinho-dam-collapse-lessons-in-corporate-due-diligence-and-remedy-for-harm-done/>) i jagme za zemljištem (vidjeti na [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU\(2016\)578007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU(2016)578007_EN.pdf)) do ozbiljnih kršenja radničkih i ljudskih prava (vidjeti na [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI\(2014\)538222_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI(2014)538222_REV1_EN.pdf)).

Posljednjih godina novi pravni okviri o korporativnoj dužnoj pažnji u državama članicama⁹ odražavaju sve veću želju za pružanjem potpore poduzećima u nastojanjima da u svojim lancima vrijednosti postupaju s dužnom pažnjom i potiču poslovno ponašanje kojim se poštuju ljudska prava, prava djece i okoliš. S druge strane, zbog njih dolazi do rascjepkanosti i rizika od narušavanja pravne sigurnosti i jednakih uvjeta za poduzeća na jedinstvenom tržištu.

Zakonodavstvom Unije o korporativnoj dužnoj pažnji unaprijedilo bi se poštovanje ljudskih prava i zaštita okoliša, stvorili jednaki uvjeti za poduzeća u Uniji i izbjegla rascjepkanost zbog samostalnog djelovanja država članica. Obuhvaćalo bi i poduzeća iz trećih zemalja koja posluju na tržištu Unije na temelju sličnog kriterija prometa.

U tom će se kontekstu ovom Direktivom uspostaviti horizontalni okvir kojim će se poticati poduzeća koja posluju na jedinstvenom tržištu da u vlastitom poslovanju i kroz vlastite lance vrijednosti pridonesu poštovanju ljudskih prava i zaštiti okoliša utvrđivanjem, sprečavanjem, ublažavanjem i uzimanjem u obzir negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš te uspostavljanjem odgovarajućih sustava upravljanja i mjera u tu svrhu.

Ovom će se Direktivom posebno:

- (1) poboljšati prakse korporativnog upravljanja kako bi se u korporativne strategije bolje integrirali procesi upravljanja rizikom i ublažavanja rizika u pogledu ljudskih prava i okoliša i učinaka na ljudska prava i okoliš, uključujući one koji proizlaze iz lanaca vrijednosti;
- (2) izbjeci rascjepkanost zahtjeva za dužnu pažnju na jedinstvenom tržištu i stvoriti pravna sigurnost za poduzeća i dionike s obzirom na očekivano ponašanje i odgovornost;
- (3) povećati korporativna odgovornost za negativne učinke i osigurati usklađenost za poduzeća u pogledu obveza u okviru postojećih i predloženih inicijativa EU-a o odgovornom poslovnom ponašanju;
- (4) poboljšati pristup pravnim lijekovima za osobe pogođene negativnim učincima korporativnog ponašanja na ljudska prava i okoliš;
- (5) budući da je riječ o horizontalnom instrumentu usmjerenom na poslovne procese, koji se primjenjuje i na lanac vrijednosti, ovom će se Direktivom dopuniti druge mjere koje su na snazi ili su predložene, a koje se izravno odnose na određene izazove održivosti ili se primjenjuju u određenim sektorima, uglavnom unutar Unije.

Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području

Na razini EU-a, održivo korporativno upravljanje uglavnom se neizravno potiče postavljanjem zahtjeva za izvještavanje iz [Direktive o nefinancijskom izvještavanju](#)¹⁰ koji se

⁹ Vidjeti bilješku 3.

¹⁰ Direktiva 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (SL L 330, 15.11.2014., str. 1.–9.). Direktiva o nefinancijskom izvještavanju stoga je izmjena Računovodstvene direktive, tj. Direktive 2013/34/EU o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i

odnose na otprilike 12 000 poduzeća¹¹ u pogledu rizika, učinaka, mjera (uključujući dužnu pažnju) i politika koji se odnose na zaštitu okoliša, socijalna i ljudska prava¹². Direktiva o nefinancijskom izvještavanju imala je određeni pozitivan učinak na poboljšanje odgovornog poslovanja, ali nije dovela do toga da većina poduzeća u dovoljnoj mjeri uzme u obzir njihove negativne učinke u svojim lancima vrijednosti¹³.

Nedavnim Komisijinim [Prijedlogom direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti, kojim se revidira Direktiva o nefinancijskom izvještavanju](#)¹⁴, proširilo bi se područje primjene na sva velika poduzeća i sva uvrštena poduzeća¹⁵, zahtijevala revizija (osiguranje) dostavljenih informacija i poboljšala standardizacija dostavljenih informacija davanjem ovlasti Komisiji za donošenje standarda izvještavanja o održivosti¹⁶. Ovom Direktivom dopunit će se postojeća Direktiva o nefinancijskom izvještavanju i njezine predložene izmjene (Prijedlog direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti) dodavanjem materijalne korporativne obveze za neka poduzeća da postupaju s dužnom pažnjom kako bi utvrdila, spriječila, ublažila i uzela u obzir vanjsku štetu koja proizlazi iz negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš u poslovanju poduzeća, njegovim društvima kćerima i u lancu vrijednosti. Posebna je važnost Prijedloga direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti u tome da se njime nalaže objavljivanje planova poduzeća kako bi se osiguralo da su njegov poslovni model i strategija kompatibilni s prelaskom na održivo gospodarstvo i ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom. Te su dvije inicijative usko povezane i dovest će do sinergija. Prvo, za pravilno prikupljanje informacija u svrhu izvještavanja na temelju predložene direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti potrebno je uspostaviti postupke, što je usko povezano s utvrđivanjem negativnih učinaka u skladu s obvezom dužne pažnje

povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013.).

¹¹ Veliki subjekti od javnog interesa koji imaju više od 500 zaposlenika (i čiji ukupni iznos bilance ili neto promet premašuje prag iz Računovodstvene direktive za velika poduzeća), uključujući uvrštena poduzeća, banke i osiguravajuća društva. Vidjeti studiju Centra za europske političke studije o Direktivi o nefinancijskom izvještavanju, pripremljenoj za Europsku komisiju za potporu preispitivanju Direktive o nefinancijskom izvještavanju, studeni 2020., dostupno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1ef8fe0e-98e1-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>

¹² Vidjeti i neke odredbe Direktive o pravima dioničara II, tj. Direktive (EU) 2017/828 o izmjeni Direktive 2007/36/EZ u pogledu poticanja dugoročnog sudjelovanja dioničara (SL L 132, 20.5.2017., str. 1.–25.).

¹³ U procjeni učinka priloženoj Komisijinu Prijedlogu direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti (SWD(2021) 150 final) i studiji Centra za europske političke studije o Direktivi o nefinancijskom izvještavanju (odjeljak 2.) utvrđena je ograničena promjena korporativnih politika kao rezultat te direktive, što je u skladu s percepcijom glavnih dionika koji nisu mogli utvrditi jasan obrazac promjene korporativnog ponašanja potaknute tim pravilima o izvještavanju.

¹⁴ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Uredbe (EU) br. 537/2014 u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti (COM(2021) 189 final).

¹⁵ Obveza izvještavanja o održivosti primjenjivala bi se na sva velika poduzeća kako su definirana u Računovodstvenoj direktivi (koja bi se izmijenila direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti), a od 2026. i na poduzeća uvrštena na uređena tržišta EU-a (uključujući poduzeća koja nisu iz EU-a, ali isključujući sva mikropoduzeća).

¹⁶ Izrada nacрта standarda izvještavanja o održivosti započela je usporedno sa zakonodavnim postupkom u radnoj skupini za provedbu projekta koju je osnovala Europska savjetodavna skupina za financijsko izvještavanje na zahtjev Komisije.

utvrđenom ovom Direktivom. Drugo, direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti obuhvatit će se posljednji korak obveze dužne pažnje, odnosno faza izvještavanja, za poduzeća koja su isto tako obuhvaćena tom direktivom. Treće, ovom Direktivom utvrdit će se obveze poduzeća da naprave plan kojim se osigurava usklađenost poslovnog modela i strategije s prelaskom na održivo gospodarstvo i ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom, o čemu se mora izvještavati u skladu s direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti. Stoga će dovesti do toga da izvješća poduzeća budu potpunija i učinkovitija. Prema tome, komplementarnošću će se povećati učinkovitost obiju mjera i potaknuti promjena korporativnog ponašanja u tim poduzećima.

Ovom će se Direktivom poduprijeti i [Uredba o objavljivanju informacija o održivom financiranju](#)¹⁷ koja je nedavno stupila na snagu i primjenjuje se na sudionike na financijskim tržištima (kao što su upravitelji investicijskih fondova i portfelja, osiguravajuća društva koja prodaju investicijske osigurateljne proizvode i poduzeća koja pružaju različite mirovinske proizvode) i financijske savjetnike. Prema Uredbi, ta poduzeća moraju objaviti, među ostalim, izjavu o svojim politikama dužne pažnje u pogledu glavnih negativnih učinaka njihovih odluka o ulaganjima na čimbenike održivosti na temelju usklađenosti ili objašnjenja. Istodobno, objavljivanje takve izjave obvezno je za poduzeća s više od 500 zaposlenika, a Komisija je ovlaštena za donošenje regulatornih tehničkih standarda za pokazatelje održivosti u odnosu na različite vrste negativnih učinaka¹⁸.

Slično tome, ovom će se Direktivom dopuniti nedavna [Uredba o taksonomiji](#)¹⁹, alat za transparentnost kojim se olakšava donošenje odluka o ulaganjima i pridonosi borbi protiv manipulativnog zelenog marketinga jer se omogućuje kategorizacija okolišno održivih ulaganja u ekonomske djelatnosti koje udovoljavaju i minimalnim socijalnim zaštitnim mjerama²⁰. Izvještavanje obuhvaća i minimalne zaštitne mjere utvrđene u članku 18. Uredbe o taksonomiji koje se odnose na postupke koje bi poduzeća trebala provesti radi usklađenosti sa Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća i Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, uključujući načela i prava utvrđena u osam temeljnih konvencija utvrđenih u Deklaraciji Međunarodne organizacije rada o temeljnim načelima i pravima na radu i Međunarodnoj povelji o ljudskim pravima pri obavljanju ekonomske djelatnosti koja je kategorizirana kao „održiva”. Kao ni Direktivom o nefinancijskom izvještavanju i Prijedlogom direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti, ni Uredbom o taksonomiji poduzećima se ne nameću materijalne obveze osim zahtjevâ za javno izvještavanje, a ulagatelji te informacije mogu upotrebljavati pri dodjeli kapitala poduzećima. Ovom se Direktivom može pridonijeti tome da ulagatelji dobiju detaljnije informacije jer se od poduzeća zahtijeva da utvrde rizike od negativnih učinaka u svim svojim aktivnostima i

¹⁷ Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (SL L 317, 9.12.2019., str. 1.–16.).

¹⁸ Tri europska nadzorna tijela 4. veljače 2021. objavila su svoje završno izvješće Komisiji (dostupno na: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/three-european-supervisory-authorities-publish-final-report-and-draft-rtss>), uključujući nacrt regulatornih tehničkih standarda o objavama na temelju Uredbe o objavljivanju informacija o održivom financiranju.

¹⁹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.–43.).

²⁰ Taksonomija će se stvarati postupno. Minimalne socijalne zaštitne mjere primjenjuju se na sva taksonomski prihvatljiva ulaganja.

lancima vrijednosti. Stoga se njome dopunjuje Uredba o taksonomiji jer se njome može dodatno pomoći ulagateljima da dodijele kapital odgovornim i održivim poduzećima. Nadalje, Uredba o taksonomiji (kao zajednički okvir za održive ekonomske djelatnosti za potrebe ulaganja) može poslužiti kao smjernica poduzećima za privlačenje održivog financiranja za svoje planove korektivnih mjera i planove djelovanja.

Ovom Direktivom dopunit će se [Direktiva 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava](#)²¹, koja predstavlja sveobuhvatan pravni okvir za učinkovitu borbu protiv svih oblika iskorištavanja u Uniji koje vrše fizičke i pravne osobe, posebno prisilni rad, seksualno iskorištavanje, prosjačenje, ropstvo ili radnje slične ropstvu, služenje, iskorištavanja kaznenih djela ili odstranjivanje organa. Njome se utvrđuje i odgovornost pravnih osoba za kaznena djela iz te direktive koja u njihovu korist počinu bilo koja osoba koja ima vodeći položaj u pravnoj osobi ili ako je počinjenje kaznenog djela bilo moguće zbog nedostatka nadzora ili kontrole. Direktivom 2011/36/EU predviđene su i sankcije za pravnu osobu koja se smatra odgovornom.

Nadalje, ovom će se Direktivom dopuniti [Direktiva o sankcijama za poslodavce](#)²², kojom se zabranjuje zapošljavanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, uključujući žrtve trgovanja ljudima. Direktivom o sankcijama za poslodavce utvrđuju se minimalni standardi za sankcije i druge mjere koje se primjenjuju u državama članicama protiv poslodavaca koji je krše.

Ovom Direktivom dopunit će se i postojeći ili planirani sektorski instrumenti za dužnu pažnju u lancu vrijednosti povezani s proizvodima na razini EU-a zbog međusektorskog područja primjene i širokog raspona obuhvaćenih učinaka na održivost.

Takozvana [Uredba o mineralima iz područja zahvaćenih sukobima](#)²³ primjenjuje se na četiri konkretna minerala i metala. Njome se od poduzeća iz EU-a u lancu opskrbe zahtijeva da osiguraju uvoz kositra, volframa, tantala i zlata samo iz odgovornih izvora i izvora koji nisu zahvaćeni sukobima te da uspostave konkretnije mehanizme za provođenje dužne pažnje, npr. reviziju dužne pažnje u lancu opskrbe koju provodi neovisna treća strana. Odredbama o dužnoj pažnji iz ove Direktive nastoji se riješiti i problem negativnih učinaka na okoliš pa će se primjenjivati i na lance vrijednosti dodatnih minerala koji nisu obuhvaćeni Uredbom o mineralima iz područja zahvaćenih sukobima, ali imaju negativne učinke na ljudska prava, klimu i okoliš.

²¹ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

²² Direktiva 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 168, 30.6.2009.).

²³ Uredba (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o utvrđivanju obveza dužne pažnje u lancu opskrbe za uvoznike Unije koji uvoze kositar, tantal i volfram, njihove rude i zlato podrijetlom iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja (SL L 130, 19.5.2017., str. 1.–20.).

Komisijin [Prijedlog uredbe o lancima opskrbe koji ne pridonose krčenju šuma](#)²⁴ usmjeren je na određene lance opskrbe robom i proizvodima. Ima poseban cilj, a to je smanjiti utjecaj potrošnje i proizvodnje EU-a na krčenje i propadanje šuma u cijelom svijetu. Zahtjevi iz tog prijedloga u nekim će područjima biti preskriptivniji u usporedbi s općim obvezama dužne pažnje iz ove Direktive. Uključuje i zabranu stavljanja na tržište određenih roba i od njih dobivenih proizvoda ako se ispunjavanje zahtjeva povezanih sa zakonitošću i nepostojanjem krčenja šuma ne može utvrditi dužnom pažnjom. Ta će se zabrana primjenjivati na sve subjekte koji stavljaju relevantne proizvode na tržište Unije, uključujući poduzeća iz EU-a i izvan njega, bez obzira na njihov pravni oblik i veličinu. Stoga, iako se opći ciljevi tih dviju inicijativa međusobno podupiru, njihovi su posebni ciljevi različiti. Ovom će se Direktivom dopuniti Uredba o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma uvođenjem dužne pažnje u lancu vrijednosti u odnosu na aktivnosti koje nisu obuhvaćene tom uredbom, ali bi mogle izravno ili neizravno dovesti do krčenja šuma.

Komisijin [Prijedlog nove uredbe o baterijama](#)²⁵ ima posebne ciljeve, a to su smanjenje utjecaja na okoliš, klimu i društvo u svim fazama životnog ciklusa baterija, bolje funkcioniranje unutarnjeg tržišta i osiguravanje jednakih uvjeta s pomoću zajedničkog skupa pravila. Od gospodarskih subjekata koji na tržište Unije stavljaju industrijske baterije ili baterije za električna vozila (uključujući one ugrađene u vozila) kapaciteta većeg od 2 kWh zahtijeva se da uspostave politike dužne pažnje u lancu opskrbe. Usmjeren je na one sirovine čiji znatan dio svjetske proizvodnje otpada na proizvodnju baterija i koje mogu imati negativne učinke na društvo ili okoliš (kobalt, prirodni grafit, litij i nikal). Gospodarski subjekti moraju dostaviti dokumentaciju o usklađenosti za potrebe provjere treće strane koju provode prijavljena tijela i podliježu provjerama nacionalnih tijela za nadzor tržišta. Ovom će se Direktivom dopuniti Uredba o baterijama uvođenjem dužne pažnje u lancu vrijednosti u odnosu na sirovine koje nisu obuhvaćene tom uredbom, ali se ne zahtijeva certificiranje za stavljanje proizvoda na tržište EU-a.

Postojeća [Direktiva o ekološkom dizajnu](#)²⁶ namjerava se revidirati budućom [inicijativom za održive proizvode](#) koja se u širem smislu odnosi na održivost proizvoda koji se stavljaju na tržište EU-a i transparentnost povezanih informacija.

Ovaj će Prijedlog imati ključnu ulogu u borbi protiv prisilnog rada u globalnim lancima vrijednosti. Kako je najavljeno u Komunikaciji o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu²⁷, Komisija priprema novi zakonodavni prijedlog kojim će se učinkovito zabraniti stavljanje na tržište Unije proizvoda nastalih prisilnim radom, uključujući prisilni dječji rad. Novom inicijativom obuhvatit će se domaći i uvezani proizvodi, a zabrana će se kombinirati s

²⁴ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije i izvozu iz Unije određenih roba i proizvoda povezanih s krčenjem i propadanjem šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 995/2010 (COM(2021) 706 final).

²⁵ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o baterijama i otpadnim baterijama, stavljanju izvan snage Direktive 2006/66/EZ i izmjeni Uredbe (EU) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

²⁶ Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (SL L 285, 31.10.2009., str. 10.).

²⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu za globalnu pravednu tranziciju i održiv oporavak (COM(2022) 66 final).

pouzdanim provedbenim okvirom koji se temelji na riziku. Novi instrument temeljit će se na međunarodnim standardima i nadopunjavati horizontalne i sektorske inicijative, posebno obveze dužne pažnje utvrđene u ovom Prijedlogu.

Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje primjena drugih zahtjeva u području ljudskih prava, zaštite okoliša i klimatskih promjena u okviru drugih zakonodavnih akata Unije. Ako su odredbe ove Direktive u suprotnosti s odredbama drugog zakonodavnog akta Unije kojima se nastoje postići isti ciljevi i predviđaju konkretnije obveze ili obveze šireg opsega, odredbe tog drugog zakonodavnog akta Unije trebale bi imati prednost u mjeri u kojoj su suprotne te bi se trebale primjenjivati na te konkretne obveze.

Dosljednost u odnosu na druge politike Unije

Ova je Direktiva važna za ostvarivanje ciljeva raznih postojećih i planiranih mjera Unije u području okoliša i ljudskih prava, uključujući radnička prava.

U okviru europskog zelenog plana Komisija je među rezultatima [Akcijanskog plana za kružno gospodarstvo](#), [Strategije za bioraznolikost](#), [Strategije od polja do stola](#), [Strategije za kemikalije](#), [Ažuriranja nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe](#) i [Strategije za financiranje tranzicije prema održivom gospodarstvu](#) navela inicijativu o održivom korporativnom upravljanju.

Na temelju prava okoliša EU-a uvode se različiti zahtjevi u pogledu okoliša za poduzeća i države članice ili se utvrđuju ciljevi Unije²⁸. Međutim, to se pravo općenito ne primjenjuje na lance vrijednosti izvan Unije u kojima može nastati do 80–90 % štete za okoliš uzrokovane proizvodnjom EU-a²⁹. [Direktivom o odgovornosti za okoliš](#)³⁰ uspostavlja se okvir za odgovornost za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu na temelju načela „onečišćivač plaća” u odnosu na vlastito poslovanje poduzeća. Njome nisu obuhvaćeni lanci vrijednosti poduzeća. Građanskopravna odgovornost povezana s negativnim učincima na okoliš iz ove Direktive bit će dopuna Direktivi o odgovornosti za okoliš.

Ovom Direktivom dopunit će se zakonodavstvo EU-a u području klime, uključujući Europski zakon o klimi, kojim se utvrđuju klimatske ambicije Unije, s prijelaznim ciljem smanjenja neto emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030., kako bi se Europa usmjerila na odgovoran put prema klimatskoj neutralnosti do 2050. Konkretno, ovom će se Direktivom

²⁸ Na primjer, njome se uvode ograničenja na ispuštanje nekih onečišćujućih tvari, definiraju ciljevi EU-a (kao što je Europski propis o klimi) ili postavljaju ciljevi za države članice (kao što je energetska učinkovitost), utvrđuju obveze država članica (npr. u pogledu zaštite prirodnih staništa), utvrđuje minimalni sadržaj u postupcima odobravanja za neke ekonomske djelatnosti (npr. procjena utjecaja na okoliš) itd.

²⁹ Vidjeti npr. Jungmichel, N., Schampel, C. i Weiss, D.: *Atlas on Environmental Impacts – Supply Chains – Environmental Impacts and Hot Spots in the Supply Chain* (Atlas o utjecaju na okoliš – lanci opskrbe – utjecaji na okoliš i kritične točke u lancu opskrbe), Adephi/Systain, Berlin/Hamburg, 2017., dostupno na: <https://www.adelphi.de/en/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain-englisch.pdf>

³⁰ Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu (SL L 143, 30.4.2004., str. 56.–75.).

dopuniti [paket za ostvarivanje klimatskog cilja „Spremni za 55 %”](#)³¹ i njegove razne ključne mjere, kao što su postavljanje ambicioznijih ciljeva u pogledu energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora za države članice do 2030. ili nadogradnja [Sustava EU-a za trgovanje emisijama](#)³², koji se mora temeljiti na sveobuhvatnijoj transformaciji proizvodnih procesa kako bi se do 2050. postigla klimatska neutralnost u cijelom gospodarstvu i svim lancima vrijednosti. Paket „Spremni za 55 %” primjenjivat će se samo neizravno na neke lance vrijednosti izvan EU-a koji pripadaju poduzećima iz EU-a u okviru [mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama \(CBAM\)](#)³³, čiji je cilj spriječiti „istjecanje ugljika”³⁴ uvođenjem cijene ugljične prilagodbe za odabrane uvezene proizvode koji ne podliježu cijeni ugljika koja proizlazi iz sustava EU-a za trgovanje emisijama.

Postojeće [zakonodavstvo EU-a o zdravlju i sigurnosti te temeljnim pravima](#) usmjereno je na vrlo specifične negativne učinke (kao što su kršenja prava na privatnost i zaštitu podataka, diskriminacija, posebni zdravstveni aspekti povezani s opasnim tvarima, prijetnje zdravlju i sigurnosti radnika, kršenja prava djeteta itd.) unutar Unije³⁵, ali se ne primjenjuje u svim slučajevima na lance vrijednosti poduzeća koji se nalaze izvan Unije.

Inicijativa je u skladu s [Akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.](#)³⁶, koji uključuje obvezu Unije i država članica da ojačaju svoj angažman u aktivnom promicanju provedbe međunarodnih standarda o odgovornom poslovnom ponašanju kao što su Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća i Smjernice OECD-a o dužnoj pažnji. U skladu je sa [Strategijom EU-a o pravima djeteta](#)³⁷ kojom se Unija obvezuje na nultu toleranciju prema dječjem radu te da u lancima opskrbe poduzeća iz EU-a neće biti dječjeg rada. U [Strategiji EU-a za suzbijanje](#)

³¹ Paket za ostvarivanje cilja od 55 % niz je prijedloga koje je Komisija donijela 14. srpnja 2021. kako bi se politike EU-a u području klime, energetike, uporabe zemljišta, prometa i oporezivanja prilagodile smanjenju neto emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990.

³² Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije, Odluke (EU) 2015/1814 o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije i Uredbe (EU) 2015/757 (COM(2021) 551 final).

³³ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi mehanizma za prilagodbu ugljika na granicama (COM(2021) 564 final).

³⁴ „Istjecanje ugljika” koje je posljedica povećanih klimatskih ambicija EU-a moglo bi dovesti do povećanja ukupnih globalnih emisija. Na temelju cijene ugljične prilagodbe u okviru mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama za odabrane vrste uvezenih proizvoda u sektorima željeza, aluminija, cementa, električne energije i gnojiva stvorili bi se jednaki uvjeti za proizvode iz EU-a i uvezene proizvode.

³⁵ U skladu s pravom EU-a, svaki radnik u EU-u ima određena minimalna prava koja se odnose na zaštitu od diskriminacije na temelju spola, rase, vjere, dobi, invaliditeta i spolne orijentacije, radno pravo (rad u nepunom radnom vremenu, ugovori o radu na određeno vrijeme, radno vrijeme, obavješćivanje zaposlenika i savjetovanje s njima). Sažetak je dostupan na: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED%3D17&locale=hr

³⁶ Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću: Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024. (JOIN(2020) 5 final).

³⁷ Komunikacija Komisije o Strategiji EU-a o pravima djeteta (COM(2021) 142 final).

[trgovine ljudima za razdoblje 2021.–2025.](#)³⁸ Komisija se obvezala iznijeti zakonodavni prijedlog o održivom korporativnom upravljanju kako bi potaknula dugoročno održivo i odgovorno korporativno ponašanje. Inicijativom se pridonosi i ciljevima Komunikacije Komisije o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu³⁹, koja je donesena zajedno s ovim Prijedlogom.

Ovom će se Direktivom pridonijeti europskom stupu socijalnih prava jer se oboma promiču prava kao što su pravedni radni uvjeti⁴⁰. Bavit će se, osim vanjskog aspekta, kršenjem međunarodnih standarda rada kad do njih dođe u Uniji (npr. slučajevi prisilnog rada u poljoprivredi). Stoga bi se njome unutar Unije ojačala i zaštita radnika u Uniji zajedno s postojećom pravnom stečevinom u području socijalnih prava i pridonijelo sprečavanju i suzbijanju zlouporaba unutar država članica i među njima.

Stoga će se ovom Direktivom dopuniti regulatorno okruženje EU-a koje trenutačno ne uključuje transparentan i predvidljiv okvir na razini Unije kojim se poduzećima iz EU-a u svim sektorima gospodarstva pomaže da procijene rizike i učinke održivosti u pogledu rizika za temeljna ljudska prava i okoliš te da njima upravljaju, među ostalim u svim svojim lancima vrijednosti.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

Pravna osnova

Prijedlog se temelji na člancima 50. i 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Člankom 50. stavkom 1. UFEU-a, a posebno člankom 50. stavkom 2. točkom (g) UFEU-a predviđa se nadležnost EU-a da djeluje u cilju postizanja slobode poslovnog nastana s obzirom na određenu djelatnost, posebno „usklađivanjem, u mjeri u kojoj je to potrebno, zaštitnih mehanizama koje države članice zahtijevaju od trgovačkih društava u smislu članka 54. drugog stavka UFEU-a radi zaštite interesa članova i trećih, s ciljem ujednačavanja takvih zaštitnih mehanizama širom Unije”. Primjer mogu biti mjere koordinacije koje se odnose na zaštitu interesa dioničara trgovačkih društava i drugih dionika u cilju ujednačavanja takve zaštite u cijeloj Uniji ako se nacionalna pravila toliko razlikuju da ometaju slobodu poslovnog nastana⁴¹. Primjena ove odredbe moguća je ako je cilj ukloniti postojeće ili spriječiti pojavu budućih prepreka slobodi poslovnog nastana koje nastaju zbog različitog razvoja nacionalnih zakona. Pojava takvih prepreka mora biti izgledna, a cilj mjere o kojoj je riječ mora biti njihovo sprečavanje⁴².

³⁸ Komunikacija Komisije o Strategiji EU-a za suzbijanje trgovine ljudima za razdoblje 2021.–2025. (COM(2021) 171 final).

³⁹ COM(2022) 66 final.

⁴⁰ Npr. 10. načelo europskog stupa socijalnih prava o zdravom, sigurnom i dobro prilagođenom radnom okruženju i članak 7. točka (b) Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (vidjeti prilog ovoj Direktivi) o pravednim i povoljnim uvjetima na radu, uključujući sigurne i zdrave radne uvjete.

⁴¹ Podsjeća se da je u pogledu mjera korporativnog upravljanja EU već donio propise na temelju iste pravne osnove, npr. direktive o pravima dioničara I i II.

⁴² Vidjeti npr. predmet C 380/03 Njemačka protiv Parlamenta i Vijeća [2006.] Zbirka sudske prakse I-11573, točku 38. i citiranu sudsku praksu.

Ovim se Prijedlogom uređuju obveze dužne pažnje poduzeća u pogledu održivosti i istodobno, u mjeri povezanoj s tom dužnom pažnjom, obuhvaćaju dužnosti direktora poduzeća te sustavi korporativnog upravljanja radi provedbe dužne pažnje. Stoga se prijedlog odnosi na postupke i mjere za zaštitu interesa članova i dionika poduzeća. Nekoliko država članica nedavno je donijelo zakone o dužnoj pažnji u pogledu održivosti⁴³, u drugima je postupak donošenja u tijeku, a neke razmatraju djelovanje⁴⁴. Osim toga, sve veći broj država članica odnedavno regulira to pitanje zahtijevajući od direktora da uzmu u obzir vanjske učinke poduzeća⁴⁵, da u svojim odlukama daju prednost interesima dionika⁴⁶ ili objave izjavu o politici u pogledu strategije poduzeća za ljudska prava⁴⁷. Novi zakoni o dužnoj pažnji i oni u izradi znatno se razlikuju od države do države unatoč namjeri svih država članica da se nadovežu na postojeće međunarodne standarde (Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima i Standardi OECD-a o odgovornom poslovnom ponašanju), što dovodi do različitih zahtjeva. Određene države članice donijele su ili će vjerojatno donijeti zakonodavstvo koje je ograničeno na posebna pitanja u pogledu održivosti u lancima vrijednosti⁴⁸. Postoje razlike u pogledu osobnog područja primjene, materijalnih zahtjeva u pogledu dužne pažnje, režima provedbe i povezanih dužnosti direktora koje u budućnosti mogu postati još veće⁴⁹. Može se očekivati da će se neke države članice odlučiti za nedonošenje zakona u tom području. Stoga vrlo različiti zahtjevi u zakonodavstvu država članica dovode do rascjepkanosti unutarnjeg tržišta. Ta će se rascjepkanost s vremenom vjerojatno povećati.

Zbog te rascjepkanosti postoji opasnost od nejednakih uvjeta za poduzeća na unutarnjem tržištu. Prvo, na poduzeća i njihove direktore, posebno ona koja imaju prekogranične lance vrijednosti, već se primjenjuju različiti zahtjevi i vjerojatno će se primjenjivati još različitiji, ovisno o tome gdje se nalazi njihovo registrirano sjedište. Time se narušava tržišno natjecanje. Osim toga, ovisno o tome kako strukturiraju svoje poslovanje na unutarnjem tržištu, neka poduzeća mogu istodobno biti obuhvaćena područjem primjene dvaju ili više različitih nacionalnih pravnih okvira koji se odnose na održivo korporativno upravljanje⁵⁰. To bi moglo dovesti do udvostručavanja zahtjeva, poteškoća u ispunjavanju zahtjeva, nedostatka pravne sigurnosti za poduzeća, pa čak i do međusobno nespojivih paralelnih pravnih zahtjeva. S druge strane, neka poduzeća možda nisu obuhvaćena područjem primjene nijednog nacionalnog okvira samo zato što nemaju veze koje su prema nacionalnom pravu relevantne

⁴³ Vidjeti bilješku 3. Kad je riječ o zemljama EGP-a, Norveška je donijela zakonodavstvo o dužnoj pažnji.

⁴⁴ Austrija, Belgija, Danska, Finska, Italija, Luksemburg, Nizozemska (u pogledu sveobuhvatnijeg zakonodavstva o odgovornom poslovnom ponašanju). U Irskoj, Španjolskoj i Švedskoj u tijeku su kampanje civilnog društva za uvođenje zakonodavstva o dužnoj pažnji. U Prilogu 8. procjeni učinka priloženoj ovom Prijedlogu nalazi se detaljan pregled zakona i inicijativa država članica/EGP-a.

⁴⁵ Francuski zakon *Loi Pacte*.

⁴⁶ Na primjer Nizozemska.

⁴⁷ Vidjeti njemački zakon *Sorgfaltspflichtengesetz*.

⁴⁸ Na primjer, navedenim nizozemskim zakonom uspostavlja se horizontalna obvezna dužna pažnja za pitanja dječjeg rada u cijelom lancu vrijednosti. U Austriji je jedna politička stranka uputila nacrt zakona o društvenoj odgovornosti u pogledu prisilnog i dječjeg rada u odjevnoj industriji.

⁴⁹ Francuski zakon *Loi relative au devoir de vigilance* i njemački zakon *Sorgfaltspflichtengesetz* znatno se razlikuju u pogledu osobnog područja primjene, materijalnih zahtjeva i sustava provedbe.

⁵⁰ Na primjer, u skladu s njemačkim zakonom *Sorgfaltspflichtengesetz*, svako društvo s podružnicom i najmanje 3 000 zaposlenika u Njemačkoj (1 000 od 2024.) obuhvaćeno je područjem primjene zakona.

za nadležnost države članice koja ima uspostavljena pravila o dužnoj pažnji i time ostvaruju prednost u odnosu na svoje konkurente.

Predloženi akt osmišljen je kako bi se spriječile i uklonile takve prepreke slobodnom kretanju i narušavanju tržišnog natjecanja usklađivanjem zahtjeva da poduzeća provode dužnu pažnju u vlastitom poslovanju, društvima kćerima i lancima vrijednosti te u okviru povezanih dužnosti direktora. To će dovesti do jednakih uvjeta u kojima poduzeća slične veličine i njihovi direktori podliježu istim zahtjevima za integriranje održivog korporativnog upravljanja i mjera korporativne dužne pažnje u svoje unutarnje sustave upravljanja, čime se na sličan način štite interesi dionika poduzeća. Usklađeni uvjeti bili bi korisni za prekogranični poslovni nastan, uključujući poslovanje poduzeća i ulaganja, jer bi se time olakšala usporedba zahtjeva za održivo poslovanje i olakšalo djelovanje, a time i smanjili troškovi.

Članak 50. UFEU-a jest *lex specialis* za mjere donesene radi ostvarenja slobode poslovnog nastana. Među predloženim mjerama, mjere koje se odnose na korporativno upravljanje poduzeća obuhvaćene su tom pravnom osnovom, posebno integriranje dužne pažnje u politike poduzeća, mjere za plan poduzeća kako bi se osiguralo da su poslovni model i strategija usklađeni s prelaskom na održivo gospodarstvo i ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom te povezane mjere za primitke i odredbe o direktorovoj dužnosti brižnog postupanja i dužnostima direktora u pogledu uspostave i nadzora dužne pažnje.

Kako bi se na sveobuhvatan način uklonile opisane prepreke unutarnjem tržištu, članak 50. UFEU-a ovdje se kombinira s općom odredbom članka 114. UFEU-a. Člankom 114. UFEU-a predviđa se donošenje mjera za usklađivanje odredaba zakona ili drugih propisa u državama članicama, čiji je cilj uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Zakonodavac Unije može se pozvati na članak 114. UFEU-a, osobito ako su razlike između nacionalnih pravila takve da ometaju temeljne slobode ili dovode do narušavanja tržišnog natjecanja i stoga imaju izravan učinak na funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

Kako je prethodno navedeno, razlike između nacionalnih pravila o održivom korporativnom upravljanju i obveza dužne pažnje izravno utječu na funkcioniranje unutarnjeg tržišta, a ta u budućnosti će vjerojatno utjecati još više. Osim pitanja uređenih člankom 50. UFEU-a, ovaj se akt odnosi i na druga područja uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta. Konkretno, ako bi izostalo djelovanje zakonodavca Unije, proizvodnja i kretanje robe i usluga išli bi u korist jurisdikcija bez režimâ dužne pažnje ili s manje zahtjevnim režimima ili poduzeća s poslovnim nastanom u takvim jurisdikcijama, što bi znatno utjecalo na protok robe i usluga. Nadalje, poduzeća koja isporučuju robu ili usluge, posebno MSP-ovi, suočit će se s različitim pravilima i očekivanjima kupaca iz različitih država članica. Na primjer, dok se u skladu s pravom jedne države članice od dobavljača mogu zahtijevati revizije koje provodi treća strana, druga država članica može zahtijevati da isti dobavljač sudjeluje u priznatim sektorskim programima i inicijativama s više dionika. Jedna država članica može zahtijevati od poduzeća da provede dužnu pažnju u odnosu na uvriježene poslovne odnose, dok druga država članica može obuhvatiti samo izravne dobavljače. To bi dovelo do umnožavanja različitih djelomično nespojivih zahtjeva kojima se narušava slobodan protok robe i usluga u Uniji.

Može se predvidjeti da će ti poremećaji i učinci s vremenom postati ozbiljniji jer će sve više država članica donijeti različite nacionalne zakone ili čak dovesti do „utrke prema dnu” u predstojećim propisima o dužnoj pažnji.

Poremećaji su relevantni i za građanskopravnu odgovornost u slučaju štete prouzročene u lancu vrijednosti poduzeća. Neki nacionalni pravni okviri o dužnoj pažnji izričito uključuju

sustav građanskopravne odgovornosti povezan s neprovođenjem dužne pažnje, dok ga drugi izričito isključuju⁵¹. Protiv niza poduzeća podignute su tužbe zbog toga što su uzrokovala ili nisu spriječila negativne učinke na razini svojih društava kćeri ili lanaca vrijednosti. O takvim se slučajevima danas odlučuje na temelju različitih pravila. U nedostatku zajedničkih pravila, različiti nacionalni sustavi odgovornosti mogu dovesti do različitih ishoda, ovisno o tome postoji li kontrola vlasništva (u pogledu društava kćeri) ili činjenična kontrola (izravnim ugovorima ili, ako bi poduzeće moglo provoditi kontrolu, na temelju kaskadne metode sklapanja ugovora ili druge utjecajne pozicije u neizravnim poslovnim odnosima). Ta bi rascjepkanost dovela do narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu jer bi poduzeće sa sjedištem u jednoj državi članici podlijevalo zahtjevima za naknadu štete zbog štete prouzročene u njegovu lancu vrijednosti, dok bi poduzeće s istim lancem vrijednosti bilo izuzeto od tog financijskog i reputacijskog rizika zbog različitih nacionalnih pravila.

Predloženim sustavom građanskopravne odgovornosti pojasnilo bi se koja se pravila primjenjuju u slučaju da šteta nastane u vlastitom poslovanju poduzeća, na razini njegovih društava kćeri i na razini izravnih i neizravnih poslovnih odnosa u lancu vrijednosti. Osim toga, svrha predložene odredbe o primjenjivom pravu jest osigurati primjenu usklađenih pravila, uključujući pravila o građanskopravnoj odgovornosti, i u slučajevima u kojima pravo koje se primjenjuje na takav zahtjev nije pravo države članice. Stoga će biti ključno osigurati potrebne jednake uvjete za sve.

Supsidijarnost

Prvo, samo zakonodavstvo država članica u tom području vjerojatno neće biti dostatno i učinkovito. Kad je riječ o posebnim prekograničnim problemima, kao što su onečišćenje, klimatske promjene, bioraznolikost itd., u slučaju nedjelovanja drugih država članica otežano je pojedinačno djelovanje. Mala je vjerojatnost da će se samo djelovanjem pojedinačnih država članica ispuniti međunarodne obveze kao što su ciljevi Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama donesenog u sklopu UNFCCC-a⁵², Konvencije o biološkoj raznolikosti i drugih multilateralnih sporazuma o okolišu. Nadalje, rizici koji proizlaze iz štetnih učinaka na ljudska prava i okoliš prisutni u lancima vrijednosti poduzeća često imaju prekogranične učinke (npr. onečišćenje, transnacionalni lanci opskrbe i lanci vrijednosti).

Drugo, mnoga poduzeća posluju u cijelom EU-u ili globalno: lanci vrijednosti šire se na druge države članice Unije, a sve više i na treće zemlje. Institucionalni ulagači koji ulažu preko granica posjeduju velik dio (38 %⁵³) ukupne tržišne kapitalizacije velikih europskih uvrštenih poduzeća, stoga mnoga poduzeća imaju prekogranično vlasništvo, a na njihovo poslovanje utječu propisi u nekim zemljama ili nedostatak djelovanja u drugima. To je jedan od razloga zbog kojih vodeća poduzeća vjerojatno nisu voljna poduzeti daljnje korake u rješavanju

⁵¹ Francuski zakon *Loi relative au devoir de vigilance* uključuje odredbu o građanskopravnoj odgovornosti. U njemačkom se zakonu *Sorgfaltspflichtengesetz* pojašnjava da, u skladu sa zakonom, kršenje obveze ne dovodi do građanskopravne odgovornosti, dok opća pravila o odgovornosti ostaju nepromijenjena. Osim toga, nacionalna zakonodavstva o građanskopravnoj odgovornosti nisu usklađena.

⁵² Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime.

⁵³ Taj broj proizlazi iz procjene učinka Direktive o pravima dioničara II.

pitanja održivosti, uključujući ona u današnjim lancima vrijednosti⁵⁴, te traže jednake prekogranične uvjete.

Treće, poduzećima koja posluju na unutarnjem tržištu i izvan njega potrebni su pravna sigurnost i jednaki uvjeti za održivi rast. Nekoliko država članica nedavno je donijelo zakone o dužnoj pažnji⁵⁵, u drugima je postupak donošenja u tijeku, a neke razmatraju djelovanje⁵⁶. Postojeća pravila država članica i ona koja su u pripremi već su rezultirala različitim zahtjevima, a s obzirom na to da bi se taj trend mogao nastaviti, postoji rizik od neučinkovitosti i nejednakih uvjeta. Različiti zakoni o dužnoj pažnji imaju znatne neizravne učinke na dobavljače koji opskrbljuju više poduzeća na koja se primjenjuju različiti zakoni jer se obveze u praksi prenose u ugovorne klauzule. Ako se zahtjevi u pogledu dužne pažnje znatno razlikuju od jedne države članice do druge, to stvara pravnu nesigurnost, rascjepkanost jedinstvenog tržišta, dodatne troškove i složenu situaciju za poduzeća i njihove ulagače koji posluju prekogranično te druge dionike. To se može izbjeći djelovanjem EU-a i stoga ima dodanu vrijednost.

Naposljetku, za razliku od pojedinačnog djelovanja država članica, intervencijom EU-a može se osigurati snažan europski utjecaj u kreiranju politika na globalnoj razini⁵⁷.

Proporcionalnost

Opterećenje za poduzeća koje proizlazi iz troškova usklađivanja prilagođeno je veličini, dostupnim resursima i profilu rizičnosti. Poduzeća će morati poduzeti samo odgovarajuće mjere koje su razmjerne stupnju ozbiljnosti i vjerojatnosti negativnog učinka i razumno dostupne poduzeću, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, uključujući obilježja gospodarskog sektora i specifičnog poslovnog odnosa i utjecaj poduzeća na taj odnos te potrebu da se odrede prioriteti djelovanja. U tu su svrhu materijalno i osobno područje primjene te provedbene odredbe ograničeni kako je objašnjeno u nastavku.

Kad je riječ o osobnom području primjene obveza dužne pažnje (tj. koje su poslovne kategorije obuhvaćene), mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), uključujući mikropoduzeća, ukupno čine oko 99 % svih poduzeća u Uniji i izuzeta su od obveze dužne pažnje. Za tu kategoriju poduzeća financijsko i administrativno opterećenje uspostave i provedbe postupka dužne pažnje bilo bi relativno veliko. Većinom nemaju postojeće mehanizme za dužnu pažnju, znanja i iskustva te specijalizirano osoblje, a utjecaj troškova provedbe dužne pažnje

⁵⁴ Na primjer, nedavno su ulagači prisilili proizvođača hrane Danone da smanji troškove zbog izostanka kratkoročne profitabilnosti, vidjeti članak *Can Anglo-Saxon activist investors whip Danone into shape?* (Mogu li anglosaksonski aktivisti ulagači dovesti Danone u red?) dostupan na: <https://www.economist.com/business/2021/02/20/can-anglo-saxon-activist-investors-whip-danone-into-shape>

⁵⁵ Vidjeti bilješku 3.

⁵⁶ Vidjeti bilješku 44.

⁵⁷ Vijeće UN-a za ljudska prava odlučilo je 2014. osnovati međuvladinu radnu skupinu otvorenog tipa (OEIGWG) koja će se baviti transnacionalnim korporacijama i drugim poduzećima s aspekta ljudskih prava i čiji će zadatak biti izrada međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta za reguliranje aktivnosti transnacionalnih korporacija i drugih poduzeća u okviru međunarodnog prava o ljudskim pravima. OEIGWG je 2021. objavio treći revidirani nacrt međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta o poslovnim aktivnostima i ljudskim pravima, uključujući mjere dužne pažnje i korporativnu odgovornost za povrede ljudskih prava.

na njih bio bi nerazmjernan. Međutim, bit će izložena nekima od troškova i opterećenja u poslovnim odnosima s poduzećima obuhvaćenima područjem primjene jer se očekuje da će velika poduzeća prenijeti zahtjeve na svoje dobavljače. Stoga će biti potrebne mjere potpore kako bi se MSP-ovima pomoglo u izgradnji operativnih i financijskih kapaciteta. Od poduzeća čiji je poslovni partner MSP isto se tako zahtijeva da potonjem pruže potporu u ispunjavanju zahtjeva dužne pažnje ako bi se njima mogla ugroziti održivost MSP-a. Nadalje, lanac vrijednosti financijskog sektora ne obuhvaća MSP-ove koji primaju zajmove, kredite, financiranje, osiguranje ili reosiguranje. Istodobno će izloženost pojedinačnog MSP-a negativnim učincima na održivost u pravilu biti niža od izloženosti većih poduzeća. Stoga će vrlo velika poduzeća⁵⁸ biti obuhvaćena potpunom obvezom dužne pažnje, među ostalim i zato što mnoga od njih već imaju uspostavljene određene postupke, npr. obvezu izvještavanja. Konkretno, na temelju odabranih kriterija prometa izdvojit će se oni s najvećim učinkom na gospodarstvo Unije. Nadalje, ovom se Direktivom utvrđuju mjere za ograničavanje prijenosa opterećenja s tih velikih poduzeća na manje dobavljače u lancu vrijednosti te za postavljanje poštenih, razumnih, nediskriminirajućih i razmjernih zahtjeva MSP-ovima.

Kad je riječ o poduzećima s manjim prometom i manjim brojem zaposlenika⁵⁹, obveza dužne pažnje ograničena je na ona poduzeća koja posluju u sektorima s osobito velikim učinkom i koja su istodobno obuhvaćena postojećim sektorskim smjernicama OECD-a⁶⁰. Nadalje, unatoč činjenici da smjernice OECD-a obuhvaćaju financijski sektor, on zbog svoje posebnosti nije uključen u sektore s velikim učinkom. Tim se ograničenjem nastoji uspostaviti ravnoteža između interesa za postizanje ciljeva direktive i interesa za smanjenje financijskog i administrativnog opterećenja poduzeća na najmanju moguću mjeru. Obveza dužne pažnje za ta poduzeća bit će pojednostavnjena jer bi se usmjerila samo na ozbiljne negativne učinke koji su relevantni za njihov sektor. Nadalje, obveza dužne pažnje primjenjivat će se na njih samo dvije godine nakon isteka razdoblja za prenošenje ove Direktive, čime će se omogućiti uspostava potrebnih procesa i postupaka te ostvarivanje koristi od industrijske suradnje, tehnološkog razvoja, standarda itd. koji će vjerojatno biti potaknuti ranijim datumom provedbe za veća poduzeća.

U mjeri u kojoj su ovom Direktivom obuhvaćena i poduzeća iz trećih zemalja, kriteriji za definiranje područja primjene na obuhvaćena poduzeća iz EU-a i izvan njega nisu isti, ali se njima osigurava da za poduzeća iz trećih zemalja nije izglednije da će biti obuhvaćena područjem primjene. Na njih se primjenjuje prag neto prometa (150 milijuna EUR za 1. skupinu i 40 milijuna EUR za 2. skupinu), ali sav taj promet moraju ostvariti u Uniji. S druge strane, poduzeća iz EU-a moraju ostvariti neto promet od 150 milijuna EUR u cijelom svijetu te ispuniti i kriterij u odnosu na broj zaposlenika (više od 500 zaposlenika u 1. skupini i više

⁵⁸ Velika društva s ograničenom odgovornošću s više od 500 zaposlenika i neto prometom većim od 150 milijuna EUR.

⁵⁹ Velika društva s ograničenom odgovornošću s više od 250 zaposlenika i neto prometom većim od 40 milijuna EUR koja istodobno ne premašuju prag od 500 zaposlenika i 150 milijuna EUR neto prometa te poduzeća iz trećih zemalja sličnog pravnog oblika s neto prometom u EU-u od 40 do 150 milijuna EUR.

⁶⁰ OECD je izradio takve sektorske smjernice kako bi promicao učinkovito poštovanje Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća. Popis dokumenata sa sektorskim smjernicama dostupan je na: <http://mneguidelines.oecd.org/sectors/>

od 250 zaposlenika u 2. skupini). Takva razlika u primijenjenim kriterijima opravdana je iz sljedećih razloga:

- na temelju kriterija prometa u EU-u za poduzeća iz trećih zemalja stvara se poveznica s EU-om. Uključivanje samo prometa ostvarenog u Uniji opravdano je jer takav prag, prilagođen na odgovarajući način, stvara teritorijalnu povezanost između poduzeća iz trećih zemalja i Unije zbog učinaka koje poslovanje tih poduzeća može imati na unutarnje tržište EU-a, što je dovoljno za primjenu prava Unije na ta poduzeća,
- osim toga, Direktivom o izvješćivanju po zemljama, koja je izmjena Računovodstvene direktive, već su utvrđene metode za izračun neto prometa za poduzeća izvan EU-a, a takva metodologija ne postoji za izračun broja njihovih zaposlenika. Iskustvo s francuskim pravom kojim se uređuje dužna pažnja pokazuje da je, u nedostatku zajedničke definicije zaposlenika⁶¹, teško izračunati broj zaposlenika (u cijelom svijetu), što otežava utvrđivanje poduzeća iz trećih zemalja obuhvaćenih područjem primjene, čime se sprečava učinkovita provedba pravila,
- primjenom kriterija broja zaposlenika i prometa za poduzeća iz EU-a osigurala bi se bolja usklađenost s Prijedlogom direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti koja bi se trebala primjenjivati na izvještavanje o mjerama i politici dužne pažnje za poduzeća iz EU-a,
- iako će, na temelju procjena Komisije, Direktiva obuhvatiti oko 13 000 poduzeća iz EU-a⁶², obuhvatit će samo oko 4 000 poduzeća iz trećih zemalja⁶³. Činjenica da će poduzeća iz EU-a biti obuhvaćena samo ako dosegnu i minimalno ograničenje broja zaposlenika najvjerojatnije neće promijeniti uvjete tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu EU-a: ta dva kriterija veličine koja se primjenjuju na poduzeća iz EU-a, čak i ako su kumulativna, dovest će do toga da i dalje budu obuhvaćena relativno manja poduzeća u usporedbi s poduzećima izvan EU-a jer u njihovu slučaju treba uzeti u obzir cjelokupni neto promet poduzeća na svjetskoj razini.

Naposljetku, velika poduzeća iz trećih zemalja s velikim prometom u Uniji imaju kapacitet za provođenje dužne pažnje i imat će koristi od prednosti koje proizlaze iz dužne pažnje i u svojem poslovanju drugdje u svijetu. U svim se drugim aspektima na poduzeća iz trećih zemalja pravila o dužnoj pažnji primjenjuju istovjetno kao i na poduzeća iz EU-a (na primjer u pogledu režima koji se primjenjuje na poduzeća koja posluju u sektorima s velikim učinkom i jednakog prijelaznog razdoblja za ta poduzeća). Usklađivanje dužnosti direktora primjenjuje se samo na poduzeća iz EU-a te će stoga poduzeća iz trećih zemalja imati ograničenije obveze.

Materijalno područje primjene usmjereno je i strukturirano uglavnom na obvezi korporativne dužne pažnje i obuhvaća ljudska prava i one negativne učinke na okoliš koji se mogu jasno

⁶¹ Za Uniju vidjeti, na primjer, članak 5. Preporuke Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (2003/361/EZ) (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

⁶² U 1. skupini: 9 400 poduzeća, u 2. skupini 3 400 poduzeća.

⁶³ U 1. skupini: 2 600 poduzeća, u 2. skupini 1 400 poduzeća. Metodologija za izračun broja poduzeća iz trećih zemalja objašnjena je u priloženom radnom dokumentu službi Komisije.

definirati u odabranim međunarodnim konvencijama. Predloženim dužnostima direktora osigurava se bliska povezanost s obvezama dužne pažnje te su stoga potrebne za učinkovitu dužnu pažnju. Dužnosti direktora obuhvaćaju i pojašnjenje načina na koji se od direktora očekuje da poštuju dužnost brižnog postupanja kako bi djelovali u najboljem interesu poduzeća.

Učinkovita provedba obveze dužne pažnje ključna je za postizanje ciljeva inicijative. Ovom će se Direktivom predvidjeti kombinacija sankcija i građanskopravne odgovornosti.

Kad je riječ o privatnoj provedbi putem građanskopravne odgovornosti, primjenjuje se drugačiji pristup u pogledu vlastitog poslovanja poduzeća i njegovih društava kćeri, s jedne strane, i poslovnih odnosa, s druge strane. Konkretno, građanskopravna odgovornost odnosi se samo na uvriježene poslovne odnose za koje poduzeće očekuje da će biti trajni i velikog intenziteta i koji ne predstavljaju zanemariv ili samo pomoćni dio njegova lanca vrijednosti. Poduzeće ne bi trebalo biti odgovorno zbog toga što nije spriječilo ili zaustavilo nanošenje štete na razini neizravnih poslovnih odnosa ako je primijenjivalo kaskadnu metodu sklapanja ugovora i jamstvo te ako je provelo mjere za provjeru usklađenosti s time, osim u slučaju da je, s obzirom na okolnosti, bilo nerazumno očekivati da bi stvarno poduzete mjere, među ostalim u pogledu provjere usklađenosti, bile prikladne za sprečavanje, ublažavanje i okončanje negativnog učinka ili smanjenje njegova opsega na najmanju moguću mjeru. Osim toga, pri procjeni postojanja i opsega odgovornosti u obzir treba uzeti aktivnosti poduzeća poduzete radi usklađivanja sa svim korektivnim mjerama koje od njega zahtijeva nadzorno tijelo, u mjeri u kojoj se izravno odnose na predmetnu štetu, sva ulaganja i svu ciljanu potporu koja je pružena, kao i svaki oblik suradnje s drugim subjektima kako bi se uklonili negativni učinci u njegovim lancima vrijednosti.

Tim pristupom građanskopravnoj odgovornosti ograničit će se i rizik od prekobrojnih sudskih postupaka.

Mjere povezane s javnom provedbom obveze dužne pažnje ne prelaze ono što je potrebno. U ovoj se Direktivi pojašnjava da svaka sankcija izrečena zbog nepoštovanja obveza dužne pažnje mora biti razmjerna. Ako javna tijela koja istražuju usklađenost poduzeća s ovom Direktivom utvrde da se ono nije pridržavalo Direktive, prvo bi mu trebala odobriti odgovarajuće razdoblje za poduzimanje korektivnih mjera. U Direktivi se navodi ograničen broj sankcija koje bi se trebale primjenjivati u svim državama članicama, ali se državama članicama prepušta da osiguraju razmjerni postupak provedbe u skladu sa svojim nacionalnim pravom. Kada se izriču novčane kazne, temelje se na prometu poduzeća kako bi se osigurala razmjernost.

Nadalje, primjena ove Direktive ne podrazumijeva nepotrebne troškove za Uniju, nacionalne vlade, regionalna ili lokalna tijela. U skladu s Direktivom, organizacija provedbe prepustit će se državama članicama. Nadzor mogu provoditi postojeća tijela. Kako bi se smanjili troškovi (na primjer pri nadzoru poduzeća iz trećih zemalja koja posluju u različitim državama članicama) i poboljšali nadzor, koordinacija, istraga i razmjena informacija, Komisija će uspostaviti Europsku mrežu nadzornih tijela.

Ovom se Direktivom omogućuje suradnja među poduzećima, korištenje sektorskih programa i pokretanje inicijativa s više dionika kako bi se poduzećima smanjili troškovi usklađivanja s ovom Direktivom.

Odabir instrumenta

Predloženi je instrument direktiva jer je članak 50. UFEU-a pravna osnova za zakonodavstvo o pravu trgovačkih društava u pogledu zaštite interesa članova trgovačkih društava i drugih u

cilju ujednačavanja takve zaštite u cijeloj Uniji. U članku 50. UFEU-a propisano je da Europski parlament i Vijeće djeluju donošenjem direktiva.

Komisija donosi delegirane akte kojima se utvrđuju kriteriji prema kojima poduzeća iz trećih zemalja izvještavaju o dužnoj pažnji.

Kako bi se pružila potpora poduzećima i tijelima država članica u pogledu načina na koji bi poduzeća trebala ispuniti svoje obveze dužne pažnje, Komisija, prema potrebi, može izdati smjernice uz savjetovanje s relevantnim europskim tijelima, međunarodnim tijelima koja posjeduju stručno znanje o provedbi dužne pažnje i drugima. Smjernice se mogu upotrijebiti i za opisivanje neobvezujućih modela ugovornih klauzula koje poduzeća mogu primijeniti za kaskadni sustav obveze u svojem lancu vrijednosti.

Osim toga, Komisija može uspostaviti druge mjere potpore koje se temelje na postojećim djelovanjima i alatima EU-a kako bi se poduprla provedba dužne pažnje u Uniji i trećim zemljama, uključujući podršku zajedničkim inicijativama dionika kako bi se poduzećima pomoglo da ispune svoje obveze, i pružili drugi načini potpore MSP-ovima na koje utječe ova Direktiva. To bi se moglo dodatno dopuniti instrumentima EU-a za razvojnu suradnju kako bi se pružila potpora vladama trećih zemalja i gospodarskim subjektima na početku lanca u trećim zemljama koji nastoje riješiti problem negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš koje uzrokuju njihove aktivnosti i poslovni odnosi uspostavljeni na početku lanca.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

Savjetovanja s dionicima

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu, održano je nekoliko savjetovanja:

- početna procjena učinka (plan djelovanja) za koju je primljeno 114 povratnih informacija,
- otvoreno javno savjetovanje⁶⁴, na koje je stigao 473 461 odgovor i 122 785 potpisa građana, od kojih je velika većina podnesena u okviru kampanja na unaprijed ispunjenim upitnicima, i 149 dokumenata o stajalištu,
- posebno savjetovanje sa socijalnim partnerima,
- niz radionica i sastanaka dionika, npr. sastanak Neformalne stručne skupine za pravo trgovačkih društava (ICLEG), uglavnom sastavljene od članova akademske zajednice stručnih za pravo trgovačkih društava i sastanak s predstavnicima država članica u okviru Stručne skupine za pravo trgovačkih društava (CLEG), i
- konferencije i sastanci s predstavnicima poslovnih udruženja i pojedinačnih poduzeća, uključujući predstavnike malih i srednjih poduzeća (MSP-ova) te civilnim društvom, uključujući nevladine i neprofitne organizacije, i međunarodnim organizacijama kao što je OECD.

⁶⁴ Sažetak otvorenog javnog savjetovanja o inicijativi o održivom korporativnom upravljanju dostupan je na: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance/public-consultation_en

Općenito, na savjetovanjima se pokazalo da dionici većinom priznaju potrebu za pravnim okvirom EU-a za dužnu pažnju⁶⁵. Konkretno, velika poduzeća iz svih djelatnosti zatražila su bolju usklađenost u području dužne pažnje kako bi se poboljšala pravna sigurnost i stvorili jednaki uvjeti za sve. Građani i udruge civilnog društva smatrali su da je postojeći regulatorni okvir neučinkovit za osiguravanje korporativne odgovornosti za negativne učinke na ljudska prava i okoliš.

Pretežna većina ispitanika u otvorenom javnom savjetovanju, uključujući većinu država članica sudionica, dala je prednost horizontalnom pristupu dužnoj pažnji u odnosu na sektorski ili tematski pristup⁶⁶. Poduzeća su navela da se boje rizika od nepovoljnog konkurentskog položaja u odnosu na poduzeća iz trećih zemalja koja nemaju iste obveze. U skladu s time, većina se ispitanika složila da bi se pravila o dužnoj pažnji trebala primjenjivati i na poduzeća iz trećih zemalja koja nemaju poslovni nastan u EU-u, ali u njemu obavljaju aktivnosti određenog opsega⁶⁷.

Kad je riječ o provedbenom mehanizmu koji prati obvezu dužne pažnje, većina ispitanika u svim skupinama dionika koje su sudjelovale u otvorenom javnom savjetovanju navela je da je najprikladnija opcija nadzor nadležnih nacionalnih tijela uz mehanizam suradnje/koordinacije na razini EU-a⁶⁸.

Većina ispitanika u svim skupinama dionika smatrala je obvezujuća pravila s ciljevima opcijom koja podrazumijeva najviše troškova, ali i najveće koristi općenito. Iako je većina ispitanika zamijetila pozitivan učinak na treće zemlje, dio ispitanika strahuje od mogućeg negativnog učinka pravila o dužnoj pažnji na treće zemlje ako bi se poduzeća koja ulažu u treće zemlje sa slabom zaštitom ljudskih prava, među ostalim socijalnih i radničkih prava, te zaštitom okoliša morala povući iz tih zemalja.

Detaljne informacije o strategiji savjetovanja i zaključcima savjetovanja s dionicima nalaze se u Prilogu 2. Izvješća o procjeni učinka.

Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Kako bi poduprla analizu različitih mogućnosti, Komisija je vanjskim stručnjacima dodijelila ugovore o potpori za studiju o zahtjevima u pogledu dužne pažnje u lancu opskrbe⁶⁹ i za

⁶⁵ Na primjer, na otvorenom javnom savjetovanju potrebu za djelovanjem podržalo je 95,9 % nevladinih organizacija, 68,4 % poduzeća (75,5 % velikih poduzeća i 58,7 % MSP-ova) i 59,6 % poslovnih udruženja.

⁶⁶ Horizontalnom pristupu prednost je dalo 97,2 % nevladinih organizacija te 86,8 % poduzeća, uključujući MSP-ove (81,8 %), kao i poslovna udruženja (85,3 %). To vrijedi i za ispitanike iz država članica.

⁶⁷ S tom se izjavom složilo 97 % ispitanika (96,1 % nevladinih organizacija, 96,5 % poslovnih udruženja, 93,8 % poduzeća, uključujući 86,4 % MSP-ova). Svi ispitanici iz država članica isto se tako slažu s tom izjavom.

⁶⁸ Slijedila je opcija sudskog izvršenja uz odgovornost (49 %) i nadzora koji provode nadležna nacionalna tijela na temelju pritužbi o neusklađenosti uz učinkovite sankcije (44 %).

⁶⁹ Vidjeti upućivanje u bilješki 8.

studiju o dužnostima direktora i održivom korporativnom upravljanju⁷⁰. Ti su stručnjaci blisko surađivali s Komisijom tijekom različitih faza studije.

Osim iz tih popratnih studija, dodatno stručno znanje prikupljeno je na temelju istraživanja literature i odgovora dobivenih u okviru savjetovanja s dionicima.

Uz navedene popratne studije, sastanke stručnih skupina i savjetovanja s dionicima, Komisija je posebnu pozornost posvetila i relevantnoj rezoluciji Europskog parlamenta i zaključcima Vijeća. U Rezoluciji Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. dane su preporuke Komisiji o korporativnoj dužnoj pažnji i korporativnoj odgovornosti, a Komisija je pozvana da predloži pravila EU-a za sveobuhvatnu obvezu korporativne dužne pažnje. U Zaključcima Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe od 1. prosinca 2020. Komisija je pozvana da podnese prijedlog pravnog okvira EU-a o održivom korporativnom upravljanju, uključujući obveze međusektorske korporativne dužne pažnje duž globalnih lanaca vrijednosti.

Procjena učinka

U procjeni učinka, na temelju analize u širem se smislu razmatrao problem koji proizlazi iz potrebe za jačanjem održivosti u sustavima korporativnog upravljanja, s dvije dimenzije: (1) interesi dionika i rizici za poduzeća povezani s dionicima (održivost) nisu dovoljno uzeti u obzir u sustavima i odlukama korporativnog upravljanja rizicima; (2) poduzeća ne ublažavaju u dovoljnoj mjeri negativne učinke na ljudska prava i okoliš, nemaju odgovarajuće sustave upravljanja i mjere za ublažavanje štetnih učinaka.

Nakon razmatranja različitih opcija politike, uglavnom u pogledu obveze korporativne dužne pažnje i dužnosti direktora, u procjeni učinka predložen je paket najpoželjnijih opcija politike u tri elementa: korporativna dužna pažnja, dužnosti direktora i njihovi primici, koji se međusobno nadopunjuju.

Nacrt procjene učinka dostavljen je Komisijinu Odboru za nadzor regulative 9. travnja 2021. Nakon negativnog mišljenja Odbora, 8. studenoga 2021. Odboru je podnesena revidirana procjena učinka radi drugog mišljenja. Iako je Odbor primio na znanje znatnu reviziju izvješća kao odgovor na prvo mišljenje, 26. studenoga 2021. ipak je izdao drugo negativno mišljenje⁷¹, u kojem je naglasio potrebu za političkim smjernicama o tome može li se i pod kojim uvjetima nastaviti s inicijativom za održivo korporativno upravljanje. Odbor je ostao pri svojem negativnom mišljenju jer je smatrao da se u izvješću o procjeni učinka (1) nije u dovoljnoj mjeri razmatrao opis problema i nisu se pružili uvjerljivi dokazi da poduzeća iz EU-a, posebno MSP-ovi, ne razmatraju aspekte održivosti u dovoljnoj mjeri ili da za to nemaju dovoljno poticaja; (2) nije u dovoljnoj mjeri predstavio opseg opcija politike i utvrdili ili u potpunosti procijenili ključni odabiri politike; (3) nisu u dovoljnoj mjeri procijenili učinci na potpun, uravnotežen i neutralan način te da se ne odražava nesigurnost povezana s ostvarivanjem koristi i (4) nije u dovoljnoj mjeri dokazana proporcionalnost najpoželjnije opcije.

⁷⁰ Europska komisija, Glavna uprava za pravosuđe i zaštitu potrošača, Studija o dužnostima direktora i održivom korporativnom upravljanju: završno izvješće, Ured za publikacije, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>. <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>.

⁷¹ SEC(2022) 95.

Stoga, kako bi se odgovorilo na primjedbe iz drugog negativnog mišljenja Odbora, procjena učinka dopunjena je radnim dokumentom službi Komisije o mjerama poduzetima na temelju mišljenja Odbora u kojem se navode dodatna pojašnjenja i dokazi o područjima za koje je Odbor iznio konkretne prijedloge za poboljšanje.

U skladu s pravilima Komisije za bolju regulativu, potrebno je pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative kako bi predmet mogao prijeći u fazu donošenja. Međutim, potpredsjednik za međuinstitucijske odnose i predviđanja može omogućiti nastavak priprema za inicijativu za koju je Odbor za nadzor regulative dao drugo negativno mišljenje. Važno je istaknuti da se mišljenjima Odbora za nadzor regulative ocjenjuje kvaliteta procjene učinka, a ne povezani zakonodavni prijedlog.

Isto tako, s obzirom na suglasnost potpredsjednika za međuinstitucijske odnose i predviđanja, Komisija je smatrala prikladnim nastaviti s inicijativom iz sljedećih razloga:

- *politička važnost* te inicijative za politički prioritet Komisije „gospodarstvo u interesu građana”, među ostalim u kontekstu paketa o održivom financiranju i europskog zelenog plana te
- *hitnost djelovanja* u području dužne pažnje u lancu vrijednosti kao doprinos prelasku na održivost i uklanjanje rizika od sve veće rascjepkanost jedinstvenog tržišta, kao i sljedeće stajalište:
- dodatnim *pojašnjenjima i dostavljenim dokazima* na zadovoljavajući su način uklonjeni nedostaci procjene učinka koje je utvrdio Odbor za nadzor regulative te su uzeti u obzir u prilagođenom zakonodavnom prijedlogu.

Komisija je primila na znanje i da su Europski parlament, Vijeće i Komisija uključili inicijativu u zajedničke političke prioritete za 2022. s obzirom na njezinu važnost i hitnost.

Nakon pomne analize zaključaka Odbora i razmatranja o dodatnim pojašnjenjima i dostavljenim dokazima, Komisija smatra da se prijedlogom, koji je znatno revidiran u usporedbi s paketom opcija politike iznesenim u procjeni učinka, i dalje omogućuje odlučan pomak prema općem cilju boljeg iskorištavanja potencijala jedinstvenog tržišta za doprinos tranziciji prema održivom gospodarstvu i poticanje dugoročno održivog i odgovornog korporativnog ponašanja. Direktiva ima bolji fokus i veću usmjerenost u usporedbi s najpoželjnijom opcijom navedenom u nacrtu procjene učinka. Njezina je okosnica obveza postupanja s dužnom pažnjom, uz znatno smanjenje dužnosti direktora njihovim bliskim povezivanjem s obvezom dužne pažnje. Osim toga, prilagođeno je područje primjene dužne pažnje. Detaljan opis prilagodbi paketa najpoželjnijih opcija iz procjene učinka nalazi se u popratnom radnom dokumentu službi u kojem se predstavljaju daljnje mjere koje će se provesti na temelju mišljenja Odbora za nadzor regulative te dodatne informacije.

Ukratko, osobno područje primjene, tj. broj obuhvaćenih poslovnih kategorija, znatno je smanjeno nakon razmatranja na temelju primjedaba Odbora o opisu problema, posebno u pogledu MSP-ova, te o proporcionalnosti najpoželjnije opcije. Konkretno, MSP-ovi su potpuno isključeni iz područja primjene, a obuhvaćenost sektorâ s velikim učinkom prebačena je samo na poduzeća koja imaju više od 250 zaposlenika i više od 40 milijuna EUR neto prometa na svjetskoj razini, dok su velika poduzeća koja istodobno premašuju ograničenje od 500 zaposlenika i ograničenje neto prometa od 150 milijuna EUR na svjetskoj razini obuhvaćena područjem primjene neovisno o svojim ekonomskim djelatnostima. Sektori s velikim učinkom izravno su definirani u tekstu, u čemu se odražavaju i primjedbe Odbora povezane sa zakonodavnom tehnikom. Definicija sektora s velikim učinkom ograničena je na sektore s visokim rizikom od negativnih učinaka za koje postoje smjernice OECD-a. Za poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u sektorima s velikim učinkom pravila će se početi

primjenjivati nakon prijelaznog razdoblja od dvije godine, kako bi se omogućilo dulje razdoblje prilagodbe. Osim toga, obveze dužne pažnje tih poduzeća ograničene su samo na ozbiljne učinke relevantne za njihov sektor.

Kako bi se djelotvorno ostvarili ciljevi inicijative, područje primjene ovog Prijedloga proširuje se na poduzeća iz trećih zemalja. Obuhvaćena su samo poduzeća iz trećih zemalja koja su izravno povezana s tržištem Unije i koja ispunjavaju sličan prag prometa kao poduzeća iz EU-a, ali na tržištu Unije. Nadalje, imat će iste obveze u pogledu dužne pažnje kao i odgovarajuća poduzeća iz EU-a.

U Direktivi se navodi i da je potrebna dostupna i praktična potpora kako bi se poduzeća, posebno MSP-ovi u lancu vrijednosti, pripremila za obveze (ili posljedične zahtjeve koji bi im se mogli neizravno prenijeti). To bi moglo uključivati praktične smjernice i pomoćne alate kao što su dežurne telefonske linije, baze podataka ili osposobljavanje, kao i osnivanje promatračke skupine za pomoć poduzećima u provedbi Direktive. Nadalje, u klauzuli o preispitivanju izričito se upućuje na osobno područje primjene Direktive (tj. obuhvaćanje poslovnih kategorija), koje bi trebalo preispitati s obzirom na praktična iskustva s primjenom zakonodavstva. Ostale mjere ublažavanja za smanjenje neizravnog utjecaja na MSP-ove dio su obveza poduzeća obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive.

Kad je riječ o materijalnom području primjene (tj. onome što je obuhvaćeno), zadržan je međusektorski instrument kojim su obuhvaćeni učinci na ljudska prava i okoliš. U tome se odražava snažan konsenzus među skupinama dionika o potrebi za horizontalnim okvirom za rješavanje utvrđenih problema.

Osim toga, Odbor je iznio primjedbu da procjena učinka nije dovoljno jasna u pogledu potrebe za reguliranjem dužnosti direktora povrh onih koje se odnose na dužnu pažnju. Komisija je stoga odlučila riješiti to pitanje odstupanjem od paketa najpoželjnijih opcija u procjeni učinka i usmjeravanjem na element dužnosti direktora, među ostalim s obzirom na postojeće međunarodne standarde⁷², na dužnu pažnju i dužnost brižnog postupanja. To obuhvaća dužnosti direktora koje se odnose na uspostavu i nadzor provedbe postupaka i mjera korporativne dužne pažnje, uspostavu kodeksa ponašanja u tu svrhu te uključivanje dužne pažnje u korporativnu strategiju. Kako bi se u potpunosti odrazila uloga direktorâ u odnosu na obveze korporativne dužne pažnje, pojašnjava se i opća dužnost brižnog postupanja direktorâ u odnosu na poduzeće, koja je prisutna u pravu trgovačkih društava svih država članica, uz uvjet da bi direktori pri ispunjavanju svoje dužnosti djelovanja u najboljem interesu poduzeća trebali uzeti u obzir pitanja održivosti iz Prijedloga direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti, čime su, prema potrebi, obuhvaćeni ljudska prava, klimatske promjene i posljedice za okoliš, uključujući posljedice u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Dalekosežnije specifične dužnosti direktora koje su predložene u procjeni učinka neće se zadržati. Time će se osigurati ostvarenje cilja prijedloga a da pritom prijedlog ostane razmjern.

Kad je riječ o primjedbama Odbora, ovo Obrazloženje i uvodne izjave zakonodavnog prijedloga sadržavaju sveobuhvatna objašnjenja o izboru politika. Iako su procjena učinka podnesena Odboru i mišljenje Odbora objavljeni u nepromijenjenom obliku, pripremljen je

⁷² Vidjeti bilješku 6.

zaseban popratni radni dokument službi Komisije kako bi se pružili dodatni dokazi i pojašnjenja koja se nadovezuju na primjedbe Odbora, među ostalim u odnosu na dokaze. Ovaj se dokument posebno odnosi na sljedeće:

1. opis problema:

- razmjer i razvoj problema povezanih s okolišem i održivosti koji su izravno povezani s očiglednim izostankom ili nedovoljnom primjenom praksi upravljanja održivim poslovanjem među poduzećima iz EU-a koje treba riješiti ovom Direktivom te dodana vrijednost Direktive u vezi sa sveobuhvatnim paketom mjera za promicanje održivosti u okviru zelenog plana,
- zašto se tržišna dinamika i dinamika tržišnog natjecanja zajedno s daljnjim razvojem korporativnih strategija i sustava upravljanja rizicima poduzeća smatraju nedostatnima te u pogledu pretpostavljene uzročno-posljedične veze između upotrebe alata održivog poslovanja i njihova praktičnog učinka na rješavanje problema;

2. učinci najpoželjnije opcije:

- pitanja povezana s trećim zemljama, uključujući opažanja: i. o očekivanim kretanjima u trećim zemljama (uključujući uzimanje u obzir međunarodnih mjera potpore i mjera potpore EU-a koje se odnose na trgovinu i razvoj); ii. o učincima na treće zemlje i dobavljače u trećim zemljama,
- provedbeni mehanizam, kojim se dodatno povećava dodana vrijednost sustava za provedbu s dva stupa koji se temelji na provedbi administrativnih mjera i građanskopravnoj odgovornosti,
- utjecaj na tržišno natjecanje i konkurentnost.

Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

Mala i srednja poduzeća, uključujući mikropoduzeća, nisu uključena u područje primjene, a neizravni učinci na njih ublažit će se mjerama potpore i smjernicama na razini Unije i država članica te u odnosima među poduzećima primjenom modela ugovornih klauzula i zahtjevima od većeg poslovnog partnera koji se odnose na proporcionalnost.

Temeljna prava

Kako je objašnjeno u procjeni učinka i na temelju postojećih dokaza, obvezni zahtjevi u pogledu dužne pažnje mogu imati znatne koristi za zaštitu i promicanje temeljnih prava.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog nema izravni utjecaj na proračun Unije.

5. DRUGI ELEMENTI

Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvještavanja

Komisija će uspostaviti Europsku mrežu nadzornih tijela kako bi pomogla u provedbi ove Direktive. Mreža će se sastojati od predstavnika nadzornih tijela koje imenuju države članice i, prema potrebi, surađivat će s drugim agencijama Unije s relevantnim stručnim znanjem u područjima obuhvaćenima ovom Direktivom kako bi se osiguralo da poduzeća poštuju svoje obveze dužne pažnje da bi se olakšala i osigurala koordinacija i konvergencija regulatornih, istražnih i nadzornih praksi te praksi sankcioniranja, kao i razmjena informacija među tim nadzornim tijelima.

Sedam godina nakon završetka razdoblja za prenošenje Komisija izvješćuje o provedbi ove Direktive, među ostalim o njezinoj učinkovitosti. Izvješće se prema potrebi mora popratiti zakonodavnim prijedlogom.

Kako bi se poduzećima i državama članicama pružila jasnoća i potpora u provedbi Direktive, Komisija će prema potrebi izdati smjernice.

Dokumenti s objašnjenjima

Kako bi se osigurala pravilna provedba ove Direktive, bio bi potreban dokument s objašnjenjima, npr. u obliku korelacijskih tablica.

Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

U članku 1. utvrđuje se predmet Direktive, tj. utvrđuju se pravila o obvezama poduzeća da postupaju s dužnom pažnjom u pogledu stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš, u odnosu na njihovo vlastito poslovanje, poslovanje njihovih društava kćeri i aktivnosti u lancu vrijednosti koje se provode na temelju uvriježenih poslovnih odnosa; u toj se odredbi navodi i da se ovom Direktivom utvrđuju pravila o odgovornosti za kršenja obveze dužne pažnje.

Člankom 2. utvrđuje se osobno područje primjene Direktive i određuju kriteriji na temelju kojih je neka država članica nadležna za uređivanje pitanja obuhvaćenih ovom Direktivom.

Članak 3. sadržava definicije za potrebe ove Direktive.

Člankom 4. od država članica zahtijeva se da osiguraju da poduzeća provode dužnu pažnju u pogledu ljudskih prava i okoliša ispunjavanjem posebnih zahtjeva navedenih u člancima od 5. do 11. Direktive.

Člankom 5. propisano je da države članice osiguravaju da poduzeća uključe dužnu pažnju u sve svoje korporativne politike i da imaju uspostavljenu politiku dužne pažnje koja se ažurira svake godine. U odredbi se navodi da bi ta politika trebala uključivati opis pristupa poduzeća dužnoj pažnji, kodeksa ponašanja kojeg se trebaju pridržavati zaposlenici društva i njegovih društava kćeri te postupaka uspostavljenih za provedbu dužne pažnje.

Člankom 6. utvrđuje se obveza država članica da osiguraju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere za utvrđivanje stvarnih ili potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš u vlastitom poslovanju, u svojim društvima kćerima i na razini uvriježenih izravnih ili neizravnih poslovnih odnosa u svojem lancu vrijednosti.

U članku 7. utvrđuje se zahtjev da države članice osiguraju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere za sprečavanje potencijalnih negativnih učinaka utvrđenih u skladu s člankom 6. ili da na odgovarajući način ublaže te učinke ako sprečavanje nije moguće ili ga je potrebno postupno provoditi.

Člankom 8. utvrđuje se obveza država članica da osiguraju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere kako bi se okončali stvarni negativni učinci na ljudska prava i okoliš koje su postojali ili su se mogli utvrditi u skladu s člankom 6. Ako se negativan učinak do kojeg je došlo na razini uvriježenih izravnih ili neizravnih poslovnih odnosa ne može okončati, države članice trebale bi osigurati da poduzeća svedu opseg tog učinka na najmanju moguću mjeru.

Člankom 9. utvrđuje se obveza država članica da osiguraju da poduzeća predvide mogućnost podnošenja pritužbi poduzeću u slučaju opravdane zabrinutosti u pogledu tih potencijalnih ili stvarnih negativnih učinaka, među ostalim u lancu vrijednosti poduzeća. Od poduzeća se zahtijeva da osiguraju tu mogućnost osobama koje su pogođene negativnim učinkom ili opravdano smatraju da bi mogle biti pogođene tim učinkom, sindikatima i drugim

predstavnicima radnika koji predstavljaju pojedince koji rade u predmetnom lancu vrijednosti te organizacijama civilnog društva aktivnima u predmetnom području.

Člankom 10. uvodi se obveza država članica da od poduzeća zahtijevaju periodičnu procjenu provedbe svojih mjera dužne pažnje kako bi se provjerilo jesu li negativni učinci pravilno utvrđeni i jesu li provedene preventivne ili korektivne mjere te kako bi se utvrdilo u kojoj su mjeri negativni učinci spriječeni ili okončani ili svedeni na najmanju moguću mjeru.

Člankom 11. utvrđuje se obveza država članica da osiguraju da poduzeća koja ne podliježu zahtjevima za izvješćivanje u skladu s Direktivom 2013/34/EU izvješćuju o pitanjima obuhvaćenima ovom Direktivom i objavljuju godišnji izvještaj na svojim internetskim stranicama.

Člankom 12. utvrđuje se obveza Komisije da donese smjernice o neobvezujućim oglednim ugovornim klauzulama kako bi se poduzećima pomoglo u usklađivanju s člankom 7. stavkom 2. točkom (b) i člankom 8. stavkom 3. točkom (c).

U članku 13. utvrđuje se mogućnost da Komisija, kako bi pružila potporu poduzećima ili tijelima država članica u vezi s načinom na koji bi poduzeća trebala ispunjavati svoje obveze dužne pažnje, izdaje smjernice za određene sektore ili specifične negativne učinke uz savjetovanje s Agencijom Europske unije za temeljna prava, Europskom agencijom za okoliš i, prema potrebi, s međunarodnim tijelima koja imaju stručno znanje u području dužne pažnje.

Člankom 14. od država članica i Komisije zahtijeva se da osiguraju prateće mjere za poduzeća obuhvaćena područjem primjene ove Direktive i aktere duž globalnih lanaca vrijednosti na koje neizravno utječu obveze iz Direktive. Takva potpora može varirati od posebnih internetskih stranica, portala ili platformi do financijske potpore MSP-ovima i olakšavanja zajedničkih inicijativa dionika. Tom se odredbom dodatno pojašnjava da se poduzeća mogu osloniti na sektorske programe i inicijative s više dionika kako bi poduprla provedbu dužne pažnje te da Komisija, u suradnji s državama članicama, može izdati smjernice za procjenu prikladnosti takvih programa.

Na temelju članka 15. države članice dužne su osigurati da određena poduzeća donesu plan kojim se osigurava usklađenost poslovnog modela i strategije poduzeća s tranzicijom prema održivom gospodarstvu i ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom.

Člankom 16. uvodi se zahtjev da poduzeća osnovana u skladu sa zakonodavstvom treće zemlje, koja su obuhvaćena područjem primjene ove Direktive u skladu s člankom 2. stavkom 2., imenuju ovlaštenog predstavnika u Uniji koji ima dostatan mandat i kojemu će se nadležna tijela država članica moći obratiti u vezi sa svim pitanjima potrebnima za primanje, poštovanje i provedbu pravnih akata donesenih u vezi s ovom Direktivom.

U članku 17. utvrđuje se zahtjev da države članice imenuju jedno ili više nacionalnih nadzornih tijela kako bi se osiguralo da poduzeća poštuju svoje obveze dužne pažnje i obveze iz članka 15. stavaka 1. i 2. te da izvršavaju ovlasti za provedbu tih obveza u skladu s člankom 18.

U članku 18. utvrđuju se odgovarajuće ovlasti i resursi nadzornih tijela koja su države članice imenovala za obavljanje njihovih zadaća nadzora i provedbe.

Na temelju članka 19. države članice dužne su osigurati da svaka fizička ili pravna osoba koja na temelju objektivnih okolnosti ima razloga vjerovati da poduzeće nije na odgovarajući način usklađeno s odredbama ove Direktive ima pravo nadzornim tijelima iznijeti potkrijepljene sumnje, posebno u državi članici u kojoj ima uobičajeno boravište, registrirano sjedište, mjesto rada ili u kojoj je mjesto navodnog kršenja.

Člankom 20. propisuje se da države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguravanja njihove provedbe. Sankcije moraju biti djelotvorne, odvraćajuće i razmjerne. Države članice osiguravaju objavu odluke nadzornih tijela koja sadržava sankcije povezane s kršenjem odredaba ove Direktive.

Člankom 21. uvodi se Europska mreža nadzornih tijela sastavljena od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela iz članka 16. u cilju olakšavanja i osiguravanja koordinacije i usklađivanja regulatornih, istražnih i nadzornih praksi, praksi sankcioniranja te razmjene informacija među tim nadzornim tijelima.

U članku 22. utvrđuje se zahtjev da države članice odrede pravila kojima se uređuje građanskopravna odgovornost poduzeća za štetu nastalu zbog nepoštovanja obveza dužne pažnje pod posebnim uvjetima. Njime se uvodi i obveza država članica da osiguraju da se odgovornost iz stavaka od 1. do 3. ovog članka ne uskraćuje samo na temelju toga što pravo koje se primjenjuje na takve zahtjeve nije pravo države članice.

Člankom 23. utvrđuje se primjena Direktive (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije na sve prijave povreda ove Direktive i zaštitu osoba koje prijavljuju takve povrede.

U članku 23. pojašnjavaju se uvjeti javne potpore za poduzeća.

U članku 25. pojašnjava se dužnost brižnog postupanja direktora.

Člankom 26. utvrđuje se dužnost direktora poduzeća iz EU-a da uspostave i nadziru provedbu postupaka i mjera dužne pažnje za održivo poslovanje te da korporativnu strategiju prilagode dužnoj pažnji.

Člankom 27. mijenja se Prilog Direktivi (EU) 2019/1937.

Člankom 28. utvrđuju se pravila o delegiranim aktima.

Članak 29. sadržava odredbu o preispitivanju ove Direktive.

Članak 30. sadržava odredbe o prenošenju Direktive.

Člankom 31. utvrđuje se datum stupanja ove Direktive na snagu.

U članku 32. navode se adresati Direktive.

U popisima sadržanima u Prilogu navode se negativni učinci na okoliš i ljudska prava relevantni za ovu Direktivu kako bi se obuhvatilo kršenje prava i zabrana, uključujući međunarodne sporazume o ljudskim pravima (dio I. odjeljak 1.), konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (dio I. odjeljak 2.) te kršenje međunarodno priznatih ciljeva i zabrana uključenih u konvencije za zaštitu okoliša (dio II.).

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 50. stavak 1., članak 50. stavak 2. točku (g) i članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁷³,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Unija je utemeljena na poštovanju ljudskog dostojanstva, slobodi, demokraciji, jednakosti, vladavini prava i poštovanju ljudskih prava, kako je utvrđeno u Povelji EU-a o temeljnim pravima. Te temeljne vrijednosti koje su nadahnule stvaranje Unije, kao i univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava te poštovanje načela Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava, trebale bi usmjeravati djelovanje Unije na međunarodnoj sceni. Takvo djelovanje uključuje poticanje održivog gospodarskog i socijalnog razvoja te razvoja zaštite okoliša u zemljama u razvoju.
- (2) Visoka razina zaštite i poboljšanje kvalitete okoliša te promicanje temeljnih europskih vrijednosti među prioritetima su Unije, kako je utvrđeno u Komunikaciji Komisije o europskom zelenom planu⁷⁴. Ostvarenje tih ciljeva uvjetovano je sudjelovanjem ne samo javnih tijela nego i privatnih subjekata, posebno poduzeća.

⁷³ SL C , , str. .

⁷⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski zeleni plan” (COM(2019) 640 final).

- (3) U svojoj Komunikaciji „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju”⁷⁵ Komisija se obvezala unaprijediti europsko socijalno tržišno gospodarstvo kako bi se postigla pravedna tranzicija prema održivosti. Ovom Direktivom pridonijet će se i europskom stupu socijalnih prava, kojim se promiču prava kojima se osiguravaju pravedni radni uvjeti. Dio je politika i strategija EU-a koje se odnose na promicanje dostojanstvenog rada diljem svijeta, među ostalim u globalnim lancima vrijednosti, kako je navedeno u Komunikaciji Komisije o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu⁷⁶.
- (4) Ponašanje poduzeća u svim sektorima gospodarstva ključno je za uspjeh ciljeva održivosti Unije jer se poduzeća iz Unije, posebno velika, oslanjaju na globalne lance vrijednosti. Zaštita ljudskih prava i okoliša isto je tako u interesu poduzeća, posebno s obzirom na sve veću zabrinutost potrošača i ulagača povezanu s tim temama. Na razini Unije⁷⁷ i na nacionalnoj⁷⁸ razini već postoji nekoliko inicijativa kojima se potiču poduzeća koja podupiru preobrazbu usmjerenu na vrijednosti.
- (5) U postojećim međunarodnim standardima odgovornog poslovnog ponašanja navodi se da bi poduzeća trebala štititi ljudska prava i utvrditi kako bi se trebala baviti pitanjem zaštite okoliša u svim segmentima svojeg poslovanja i svim lancima vrijednosti. U Vodećim načelima Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima⁷⁹ prepoznaje se odgovornost poduzeća za postupanje s dužnom pažnjom u pogledu ljudskih prava utvrđivanjem, sprečavanjem i ublažavanjem negativnih učinaka svojeg poslovanja na ljudska prava te evidentiranjem načina na koje nastoje riješiti te učinke. U tim se Vodećim načelima navodi da bi poduzeća trebala izbjegavati kršenje ljudskih prava i ukloniti negativne učinke na ljudska prava koje su prouzročila, kojima su pridonijela ili s kojima su povezana u svojem poslovanju, svojim društvima kćerima te u svojim izravnim i neizravnim poslovnim odnosima.
- (6) Koncept dužne pažnje u pogledu ljudskih prava utvrđen je i dodatno razrađen u Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća⁸⁰ kojima je primjena dužne pažnje proširena na teme povezane s okolišem i upravljanjem. Smjernice OECD-a o

⁷⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju” (COM(2020) 14 final).

⁷⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu za globalnu pravednu tranziciju i održiv oporavak, COM(2022) 66 final.

⁷⁷ *Enterprise Models and the EU agenda* (Modeli poduzeća i program EU-a), Centar za europske političke studije, *CEPS Policy Insights*, br. PI2021-02/, siječanj 2021.

⁷⁸ Npr. <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>

⁷⁹ Vodeća načela Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima: provedba okvira Ujedinjenih naroda „Zaštita, poštovanje i pomoć” (2011.), dostupno na: https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁸⁰ Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, ažurirano izdanje iz 2011., dostupne na: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>

odgovornom poslovnom ponašanju i sektorske smjernice⁸¹ međunarodno su priznati okviri kojima se utvrđuju praktični koraci dužne pažnje kako bi se poduzećima pomoglo u utvrđivanju, sprečavanju i ublažavanju stvarnih i potencijalnih učinaka te evidentiranju načina na koje nastoje ukloniti te učinke u svojem poslovanju, lancima vrijednosti i drugim poslovnim odnosima. Koncept dužne pažnje ugrađen je i u preporuke Tripartitne deklaracije Međunarodne organizacije rada (ILO) o načelima koja se odnose na multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku⁸².

- (7) Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih naroda⁸³, koje su 2015. prihvatile sve države članice Ujedinjenih naroda, uključuju ciljeve promicanja kontinuiranog, uključivog i održivog gospodarskog rasta. Unija si je kao cilj postavila ostvarenje UN-ovih ciljeva održivog razvoja. Privatni sektor pridonosi tim ciljevima.
- (8) Međunarodnim sporazumima u okviru Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, čije su stranke Unija i države članice, kao što su Pariški sporazum⁸⁴ i nedavno sklopljen Klimatski pakt iz Glasgowa⁸⁵, utvrđeni su precizni načini za rješavanje problema klimatskih promjena i zadržavanje globalnog zatopljenja na razini do 1,5 °C. Osim konkretnih mjera koje se očekuju od svih potpisnica, uloga privatnog sektora, a posebno njegovih strategija ulaganja, smatra se ključnom za postizanje tih ciljeva.
- (9) U Europskom zakonu o klimi⁸⁶ Unija se pravno obvezala i da će do 2050. postati klimatski neutralna, a do 2030. smanjiti emisije za najmanje 55 %. Obje te obveze uvjetovane su promjenom načina na koji poduzeća proizvode i nabavljaju. U Komisijinu Planu za postizanje klimatskog cilja do 2030.⁸⁷ razrađeni su modeli za postizanje različitih stupnjeva smanjenja emisija koje je potrebno postići u različitim gospodarskim sektorima, međutim znatna se smanjenja moraju postići u svim sektorima i u svim scenarijima kako bi Unija mogla ostvariti svoje klimatske ciljeve. U Planu se naglašava i

⁸¹ Smjernice OECD-a o odgovornom poslovnom ponašanju, 2018., i sektorske smjernice, dostupne na: <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>

⁸² Tripartitna deklaracija Međunarodne organizacije rada o načelima koja se odnose na multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku, peto izdanje, 2017., dostupna na: https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm

⁸³ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁸⁴ https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf.

⁸⁵ Klimatski pakt iz Glasgowa, donesen 13. studenoga 2021. na 26. sastanku potpisnica Konvencije o klimatskim promjenama (COP26) u Glasgowu, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf

⁸⁶ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

⁸⁷ SWD(2020) 176 final.

da će „zbog promjena u pravilima i praksama korporativnog upravljanja, među ostalim u pogledu održivog financiranja, vlasnici i upravitelji poduzeća u svojim [...] djelovanjima i strategijama dati prednost ciljevima održivosti”. Komunikacijom o Europskom zelenom planu⁸⁸ iz 2019. utvrđuje se da bi se sva djelovanja i politike Unije trebali ujediniti kako bi Unija postigla uspješnu i pravednu tranziciju prema održivoj budućnosti. Navodi se i da bi se održivost trebala ugraditi u okvir korporativnog upravljanja.

- (10) U skladu s Komunikacijom Komisije o stvaranju Europe otporne na klimatske promjene⁸⁹ u kojoj se predstavlja strategija Unije za prilagodbu klimatskim promjenama, nove odluke o ulaganjima i politikama trebale bi biti utemeljene na informacijama o klimi i otporne na buduće promjene, među ostalim i za veća poduzeća koja upravljaju lancima vrijednosti. Ova bi Direktiva trebala biti usklađena s tom strategijom. Slično tome, trebala bi postojati dosljednost s Direktivom Komisije [...] o izmjeni Direktive 2013/36/EU u pogledu nadzornih ovlasti, sankcija, podružnica iz trećih zemalja i okolišnih, socijalnih i upravljačkih rizika (Direktiva o kapitalnim zahtjevima)⁹⁰, kojom se utvrđuju jasni zahtjevi za pravila upravljanja banaka, uključujući znanje o okolišnim, socijalnim i upravljačkim rizicima na razini upravnih odbora.
- (11) U dokumentima Akcijski plan za kružno gospodarstvo⁹¹, Strategija za bioraznolikost⁹², Strategija „od polja do stola”⁹³ i Strategija održivosti u području kemikalija⁹⁴ te Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta

⁸⁸ COM(2019) 640 final.

⁸⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama (COM(2021) 82 final), dostupna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>

⁹⁰ SL C [...], [...], str. [...].

⁹¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Novi Akcijski plan za kružno gospodarstvo „Za čišću i konkurentniju Europu” (COM(2020) 98 final).

⁹² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. Vraćanje prirode u naše živote (COM(2020) 380 final).

⁹³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav (COM(2020) 381 final).

⁹⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija održivosti u području kemikalija – Prelazak na netoksični okoliš (COM(2020) 667 final).

za oporavak Europe⁹⁵, Industrija 5.0⁹⁶ i Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava⁹⁷ te Revizija trgovinske politike iz 2021.⁹⁸ kao jedan od elemenata navodi se inicijativa o održivom korporativnom upravljanju.

- (12) Ova je Direktiva u skladu s Akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024.⁹⁹ Tim se akcijskim planom kao prioritet definira jačanje angažmana Unije na aktivnom promicanju globalne provedbe Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima i drugih relevantnih smjernica, kao što su Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, među ostalim unapređenjem relevantnih standarda dužne pažnje.
- (13) Europski parlament u svojoj rezoluciji od 10. ožujka 2021. poziva Komisiju da predloži pravila Unije za sveobuhvatnu obvezu korporativne dužne pažnje¹⁰⁰. U Zaključcima Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe od 1. prosinca 2020. Komisija je pozvana da podnese prijedlog pravnog okvira Unije o održivom korporativnom upravljanju, uključujući obveze međusektorske korporativne dužne pažnje duž globalnih lanaca opskrbe¹⁰¹. Europski parlament u izvješću o održivom korporativnom upravljanju koje je na vlastitu inicijativu donio 2. prosinca 2020. poziva i na pojašnjenje dužnosti direktora. U Zajedničkoj izjavi o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2022.¹⁰² Europski parlament, Vijeće Europske unije i Komisija obvezali su se razviti gospodarstvo u interesu građana i poboljšati regulatorni okvir za održivo korporativno upravljanje.
- (14) Cilj je ove Direktive osigurati da poduzeća koja posluju na unutarnjem tržištu pridonose održivom razvoju i tranziciji prema održivosti gospodarstava i društava utvrđivanjem,

⁹⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe” (COM(2021) 350 final).

⁹⁶ Industrija 5.0; https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en

⁹⁷ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/hr/>

⁹⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Revizija trgovinske politike – otvorena, održiva i odlučna trgovinska politika (COM(2021) 66 final).

⁹⁹ Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću: Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.–2024. (JOIN(2020) 5 final).

¹⁰⁰ Rezolucija Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. s preporukama Komisiji o korporativnoj dužnoj pažnji i korporativnoj odgovornosti (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, dostupna na: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=hr&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=hr&reference=2020/2129(INL))

¹⁰¹ Zaključci Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe od 1. prosinca 2020. (13512/20).

¹⁰² Zajednička izjava Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2022., dostupna na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf

sprečavanjem i ublažavanjem potencijalnih ili stvarnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš povezanih s poslovanjem, društvima kćerima i lancima vrijednosti poduzeća te okončavanjem i svođenjem tih učinaka na najmanju moguću mjeru.

- (15) Poduzeća bi trebala poduzeti odgovarajuće korake kako bi uspostavila i provela mjere dužne pažnje u pogledu vlastitog poslovanja, svojih društava kćeri, kao i svojih uvriježenih izravnih i neizravnih poslovnih odnosa diljem svojih lanaca vrijednosti u skladu s odredbama ove Direktive. Ovom se Direktivom od poduzeća ne bi trebalo zahtijevati da u svim okolnostima jamče da do negativnih učinaka nikada neće doći ili da će se zaustaviti. Na primjer, kad je riječ o poslovnim odnosima u kojima je negativan učinak posljedica intervencije države, poduzeće možda nije u položaju da postigne takve rezultate. Stoga bi glavne obveze iz ove Direktive trebale biti obveze u pogledu sredstava. Poduzeće bi trebalo poduzeti odgovarajuće mjere za koje se razumno može očekivati da će dovesti do sprečavanja negativnog učinka ili će se taj učinak u okolnostima konkretnog slučaja svesti na najmanju moguću mjeru. Trebalo bi uzeti u obzir posebnosti lanca vrijednosti poduzeća, sektora ili zemljopisnog područja u kojem djeluju njegovi partneri u lancu vrijednosti, ovlasti poduzeća da utječe na svoje izravne i neizravne poslovne odnose te mogućnosti poduzeća da poveća svoju moć utjecaja.
- (16) Postupkom dužne pažnje utvrđenim u ovoj Direktivi trebalo bi obuhvatiti šest koraka definiranih u Smjernicama OECD-a o postupanju s dužnom pažnjom za odgovorno poslovno ponašanje, koji uključuju mjere dužne pažnje za poduzeća kako bi se utvrdili i uklonili negativni učinci na ljudska prava i okoliš. To obuhvaća sljedeće korake: (1) integriranje dužne pažnje u politike i sustave upravljanja, (2) utvrđivanje i procjenu negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš, (3) sprečavanje ili prestanak stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš ili njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru, (4) procjenu djelotvornosti mjera, (5) komunikaciju, (6) omogućivanje njihova otklanjanja.
- (17) Do negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš dolazi u vlastitom poslovanju poduzeća, društvima kćerima, proizvodima i lancima vrijednosti, posebno na razini nabave sirovina i proizvodnje te na razini odlaganja proizvoda ili otpada. Kako bi dužna pažnja imala svrsishodan učinak, trebala bi obuhvaćati negativne učinke na ljudska prava i okoliš nastale tijekom životnog ciklusa proizvodnje te upotrebe i odlaganja proizvoda ili pružanja usluga, na razini vlastitog poslovanja poduzeća i društava kćeri te u lancima vrijednosti.
- (18) Lanac vrijednosti trebao bi obuhvaćati aktivnosti povezane s proizvodnjom robe ili pružanjem usluga koje obavlja poduzeće, uključujući razvoj proizvoda ili usluge te upotrebu i odlaganje proizvoda, kao i povezane aktivnosti uvriježenih poslovnih odnosa. Trebao bi obuhvaćati i uvriježene izravne i neizravne poslovne odnose uspostavljene na početku lanca na temelju kojih se osmišljavaju, vade, proizvode, prevoze, skladište i dobavljaju sirovine, proizvodi ili dijelovi proizvoda ili se poduzeću pružaju usluge koje su potrebne za obavljanje djelatnosti poduzeća, kao i odnose uspostavljene na kraju lanca, uključujući uvriježene izravne i neizravne poslovne odnose, na temelju kojih se upotrebljavaju ili primaju proizvodi, dijelovi proizvoda ili usluge od poduzeća do kraja životnog vijeka proizvoda, uključujući, među ostalim, distribuciju proizvoda trgovcima

na malo, prijevoz i skladištenje proizvoda, rastavljanje proizvoda te njegovo recikliranje, kompostiranje ili odlaganje na odlagališta.

- (19) Što se tiče reguliranih financijskih poduzeća koja pružaju zajmove, kredite ili druge financijske usluge, „lanac vrijednosti” koji se odnosi na pružanje takvih usluga trebao bi biti ograničen na aktivnosti klijenata koji primaju takve usluge i njihovih društava kćeri čije su aktivnosti povezane s predmetnim ugovorom. Klijenti koji su kućanstva i fizičke osobe koje ne djeluju u profesionalnom ili poslovnom svojstvu te mala i srednja poduzeća ne bi se trebali smatrati dijelom lanca vrijednosti. Aktivnosti poduzeća ili drugih pravnih subjekata koji su uključeni u lanac vrijednosti tog klijenta ne bi trebale biti obuhvaćene.
- (20) Kako bi se poduzećima omogućilo da pravilno utvrde negativne učinke u svojem lancu vrijednosti i kako bi im se omogućilo da ostvare odgovarajući učinak poluge, obveze dužne pažnje u ovoj bi Direktivi trebalo ograničiti na uvriježene poslovne odnose. Za potrebe ove Direktive, uvriježeni poslovni odnosi trebali bi značiti izravni i neizravni poslovni odnosi koji jesu ili se očekuje da će biti trajni i velikog intenziteta, a nisu zanemariv ili pomoćni dio lanca vrijednosti. Priroda poslovnih odnosa koji se smatraju „uvriježenima” preispituje se periodično, a najmanje svakih 12 mjeseci. Ako je izravan poslovni odnos poduzeća uvriježen, tada bi se svi neizravni poslovni odnosi povezani s tim poduzećem isto tako trebali smatrati uvriježenima.
- (21) U skladu s ovom Direktivom od poduzeća iz EU-a s prosječno više od 500 zaposlenika i neto prometom na svjetskoj razini većim od 150 milijuna EUR u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini trebalo bi se zahtijevati da postupaju uz dužnu pažnju. U pogledu poduzeća koja ne ispunjavaju te kriterije, ali koja su u prosjeku imala više od 250 zaposlenika i više od 40 milijuna EUR neto prometa na svjetskoj razini u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini i koja posluju u jednom ili više sektora s velikim učinkom, dužna pažnja trebala bi se primjenjivati dvije godine nakon završetka razdoblja prenošenja ove Direktive, kako bi se omogućilo dulje razdoblje prilagodbe. Kako bi se osiguralo razmjerno opterećenje, od poduzeća koja posluju u takvim sektorima s velikim učinkom trebalo bi zahtijevati da se pridržavaju usmjerenije dužne pažnje s naglaskom na ozbiljne negativne učinke. Radnici zaposleni kod poduzeća za privremeno zapošljavanje, uključujući one koji su upućeni u skladu s člankom 1. stavkom 3. točkom (c) Direktive 96/71/EZ, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/957 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰³, trebali bi biti uključeni u izračun broja zaposlenika u poduzeću korisniku. Upućeni radnici u skladu s člankom 1. stavkom 3. točkama (a) i (b) Direktive 96/71/EZ, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/957, trebali bi biti uključeni samo u izračun broja radnika poduzeća koje ih upućuje.

¹⁰³

Direktiva (EU) 2018/957 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. lipnja 2018. o izmjeni Direktive 96/71/EZ o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (SL L 173, 9.7.2018., str. 16.).

- (22) Kako bi se odrazila prioriteta područja međunarodnog djelovanja usmjerena na rješavanje pitanja ljudskih prava i okoliša, odabir sektora s velikim učinkom za potrebe ove Direktive trebao bi se temeljiti na postojećim sektorskim smjernicama OECD-a o postupanju uz dužnu pažnju. Za potrebe ove Direktive sljedeći sektori trebali bi se smatrati sektorima s velikim učinkom: proizvodnja tekstila, kože i srodnih proizvoda (uključujući obuću) te trgovina na veliko tekstilom, odjećom i obućom; poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo (uključujući akvakulturu), proizvodnja prehrambenih proizvoda i trgovina na veliko poljoprivrednim sirovinama, živim životinjama, drvom, hranom i pićima; vađenje mineralnih resursa bez obzira na to gdje se vade (uključujući sirovu naftu, prirodni plin, ugljen, lignit, metale i metalne rude, kao i sve ostale nemetalne minerale i rudarske proizvode), proizvodnja osnovnih metalnih proizvoda, ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda i gotovih metalnih proizvoda (osim strojeva i opreme) te trgovina na veliko mineralnim resursima, osnovnim i intermedijarnim mineralnim proizvodima (uključujući metale i metalne rude, građevne materijale, goriva, kemikalije i druge intermedijarne proizvode). Kad je riječ o financijskom sektoru, zbog njegovih specifičnosti, posebno u pogledu lanca vrijednosti i ponuđenih usluga, čak i ako je obuhvaćen sektorskim smjernicama OECD-a, ne bi se trebao ubrajati u sektore s velikim učinkom koji su obuhvaćeni ovom Direktivom. Istodobno bi u tom sektoru trebalo osigurati širu obuhvaćenost stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka uključivanjem vrlo velikih poduzeća u područje primjene, a to se odnosi na regulirana financijska poduzeća, čak i ako nemaju pravni oblik društva s ograničenom odgovornošću.
- (23) Kako bi se u potpunosti ostvarili ciljevi ove Direktive koji se odnose na ljudska prava i negativne učinke na okoliš koje mogu uzrokovati poslovanje poduzeća, društva kćeri i lanci vrijednosti, trebalo bi obuhvatiti i poduzeća iz trećih zemalja sa znatnim poslovanjem u EU-u. Konkretnije, Direktiva bi se trebala primjenjivati na poduzeća iz trećih zemalja koja su ostvarila neto promet od najmanje 150 milijuna EUR u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini ili neto promet veći od 40 milijuna EUR, ali manji od 150 milijuna EUR u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini u jednom ili više sektora s velikim učinkom, počevši od dvije godine nakon završetka razdoblja prenošenja ove Direktive.
- (24) Za definiranje područja primjene u odnosu na poduzeća izvan EU-a trebalo bi odabrati opisani kriterij prometa jer se njime stvara teritorijalna veza između poduzeća iz trećih zemalja i onih s područja Unije. Promet je zamjenska vrijednost za učinke koje bi aktivnosti tih poduzeća mogle imati na unutarnje tržište. U skladu s međunarodnim pravom, zbog takvih učinaka opravdana je primjena prava Unije na društva iz trećih zemalja. Kako bi se osiguralo da se odredi relevantan promet predmetnih poduzeća, trebalo bi primjenjivati metode za izračun neto prometa za poduzeća izvan EU-a utvrđene u Direktivi (EU) 2013/34, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2021/2101. Kako bi se osigurala učinkovita provedba ove Direktive, prag za zaposlenike ne bi se pak trebao primjenjivati kako bi se utvrdilo koja su poduzeća iz trećih zemalja obuhvaćena ovom Direktivom, jer se pojam „zaposlenici”, zadržan za potrebe ove Direktive, temelji na pravu Unije i ne može se lako prenijeti izvan Unije. U nedostatku jasne i dosljedne metodologije, među ostalim u računovodstvenim okvirima, za utvrđivanje zaposlenika u poduzećima iz trećih zemalja, takav prag za zaposlenike stoga bi uzrokovao pravnu nesigurnost i bilo bi ga teško primijeniti na nadzorna tijela. Definicija prometa trebala bi

se temeljiti na Direktivi 2013/34/EU kojom su već utvrđene metode za izračun neto prometa za poduzeća izvan Unije, jer su definicije prometa i prihoda slične i u međunarodnim računovodstvenim okvirima. Kako bi se osiguralo da nadzorno tijelo zna koja poduzeća iz trećih zemalja ostvaruju razinu prometa u Uniji koja je potrebna da budu obuhvaćena područjem primjene ove Direktive, ovom bi se Direktivom trebalo zahtijevati da nadzorno tijelo u državi članici u kojoj ovlašteni predstavnik poduzeća iz treće zemlje ima domicil ili poslovni nastan i, ako nije riječ o istoj državi, nadzorno tijelo u državi članici u kojoj je poduzeće ostvarilo većinu svojeg neto prometa u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini, bude obaviješteno da je riječ o poduzeću obuhvaćenom područjem primjene ove Direktive.

- (25) Kako bi se ostvario smislen doprinos tranziciji prema održivosti, dužnu pažnju u okviru ove Direktive trebalo bi provoditi u odnosu na negativan učinak na ljudska prava zaštićenih osoba koji je posljedica kršenja jednog od prava ili jedne od zabrana sadržanih u međunarodnim konvencijama navedenima u Prilogu ovoj Direktivi. Kako bi se osigurala sveobuhvatna pokrivenost ljudskih prava, kršenje zabrane ili prava koje nije izričito navedeno u tom Prilogu, a kojim se izravno narušava pravni interes zaštićen tim konvencijama, isto bi tako trebalo biti dio negativnog učinka na ljudska prava obuhvaćenog ovom Direktivom, pod uvjetom da je predmetno poduzeće moglo opravdano utvrditi rizik takvog narušavanja i sve odgovarajuće mjere koje treba poduzeti kako bi se poštovala obveze dužne pažnje na temelju ove Direktive, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti svojeg poslovanja, kao što su sektor i operativni kontekst. Dužna pažnja trebala bi nadalje obuhvaćati negativne učinke na okoliš koji su posljedica kršenja neke od zabrana i obveza u skladu s međunarodnim konvencijama o okolišu navedenima u Prilogu ovoj Direktivi.
- (26) Poduzeća imaju na raspolaganju smjernice koje pokazuju kako njihove aktivnosti mogu utjecati na ljudska prava i koje je korporativno ponašanje zabranjeno u skladu s međunarodno priznatim ljudskim pravima. Takve su smjernice, na primjer, uključene u Okvir za izvješćivanje o Vodećim načelima Ujedinjenih naroda¹⁰⁴ i Vodič za tumačenje Vodećih načela Ujedinjenih naroda¹⁰⁵. Koristeći se relevantnim međunarodnim smjernicama i normama kao referentnim točkama, Komisija bi trebala moći izdati dodatne smjernice koje će poduzećima poslužiti kao praktičan alat.
- (27) Kako bi postupila s odgovarajućom dužnom pažnjom u pogledu ljudskih prava i okoliša u odnosu na svoje poslovanje, svoja društva kćeri i lance vrijednosti, poduzeća obuhvaćena ovom Direktivom trebala bi integrirati dužnu pažnju u korporativne politike, utvrditi, spriječiti i ublažiti, kao i okončati potencijalne i stvarne negativne učinke na ljudska

¹⁰⁴

https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPRreportingFramework_withguidance2017.pdf.

¹⁰⁵

<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>, <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>

prava i okoliš te ih svesti na najmanju moguću mjeru, uspostaviti i održavati postupak za podnošenje pritužbi, pratiti djelotvornost poduzetih mjera u skladu sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Direktivi i javno izvješćivati o svojoj dužnoj pažnji. Radi veće jasnoće za poduzeća, u ovoj bi Direktivi trebalo jasno razlikovati posebno mjere sprečavanja i ublažavanja potencijalnih negativnih učinaka, njihova okončanja ili, kada to nije moguće, svođenja na najmanju moguću mjeru.

- (28) Kako bi se osiguralo da je dužna pažnja dio korporativnih politika poduzeća i u skladu s relevantnim međunarodnim okvirom, poduzeća bi trebala integrirati dužnu pažnju u sve svoje korporativne politike i imati uspostavljenu politiku dužne pažnje. Politika dužne pažnje trebala bi sadržavati opis pristupa koji poduzeće primjenjuje na dužnu pažnju, među ostalim i dugoročno, kodeks ponašanja u kojem se opisuju pravila i načela kojih se moraju pridržavati zaposlenici i društva kćeri poduzeća te opis postupaka uspostavljenih radi provedbe dužne pažnje, uključujući mjere poduzete za provjeru usklađenosti s kodeksom ponašanja i za proširenje njegove primjene na uvriježene poslovne odnose. Kodeks ponašanja trebao bi se primjenjivati u svim relevantnim korporativnim funkcijama i poslovanju, uključujući odluke o nabavi i kupovini. Poduzeća bi trebala i svake godine ažurirati svoju politiku dužne pažnje.
- (29) Kako bi ispunila obveze dužne pažnje, poduzeća moraju poduzeti odgovarajuće mjere u pogledu utvrđivanja, sprečavanja i okončanja negativnih učinaka. „Odgovarajuća mjera” znači mjera kojom se mogu ostvariti ciljevi dužne pažnje, razmjerna stupnju ozbiljnosti i vjerojatnosti negativnog učinka te razumno dostupna poduzeću, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, uključujući obilježja gospodarskog sektora i specifičnog poslovnog odnosa i utjecaj poduzeća na taj odnos te potrebu da se odrede prioriteti djelovanja. U tom kontekstu, u skladu s međunarodnim okvirima, utjecaj poduzeća na poslovni odnos s jedne bi strane trebao uključivati njegovu sposobnost da uvjeri partnere s kojima je u poslovnom odnosu da poduzmu mjere za okončanje ili sprečavanje negativnih učinaka (na primjer kontrolom vlasništva ili činjeničnom kontrolom, tržišnom snagom, pretkvalifikacijskim zahtjevima, povezivanjem poslovnih poticaja s ljudskim pravima i ekološkom djelotvornošću itd.), a s druge strane stupanj utjecaja ili prednosti koje bi poduzeće moglo razumno ostvariti, na primjer suradnjom s predmetnim poslovnim partnerom ili suradnjom s drugim poduzećem koje je izravni poslovni partner partnera iz poslovnog odnosa povezanog s negativnim učinkom.
- (30) U skladu s obvezama dužne pažnje utvrđenima ovom Direktivom, poduzeće bi trebalo utvrditi stvarne ili potencijalne negativne učinke na ljudska prava i okoliš. Kako bi utvrđivanje negativnih učinaka bilo sveobuhvatno, trebalo bi se temeljiti na kvantitativnim i kvalitativnim informacijama. Na primjer, kad je riječ o negativnim utjecajima na okoliš, poduzeće bi trebalo prikupiti informacije o početnim uvjetima na rizičnijim lokacijama ili u rizičnijim postrojenjima u lancima vrijednosti. Utvrđivanje negativnih učinaka trebalo bi obuhvaćati procjenu ljudskih prava i okolišnog konteksta na dinamičan način i u redovitim vremenskim razmacima: prije početka nove djelatnosti ili odnosa, prije važnih odluka ili promjena u poslovanju; kao odgovor na promjene u radnom okruženju ili u očekivanju takvih promjena; i periodično, najmanje svakih 12 mjeseci, tijekom cijelog trajanja neke aktivnosti ili odnosa. Regulirana financijska poduzeća koja daju zajmove i kredite ili pružaju druge financijske usluge trebala bi

utvrditi negativne učinke već na početku ugovora. Pri utvrđivanju negativnih učinaka poduzeća bi isto tako trebala utvrditi i procijeniti učinak poslovnog modela i strategija poslovnog odnosa, uključujući prakse trgovanja, nabave i određivanja cijena. Ako poduzeće ne može istodobno spriječiti ili okončati sve svoje negativne učinke ili ih svesti na najmanju moguću mjeru, trebalo bi moći odrediti prioritete svojeg djelovanja, pod uvjetom da poduzme mjere koje su mu razumno dostupne, uzimajući u obzir specifične okolnosti.

- (31) Kako bi se izbjeglo nepotrebno opterećenje manjih poduzeća koja posluju u sektorima s velikim učinkom i koja su obuhvaćena ovom Direktivom, ta bi poduzeća trebala biti obvezna utvrditi samo one stvarne ili potencijalne ozbiljne negativne učinke koji su relevantni za predmetni sektor.
- (32) U skladu s međunarodnim standardima, u sprečavanju i ublažavanju negativnih učinaka te njihovu okončavanju i svođenju na najmanju moguću mjeru trebali bi se uzeti u obzir interesi onih na koje negativno utječu. Kako bi se omogućila neprekinuta suradnja s poslovnim partnerom u lancu vrijednosti umjesto raskida poslovnih odnosa (odustajanje od sudjelovanja) i mogućeg pogoršanja negativnih učinaka, ovom bi se Direktivom trebalo osigurati da odustajanje bude krajnja mjera, u skladu s politikom Unije o nultoj toleranciji na dječji rad. Raskidom poslovnog odnosa u kojem je otkriven dječji rad dijete bi se moglo izložiti još ozbiljnijim negativnim učincima na ljudska prava. To bi stoga trebalo uzeti u obzir pri odlučivanju o odgovarajućim mjerama koje treba poduzeti.
- (33) U skladu s obvezama dužne pažnje utvrđenima ovom Direktivom, ako poduzeće utvrdi potencijalne negativne učinke na ljudska prava ili okoliš, trebalo bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi ih spriječilo i na odgovarajući način ublažilo. Kako bi se poduzećima osigurala pravna jasnoća i sigurnost, ovom bi se Direktivom trebale utvrditi mjere koje bi se trebale očekivati od poduzeća radi sprečavanja i ublažavanja potencijalnih negativnih učinaka gdje je to relevantno, ovisno o okolnostima.
- (34) Kako bi ispunila obvezu sprečavanja i ublažavanja iz ove Direktive, od poduzeća bi trebalo zahtijevati da prema potrebi poduzmu mjere navedene u nastavku. Ako je potrebno, zbog složenosti preventivnih mjera, poduzeća bi trebala izraditi i provesti plan preventivnih mjera. Poduzeća bi trebala tražiti ugovorna jamstva od izravnog partnera s kojim imaju uvriježen poslovni odnos da će osigurati usklađenost s kodeksom ponašanja poduzeća ili planom preventivnih mjera, među ostalim traženjem odgovarajućih ugovornih jamstava od svojih partnera u onoj mjeri u kojoj su njihove aktivnosti dio lanca vrijednosti poduzeća. Ugovorna jamstva trebala bi biti popraćena odgovarajućim mjerama za provjeru usklađenosti. Kako bi sveobuhvatno spriječila stvarne i potencijalne negativne učinke, poduzeća bi trebala provoditi i ulaganja kojima je cilj spriječiti negativne učinke, pružiti ciljanu i razmjernu potporu MSP-u s kojim imaju uvriježen poslovni odnos, primjerice izravnim financiranjem, zajmovima s niskim kamatama, jamstvima za nastavak nabave i pomoći u osiguravanju financiranja, kako bi pomogla u provedbi kodeksa ponašanja ili plana preventivnih mjera ili pak tehničkih smjernica kao što su osposobljavanje i poboljšanje sustava upravljanja te surađivala s drugim poduzećima.
- (35) Kako bi se odrazio puni raspon mogućnosti za poduzeće u slučajevima u kojima se na potencijalne učinke nije moglo odgovoriti opisanim preventivnim mjerama niti se te

učinke moglo svesti na najmanju moguću mjeru, ova bi se Direktiva trebala odnositi i na mogućnost da poduzeće pokuša sklopiti ugovor s neizravnim poslovnim partnerom radi postizanja usklađenosti s kodeksom ponašanja poduzeća ili planom preventivnih mjera te provesti odgovarajuće mjere za provjeru usklađenosti neizravnog poslovnog odnosa s ugovorom.

- (36) Kako bi se osigurala djelotvornost sprečavanja i ublažavanja potencijalnih negativnih učinaka, poduzeća bi kao krajnju mjeru nakon pokušaja sprečavanja i ublažavanja potencijalnih negativnih učinaka trebala dati prednost suradnji u poslovnim odnosima u lancu vrijednosti nad raskidom poslovnog odnosa. Međutim, u slučajevima u kojima se potencijalni negativni učinci nisu mogli ukloniti opisanim mjerama sprečavanja ili ublažavanja, Direktiva bi se trebala odnositi i na obvezu poduzeća da se suzdrže od ulaska u nove odnose ili proširenja postojećih odnosa s predmetnim partnerom i, u slučajevima u kojima na temelju zakonodavstva kojim se uređuju njihovi odnosi na to imaju pravo, da privremeno obustave poslovne odnose s predmetnim partnerom uz nastojanja da se učinci spriječe ili svedu na najmanju moguću mjeru, ako se može razumno očekivati da će ta nastojanja biti uspješna u kratkoročnom razdoblju; ili raskinuti poslovni odnos povezan s predmetnim aktivnostima ako je potencijalni negativni učinak ozbiljan. Kako bi poduzećima omogućile da ispune ovu obvezu, države članice trebale bi osigurati mogućnost raskida poslovnog odnosa u ugovorima koji su uređeni njihovim zakonima. Za sprečavanje negativnih učinaka na razini neizravnih poslovnih odnosa može biti potrebna suradnja s drugim poduzećem, na primjer s poduzećem koje ima izravan ugovorni odnos s dobavljačem. U nekim bi slučajevima takva suradnja mogla biti jedini realističan način sprečavanja negativnih učinaka, posebno ako partner iz neizravnog poslovnog odnosa nije spreman na sklapanje ugovora s poduzećem. U tim bi slučajevima poduzeće trebalo surađivati sa subjektom koji može najdjelotvornije spriječiti ili ublažiti negativne učinke na razini neizravnog poslovnog odnosa uz poštovanje prava tržišnog natjecanja.
- (37) Kad je riječ o izravnim i neizravnim poslovnim odnosima, industrijskom suradnjom, sektorskim programima i inicijativama s više dionika može se pomoći stvaranju dodatnog utjecaja kako bi se utvrdili, ublažili i spriječili negativni učinci. Stoga bi se poduzeća trebala moći osloniti na takve inicijative kako bi poduprla provedbu svojih obveza dužne pažnje utvrđenih u ovoj Direktivi u onoj mjeri u kojoj su takvi programi i inicijative primjereni za potporu ispunjavanju tih obveza. Poduzeća bi mogla na vlastitu inicijativu procijeniti usklađenost tih programa i inicijativa s obvezama iz ove Direktive. Kako bi se osigurala potpunost informacija o takvim inicijativama, Direktiva bi trebala upućivati i na mogućnost da Komisija i države članice olakšaju širenje informacija o takvim programima ili inicijativama i njihovim ishodima. Komisija u suradnji s državama članicama može izdati smjernice za procjenu prikladnosti sektorskih programa i inicijativa s više dionika.
- (38) U skladu s obvezama dužne pažnje utvrđenima ovom Direktivom, ako poduzeće utvrdi stvarne negativne učinke na ljudska prava ili okoliš, trebalo bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi ih okončalo. Može se očekivati da je poduzeće u stanju okončati stvarne negativne učinke u svojem poslovanju i u društvima kćerima. Međutim, trebalo bi pojasniti da bi kod uvriježenih poslovnih odnosa, u slučajevima u kojima se negativni

učinci ne mogu okončati, poduzeća trebala svesti takve učinke na najmanju moguću mjeru. Kako bi se negativni učinci sveli na najmanju moguću mjeru, trebalo bi zahtijevati ishod koji je najbliži okončanju negativnog učinka. Kako bi se poduzećima pružila pravna jasnoća i sigurnost, ovom bi se Direktivom trebalo utvrditi koje bi se mjere trebale zahtijevati od poduzeća kako bi se okončali stvarni negativni učinci na ljudska prava i okoliš odnosno kako bi se sveli na najmanju moguću mjeru, prema potrebi, ovisno o okolnostima.

- (39) Kako bi ispunila obvezu da okončaju stvarne negativne učinke ili ih svedu na najmanju moguću mjeru u skladu s ovom Direktivom, od poduzeća bi trebalo zahtijevati da prema potrebi poduzmu mjere navedene u nastavku. Trebala bi neutralizirati negativan učinak ili ga svesti na najmanju moguću mjeru primjenom mjere koja je razmjerna značaju i opsegu negativnog učinka i doprinosu postupanja poduzeća negativnom učinku. U slučajevima u kojima je to potrebno zbog činjenice da se negativni učinak ne može odmah okončati, poduzeća bi trebala izraditi i provesti plan korektivnih mjera s razumnim i jasno definiranim rokovima za djelovanje te kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima za mjerenje poboljšanja. Poduzeća bi trebala tražiti i ugovorna jamstva od izravnog poslovnog partnera s kojim imaju uvriježen poslovni odnos da će se uskladiti s kodeksom ponašanja poduzeća ili planom preventivnih mjera, među ostalim traženjem odgovarajućih ugovornih jamstava od svojih partnera, u onoj mjeri u kojoj su njihove aktivnosti dio lanca vrijednosti poduzeća. Ugovorna jamstva trebala bi biti popraćena odgovarajućim mjerama za provjeru usklađenosti. Naposljetku, poduzeća bi trebala ulagati i u okončanje negativnog učinka ili njegovo smanjenje na najmanju moguću mjeru, pružati ciljanu i razmjernu potporu MSP-ovima s kojima imaju uvriježen poslovni odnos i surađivati s drugim subjektima, između ostalog, prema potrebi, kako bi se povećala sposobnost poduzeća da okonča negativni učinak.
- (40) Kako bi se odrazio puni raspon mogućnosti za poduzeće u slučajevima u kojima se na stvarne učinke nije moglo odgovoriti opisanim mjerama, ova bi se Direktiva trebala odnositi i na mogućnost da poduzeće pokuša sklopiti ugovor s neizravnim poslovnim partnerom radi postizanja usklađenosti s kodeksom ponašanja poduzeća ili planom korektivnih mjera te provesti odgovarajuće mjere za provjeru usklađenosti neizravnog poslovnog odnosa s ugovorom.
- (41) Kako bi se osiguralo da se stvarni negativni učinci djelotvorno okončaju ili svedu na najmanju moguću mjeru, poduzeća bi umjesto raskida poslovnog odnosa, kao krajnje mjere nakon neuspješnih pokušaja da se okončaju stvarni negativni učinci ili da ih se svede na najmanju moguću mjeru, trebala dati prednost suradnji s partnerima iz poslovnih odnosa u lancu vrijednosti. Međutim, u slučajevima u kojima se stvarni negativni učinci ne mogu okončati ili na odgovarajući način ublažiti opisanim mjerama, ovom bi se Direktivom trebalo upućivati i na obvezu poduzeća da se suzdrže od uspostave novih ili proširenja postojećih odnosa s predmetnim partnerom i, ako na temelju zakonodavstva kojim su uređeni njihovi odnosi na to imaju pravo, privremeno obustave poslovne odnose s predmetnim partnerom, uz istodobna nastojanja da negativni učinak okončaju ili svedu na najmanju moguću mjeru; ili raskinu poslovni odnos povezan s predmetnim aktivnostima ako se negativan učinak smatra ozbiljnim. Kako bi poduzećima omogućile

da ispune ovu obvezu, države članice trebale bi osigurati mogućnost raskida poslovnog odnosa u ugovorima koji su uređeni njihovim zakonima.

- (42) Poduzeća bi trebala omogućiti osobama i organizacijama da im izravno podnesu pritužbe u slučaju opravdane zabrinutosti u pogledu stvarnih ili potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš. Organizacije koje bi mogle podnijeti takve pritužbe trebale bi uključivati sindikate i druge predstavnike radnika koji predstavljaju pojedince koji rade u predmetnom lancu vrijednosti te organizacije civilnog društva aktivne u područjima povezanim s predmetnim lancem vrijednosti ako imaju saznanja o potencijalnom ili stvarnom negativnom učinku. Poduzeća bi trebala uspostaviti postupak za rješavanje tih pritužbi i prema potrebi obavijestiti radnike, sindikate i druge predstavnike radnika o takvim postupcima. Primjena mehanizma za podnošenje pritužbi i otklanjanje štete ne bi trebala spriječiti podnositelja pritužbe da se koristi pravnim lijekovima. U skladu s međunarodnim standardima, osobe koje podnose pritužbe trebale bi imati pravo zatražiti od poduzeća odgovarajuće daljnje postupanje povezano s pritužbom i sastati se s predstavnicima poduzeća na odgovarajućoj razini kako bi raspravili o mogućim ili stvarnim ozbiljnim negativnim učincima koji su predmet pritužbe. Taj pristup ne bi trebao dovesti do neopravdanih zahtjeva od poduzeća.
- (43) Poduzeća bi trebala pratiti provedbu i djelotvornost svojih mjera dužne pažnje. Trebala bi provoditi periodične procjene vlastitog poslovanja i mjera, poslovanja svojih društava kćeri i, kada su povezani s lancima vrijednosti poduzeća, poslovanja partnera s kojima imaju uvriježene poslovne odnose, kako bi pratila djelotvornost utvrđivanja, sprečavanja, ublažavanja i okončanja negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš te njihova svođenja na najmanju moguću mjeru. Takvim bi se procjenama trebalo provjeriti jesu li štetni učinci pravilno utvrđeni, provode li se mjere dužne pažnje i jesu li negativni učinci stvarno spriječeni ili okončani. Kako bi se osiguralo da su takve procjene ažurne, trebalo bi ih provoditi najmanje svakih 12 mjeseci i u međuvremenu revidirati ako postoje opravdani razlozi za vjerovanje da je moglo doći do znatnih novih rizika od negativnih učinaka.
- (44) Kao i u postojećim međunarodnim standardima utvrđenima u Vodećim načelima Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima i okviru OECD-a, to je dio zahtjeva za postupanje s dužnom pažnjom koji se odnosi na vanjsko priopćavanje relevantnih informacija o politikama, postupcima i aktivnostima dužne pažnje provedenima radi utvrđivanja i uklanjanja stvarnih ili sprečavanja potencijalnih negativnih učinaka, uključujući zaključke i ishode tih aktivnosti. Prijedlogom izmjene Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti utvrđuju se relevantne obveze izvještavanja za poduzeća obuhvaćena ovom Direktivom. Kako bi se izbjeglo udvostručavanje obveza izvještavanja, ovom se Direktivom stoga ne bi trebale uvoditi nove obveze izvještavanja osim onih iz Direktive 2013/34/EU za poduzeća obuhvaćena tom direktivom, kao ni standardi izvještavanja koji bi se trebali razviti u skladu s njom. Kako bi poduzeća koja su obuhvaćena područjem primjene ove Direktive, ali nisu obuhvaćena Direktivom 2013/34/EU, ispunila svoju obvezu priopćavanja u okviru dužne pažnje u skladu s ovom Direktivom, na svojim bi internetskim stranicama trebala objavljivati godišnji izvještaj na jeziku koji je uobičajen u području međunarodnog poslovanja.

- (45) Kako bi se poduzećima olakšalo usklađivanje sa zahtjevima u pogledu dužne pažnje kroz njihov lanac vrijednosti i ograničilo prebacivanje tereta povezanog s usklađivanjem na poslovne partnere koji su MSP-ovi, Komisija bi trebala osigurati smjernice o modelu ugovornih klauzula.
- (46) Kako bi se poduzećima ili nadležnim tijelima država članica osigurali potpora i praktični alati povezani s načinom na koji bi poduzeća trebala ispunjavati svoje obveze dužne pažnje, Komisija bi, uz pomoć relevantnih međunarodnih smjernica i standarda kao referencija te uz savjetovanje s državama članicama i dionicima, Agencijom Europske unije za temeljna prava, Europskom agencijom za okoliš i, prema potrebi, međunarodnim tijelima koja imaju stručno znanje u području dužne pažnje, trebala imati mogućnost izdavanja smjernica, među ostalim za određene sektore ili određene negativne učinke.
- (47) Iako MSP-ovi nisu uključeni u područje primjene ove Direktive, na njih bi mogle utjecati njezine odredbe kao na ugovaratelje ili podugovaratelje poduzeća obuhvaćenih područjem primjene. Međutim, cilj je ublažiti financijsko ili administrativno opterećenje MSP-ova, od kojih se mnogi već suočavaju s poteškoćama u kontekstu globalne gospodarske i sanitarne krize. Kako bi poduprle MSP-ove, države članice trebale bi pojedinačno ili zajednički uspostaviti namjenske internetske stranice, portale ili platforme te upravljati njima, a države članice mogle bi i financijski podupirati MSP-ove i pomoći im u izgradnji kapaciteta. Takva bi potpora isto tako trebala biti dostupna i, prema potrebi, prilagođena i proširena na gospodarske subjekte u trećim zemljama koji su na početku lanca vrijednosti. Poduzeća čiji je poslovni partner MSP isto se tako potiču da MSP-ovima pruže potporu u usklađivanju s mjerama dužne pažnje ako bi se takvim zahtjevima ugrozila održivost MSP-a te da imaju poštene, razumne, nediskriminirajuće i razmjerne zahtjeve u odnosu na MSP-ove.
- (48) Kako bi dopunila potporu država članica MSP-ovima, Komisija se može osloniti na postojeće alate, projekte i druge mjere EU-a kojima se pomaže u provedbi dužne pažnje u EU-u i trećim zemljama. Može uspostaviti nove mjere potpore kojima se poduzećima, uključujući MSP-ove, pomaže u pogledu zahtjeva povezanih s dužnom pažnjom, uključujući promatračku skupinu za transparentnost lanca vrijednosti i olakšavanje zajedničkih inicijativa dionika.
- (49) Komisija i države članice trebale bi nastaviti partnerski rad s trećim zemljama kako bi poduprle gospodarske subjekte na početku lanca vrijednosti u izgradnji kapaciteta za učinkovito sprečavanje i ublažavanje negativnih učinaka njihova poslovanja i poslovnih odnosa na ljudska prava i okoliš, pridajući posebnu pozornost izazovima s kojima se suočavaju mali poljoprivrednici. Trebali bi primjenjivati instrumente suradnje iz svojeg susjedstva, razvojne te međunarodne instrumente za suradnju kako bi se pružila potpora vladama trećih zemalja i gospodarskim subjektima na početku lanca u trećim zemljama koji se bave rješavanjem problema negativnih učinaka svojih aktivnosti i poslovnih odnosa na početku lanca na ljudska prava i okoliš. To bi moglo uključivati suradnju s vladama partnerskih zemalja, lokalnim privatnim sektorom i dionicima na uklanjanju temeljnih uzroka negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš.
- (50) Kako bi se osiguralo da se ovom Direktivom djelotvorno pridonosi borbi protiv klimatskih promjena, poduzeća bi trebala donijeti plan kojim se osigurava usklađenost poslovnog modela i strategije poduzeća s tranzicijom prema održivom gospodarstvu i

ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom. U slučaju da klima jest ili bi trebala biti utvrđena kao glavni rizik ili glavni učinak poslovanja poduzeća, poduzeće bi u svoj plan trebalo uključiti ciljeve smanjenja emisija.

- (51) U cilju osiguravanja pravilne provedbe plana smanjenja emisija i njegova uključivanja u financijske poticaje direktora, plan bi trebalo uzeti u obzir pri određivanju varijabilnih primitaka direktora ako su povezani s doprinosom direktora poslovnoj strategiji poduzeća te dugoročnim interesima i održivosti.
- (52) Kako bi se omogućio učinkovit nadzor i, prema potrebi, provedba ove Direktive u odnosu na ona poduzeća koja ne podliježu pravu države članice, ta bi poduzeća trebala imenovati dostatno ovlaštenog predstavnika u Uniji i dostaviti podatke o svojim ovlaštenim predstavnicima. Ovlaštenom predstavniku trebalo bi omogućiti da djeluje i kao osoba za kontakt, pod uvjetom da su ispunjeni odgovarajući zahtjevi ove Direktive.
- (53) U cilju osiguranja praćenja pravilne provedbe obveza poduzeća u pogledu dužne pažnje i pravilne provedbe ove Direktive, države članice trebale bi imenovati jedno ili više nacionalnih nadzornih tijela. Ta nadzorna tijela trebala bi biti javne naravi, neovisna od poduzeća obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive ili drugih tržišnih interesa te ne bi trebala biti u sukobu interesa. Države članice trebale bi, u skladu s nacionalnim pravom, osigurati primjereno financiranje nadležnog tijela. Trebale bi biti ovlaštene provoditi istrage, na vlastitu inicijativu ili na temelju pritužbi ili potkrijepljenih sumnji zasnovanih na temelju ove Direktive. Ako postoje nadležna tijela u okviru sektorskog zakonodavstva, države članice mogle bi ih imenovati odgovornima za primjenu ove Direktive u svojim područjima nadležnosti. Mogle bi, za potrebe ove Direktive, imenovati i tijela za nadzor reguliranog financijskog društva kao nadzorna tijela.
- (54) Kako bi se osiguralo učinkovito provođenje nacionalnih mjera u sklopu ove Direktive, države članice trebale bi predvidjeti odvraćajuće, proporcionalne i djelotvorne sankcije za kršenje tih mjera. Kako bi takav režim sankcija bio učinkovit, administrativne sankcije koje izriču nacionalna nadzorna tijela trebale bi uključivati novčane kazne. Ako pravnim sustavom države članice nisu predviđene administrativne sankcije kako je navedeno u ovoj Direktivi, pravila o administrativnim sankcijama trebala bi se primjenjivati tako da sankcije pokreće nadležno nadzorno tijelo, a izriče pravosudno tijelo. Stoga je nužno da te države članice osiguraju da primjena tih pravila i sankcija ima istovjetan učinak kao i administrativne sankcije koje izriču nadležna nadzorna tijela.
- (55) Kako bi se osigurala dosljedna primjena i provedba nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom, nacionalna nadzorna tijela trebala bi surađivati i koordinirati djelovanje. U tu svrhu Komisija bi trebala uspostaviti Europsku mrežu nadzornih tijela, a nadzorna tijela trebala bi pomagati jedna drugima u obavljanju zadaća i pružati uzajamnu pomoć.
- (56) Kako bi se osigurala učinkovita naknada žrtvama negativnih učinaka, od država članica trebalo bi zahtijevati da utvrde pravila kojima se uređuje građanskopravna odgovornost poduzeća za štetu nastalu zbog nepridržavanja postupka dužne pažnje. Poduzeće bi trebalo biti odgovorno za štetu ako nije ispunilo obveze sprečavanja i ublažavanja mogućih negativnih učinaka ili okončanja stvarnih učinaka i smanjenja njihova opsega na najmanju moguću mjeru i ako se kao rezultat tog propusta dogodio negativan učinak koji

je trebalo utvrditi, spriječiti, ublažiti, okončati ili je njegov opseg trebao biti smanjen na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama nakon čega je nastala šteta.

- (57) U pogledu štete nastale na razini uvriježenih neizravnih poslovnih odnosa, odgovornost poduzeća trebala bi biti podložna posebnim uvjetima. Poduzeće ne bi trebalo biti odgovorno ako je provelo posebne mjere dužne pažnje. Međutim, ne bi ga trebalo osloboditi odgovornosti provedbom takvih mjera ako je bilo nerazumno očekivati da bi stvarno poduzete mjere, među ostalim u pogledu provjere usklađenosti, bile dovoljne za sprečavanje, ublažavanje, okončanje ili smanjenje negativnog učinka na najmanju moguću mjeru. Osim toga, pri procjeni postojanja i opsega odgovornosti u obzir treba uzeti nastojanja poduzeća, u mjeri u kojoj se izravno odnose na predmetnu štetu, da se uskladi sa svim korektivnim mjerama koje od njega zahtijeva nadzorno tijelo, sva ulaganja i svu pruženu ciljanu potporu, kao i svaku suradnju s drugim subjektima kako bi se uklonili negativni učinci u njegovim lancima vrijednosti.
- (58) Sustavom odgovornosti ne uređuje se tko bi trebao dokazati da je postupanje poduzeća bilo u razumnoj mjeri primjereno u okolnostima slučaja, stoga je to pitanje prepušteno nacionalnom pravu.
- (59) U pogledu pravila o građanskopravnoj odgovornosti, građanskopravna odgovornost poduzeća za štetu nastalu zbog neprovođenja odgovarajuće dužne pažnje ne bi trebala dovoditi u pitanje građanskopravnu odgovornost njegovih društava kćeri odnosno građanskopravnu odgovornost izravnih i neizravnih poslovnih partnera u lancu vrijednosti. Isto tako, pravilima o građanskopravnoj odgovornosti u skladu s ovom Direktivom ne bi se trebala dovoditi u pitanje pravila Unije ili nacionalna pravila o građanskopravnoj odgovornosti povezana s negativnim učincima na ljudska prava ili okoliš kojima se predviđa odgovornost u situacijama koje nisu obuhvaćene ovom Direktivom ili kojima se predviđa stroža odgovornost od one predviđene ovom Direktivom.
- (60) U pogledu građanskopravne odgovornosti koja proizlazi iz negativnih učinaka na okoliš, osobe koje pretrpe štetu mogu tražiti naknadu na temelju ove Direktive čak i ako se ti zahtjevi preklapaju s tužbama za ljudska prava.
- (61) Kako bi se osiguralo da žrtve štetnih učinaka na ljudska prava i okoliš mogu pokrenuti postupak za naknadu štete i zahtijevati odštetu zbog toga što poduzeće nije ispunilo obveze dužne pažnje koje proizlaze iz ove Direktive, čak i ako pravo koje se primjenjuje na takve zahtjeve nije pravo države članice, što bi mogao biti slučaj u skladu s pravilima međunarodnog privatnog prava kada šteta nastane u trećoj zemlji, ovom bi se Direktivom od država članica trebalo zahtijevati da osiguraju da odgovornost predviđena odredbama nacionalnog prava kojima se prenosi taj članak ima prevladavajuću obveznu primjenu u slučajevima u kojima pravo koje se primjenjuje na zahtjeve u tom smislu nije pravo države članice.
- (62) Sustavom građanskopravne odgovornosti u skladu s ovom Direktivom ne bi se trebala dovoditi u pitanje Direktiva 2004/35/EZ o odgovornosti za okoliš. Ova Direktiva ne bi trebala spriječavati države članice da nametnu dodatne strože obveze poduzećima ili da na drugi način poduzmu daljnje mjere s istim ciljevima koje ima i ova Direktiva.

- (63) U svim nacionalnim pravima država članica direktori imaju dužnost brižnog postupanja prema poduzeću. Kako bi se osiguralo da se ta opća dužnost razumije i primjenjuje na način koji je dosljedan i usklađen s obvezama dužne pažnje uvedenima ovom Direktivom te da direktori sustavno uzimaju u obzir pitanja održivosti u svojim odlukama, ovom bi se Direktivom na usklađen način trebala pojasniti opća dužnost brižnog postupanja direktora, odnosno dužnost da djeluju u najboljem interesu poduzeća tako da se utvrdi da direktori uzimaju u obzir pitanja održivosti iz Direktive 2013/34/EU, uključujući, ako je primjenjivo, ljudska prava, klimatske promjene i posljedice za okoliš u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Takvo pojašnjenje ne zahtijeva promjenu postojećih nacionalnih korporativnih struktura.
- (64) Odgovornost za dužnu pažnju trebalo bi dodijeliti direktorima poduzeća, u skladu s međunarodnim okvirima dužne pažnje. Direktori bi stoga trebali biti odgovorni za uspostavu i nadzor postupaka dužne pažnje kako je utvrđeno u ovoj Direktivi te za donošenje politike dužne pažnje poduzeća, uzimajući u obzir doprinos dionika i organizacija civilnog društva te uključivanje dužne pažnje u sustave korporativnog upravljanja. Direktori bi isto tako trebali prilagoditi poslovnu strategiju utvrđenim stvarnim i potencijalnim učincima te svim mjerama dužne pažnje koje su poduzete.
- (65) Osobe koje su zaposlene u poduzećima koja podliježu obvezama dužne pažnje u skladu s ovom Direktivom ili koje su u kontaktu s takvim poduzećima u okviru svojih poslovnih aktivnosti mogu imati ključnu ulogu u otkrivanju kršenja pravila ove Direktive. Tako mogu doprinijeti sprečavanju i suzbijanju takvih povreda te jačanju provedbe ove Direktive. Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁶ trebala bi se stoga primjenjivati na prijave svih povreda ove Direktive i zaštitu osoba koje prijavljuju takve povrede.
- (66) Kako bi se pobliže odredile informacije koje bi poduzeća koja ne podliježu obvezi izvješćivanja u skladu s odredbama o korporativnom izvještavanju o održivosti u skladu s Direktivom 2013/34/EU trebala dostavljati o pitanjima obuhvaćenima ovom Direktivom, Komisiji bi trebalo dodijeliti ovlasti za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u pogledu utvrđivanja dodatnih pravila o sadržaju i kriterijima takvog izvješćivanja, navodeći informacije o opisu dužne pažnje, potencijalnim i stvarnim učincima i radnjama poduzetima na temelju njih. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹⁰⁷ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi

¹⁰⁶ Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17.).

¹⁰⁷ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

- (67) Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati u skladu s pravom Unije o zaštiti podataka i pravom na zaštitu privatnosti i osobnih podataka, kako je utvrđeno člancima 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Svaka obrada osobnih podataka u okviru ove Direktive provodi se u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁸, uključujući zahtjeve u pogledu ograničavanja svrhe, smanjenja količine podataka i ograničenja pohrane.
- (68) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 28. stavkom 2. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁹ te je dao mišljenje ... 2022.
- (69) Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje obveze u području ljudskih prava, zaštite okoliša i klimatskih promjena u okviru drugih zakonodavnih akata Unije. Ako su odredbe ove Direktive u suprotnosti s odredbom drugog zakonodavnog akta Unije kojim se nastoje postići isti ciljevi i predviđaju sveobuhvatnije ili konkretnije obveze, odredbe drugog zakonodavnog akta Unije trebale bi imati prednost u mjeri u kojoj postoji sukob i primjenjivati se na te posebne obveze.
- (70) Komisija bi trebala procijeniti i izvijestiti o tome treba li na popis sektora s velikim učinkom obuhvaćenih ovom Direktivom dodati nove sektore radi usklađenosti sa smjernicama Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj ili, s obzirom na jasne dokaze o izrabljivanju radne snage, kršenju ljudskih prava ili nove prijetnje okolišu, treba li izmijeniti popis relevantnih međunarodnih konvencija iz ove Direktive, posebno s obzirom na međunarodni razvoj događaja, ili bi odredbe o dužnoj pažnji u okviru ove Direktive trebalo proširiti na negativne klimatske učinke.
- (71) Cilj ove Direktive, odnosno bolje iskorištavanje potencijala jedinstvenog tržišta kako bi se pridonijelo prelasku na održivo gospodarstvo i doprinos održivom razvoju sprečavanjem i ublažavanjem potencijalnih ili stvarnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš u lancima vrijednosti poduzeća, države članice ne mogu na dostatno ostvariti djelujući pojedinačno ili nekoordinirano, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja taj cilj na bolji način može ostvariti na razini Unije. Konkretno, problemi koji se rješavaju i njihovi uzroci imaju transnacionalnu dimenziju jer mnoga poduzeća posluju

¹⁰⁸ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.–88.).

¹⁰⁹ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

na razini Unije ili na globalnoj razini, a lanci vrijednosti šire se na druge države članice i treće zemlje. Osim toga, postoji rizik da će mjere pojedinačnih država članica biti neučinkovite i dovesti do rascjepkanosti unutarnjeg tržišta. Stoga Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Direktivom utvrđuju se pravila:
 - (a) o obvezama poduzeća u pogledu stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš, s obzirom na njihovo poslovanje, poslovanje njihovih društava kćeri i aktivnosti u lancu vrijednosti koje provode subjekti s kojima poduzeće ima uvriježen poslovni odnos; i
 - (b) o odgovornosti za kršenje prethodno navedenih obveza.Priroda poslovnih odnosa koji se smatraju „uvriježenima” preispituje se periodično, a najmanje svakih 12 mjeseci.
2. Ova Direktiva ne predstavlja osnovu za smanjenje razine zaštite ljudskih prava, okoliša ili klime predviđene zakonima država članica u trenutku donošenja ove Direktive.
3. Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje obveze u području ljudskih prava, zaštite okoliša i klimatskih promjena u okviru drugih zakonodavnih akata Unije. Ako su odredbe ove Direktive u suprotnosti s odredbom drugog zakonodavnog akta Unije kojim se nastoje postići isti ciljevi i predviđaju sveobuhvatnije ili konkretnije obveze, odredbe drugog zakonodavnog akta Unije trebale bi imati prednost u mjeri u kojoj postoji sukob i primjenjivati se na te posebne obveze.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na poduzeća koja su osnovana u skladu sa zakonodavstvom države članice i koja ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
 - (a) poduzeće je u prosjeku imalo više od 500 zaposlenika i neto promet u svijetu veći od 150 milijuna EUR u posljednjoj financijskoj godini za koju su sastavljeni godišnji financijski izvještaji;
 - (b) poduzeće nije doseglo pragove iz točke (a), ali je u prosjeku imalo više od 250 zaposlenika i neto promet u svijetu veći od 40 milijuna EUR u posljednjoj

financijskoj godini za koju su sastavljeni godišnji financijski izvještaji, pod uvjetom da je najmanje 50 % tog neto prometa ostvareno u jednom ili više sljedećih sektora:

- i. proizvodnja tekstila, kože i srodnih proizvoda (uključujući obuću) te trgovina na veliko tekstilom, odjećom i obućom;
 - ii. poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo (uključujući akvakulturu), proizvodnja prehrambenih proizvoda i trgovina na veliko poljoprivrednim sirovinama, živim životinjama, drvom, hranom i pićima;
 - iii. vađenje mineralnih resursa neovisno o tome gdje se vade (uključujući sirovu naftu, prirodni plin, ugljen, lignit, metale i metalne rude, kao i sve ostale nemetalne minerale i rudarske proizvode), proizvodnja metala, ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda i gotovih metalnih proizvoda (osim strojeva i opreme) te trgovina na veliko mineralnim resursima, osnovnim i intermedijarnim mineralnim proizvodima (uključujući metale i metalne rude, građevne materijale, goriva, kemikalije i druge intermedijarne proizvode).
2. Ova se Direktiva primjenjuje i na poduzeća koja su osnovana u skladu sa zakonodavstvom treće zemlje i ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
- (a) ostvarila su neto promet veći od 150 milijuna EUR u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini;
 - (b) ostvarila su neto promet veći od 40 milijuna EUR, ali ne veći od 150 milijuna EUR u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini, pod uvjetom da je najmanje 50 % njegova neto prometa u svijetu ostvareno u jednom ili više sektora navedenih u stavku 1. točki (b).
3. Za potrebe stavka 1. broj zaposlenika s nepunim radnim vremenom izračunava se na osnovi ekvivalenta punog radnog vremena. Radnici zaposleni kod poduzeća za privremeno zapošljavanje uključuju se u izračun broja zaposlenika na isti način kao da su izravno zaposleni u poduzeću tijekom istog razdoblja.
4. U pogledu poduzeća iz stavka 1., država članica koja je nadležna za uređivanje pitanja obuhvaćenih ovom Direktivom je ona država članica u kojoj poduzeće ima sjedište.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „poduzeće” znači bilo koje od sljedećeg:
- i. pravna osoba osnovana kao jedan od pravnih oblika navedenih u Prilogu I. Direktivi 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁰;
 - ii. pravna osoba osnovana u skladu s pravom treće zemlje u obliku koji je usporediv s onima navedenima u prilogima I. i II. tog direktivi;
 - iii. pravna osoba osnovana kao jedan od pravnih oblika navedenih u Prilogu II. Direktivi 2013/34/EU koji se u cijelosti sastoji od poduzeća organiziranih u jednom od pravnih oblika obuhvaćenih podtočkama i. i ii.;
 - iv. regulirano financijsko društvo, bez obzira na njegov pravni oblik, koje je:
 - kreditna institucija kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹¹,
 - investicijsko društvo kako je definirano u članku 4. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹¹²,
 - upravitelj alternativnog investicijskog fonda (AIFM) kako je definiran u članku 4. stavku 1. točki (b) Direktive 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća (2), uključujući upravitelja fonda EuVECA na temelju Uredbe (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹³, upravitelj fonda EuSEF na temelju Uredbe (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁴ i upravitelj ELTIF-a na temelju Uredbe (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁵,

¹¹⁰ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

¹¹¹ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1.).

¹¹² Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

¹¹³ Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala (SL L 115, 25.4.2013., str. 1.).

¹¹⁴ Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo (SL L 115, 25.4.2013., str. 18.).

¹¹⁵ Uredba (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja (SL L 123, 19.5.2015., str. 98.).

- društvo za upravljanje subjektom za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) kako je definirano u članku 2. stavku 1. točki (b) Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁶,
- investicijsko društvo kako je definirano u članku 13. točki 1. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁷,
- društvo za reosiguranje kako je definirano u članku 13. točki 4. Direktive 2009/138/EZ,
- institucija za strukovno mirovinsko osiguranje kako je definirana u članku 1. točki 6. Direktive 2016/2341/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁸,
- mirovinska institucija koja upravlja mirovinskim sustavima koji se smatraju sustavima socijalne sigurnosti obuhvaćenima Uredbom (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁹ i Uredbom (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁰, kao i svaki pravni subjekt osnovan u svrhu ulaganja u takve sustave,
- alternativni investicijski fond (AIF) kojim upravlja UAIF kako je definiran u članku 4. stavku 1. točki (b) Direktive 2011/61/EU ili AIF koji se nadzire na temelju primjenjivog nacionalnog prava,
- subjekt za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u smislu članka 1. stavka 2. Direktive 2009/65/EZ,
- središnja druga ugovorna strana kako je definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća¹²¹,
- središnji depozitorij vrijednosnih papira kako je definiran u članku 2. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća¹²²,

¹¹⁶ Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (SL L 302, 17.11.2009., str. 32.).

¹¹⁷ Direktiva 2009/138/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL L 335, 17.12.2009., str. 1.).

¹¹⁸ Direktiva (EU) 2016/2341 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (SL L 354, 23.12.2016., str. 37.).

¹¹⁹ Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004., str. 1.).

¹²⁰ Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 284, 30.10.2009., str. 1.).

¹²¹ Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (SL L 201, 27.7.2012., str. 1.).

- subjekt posebne namjene za osiguranje ili reosiguranje koji je dobio odobrenje za rad u skladu s člankom 211. Direktive 2009/138/EZ,
- „sekuritizacijski subjekt posebne namjene” kako je definiran u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2017/2402 Europskog parlamenta i Vijeća¹²³,
- osigurateljni holding kako je definiran u članku 212. stavku 1. točki (f) Direktive 2009/138/EZ ili mješoviti financijski holding kako je definiran u članku 212. stavku 1. točki (h) Direktive 2009/138/EZ, koji je dio grupe osiguravatelja koja podliježe nadzoru na razini grupe u skladu s člankom 213. te direktive i koja nije izuzeta od nadzora grupe na temelju članka 214. stavka 2. Direktive 2009/138/EZ,
- institucija za platni promet kako je definirana u članku 1. stavku 1. točki (d) Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁴,
- institucija za elektronički novac kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁵,
- pružatelj usluga skupnog financiranja kako je definiran u članku 2. stavku 1. točki (e) Uredbe (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁶,
- pružatelj usluga povezanih s kryptoimovinom kako je definiran u članku 3. stavku 1. točki 8. [Prijedloga uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o tržištima kryptoimovine i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937¹²⁷] pri pružanju jedne ili više usluga povezanih s kryptoimovinom kako su definirane u članku 3. stavku 1. točki 9. [Prijedloga uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o tržištima kryptoimovine i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937];

¹²² Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012 (SL L 257, 28.8.2014., str. 1.).

¹²³ Uredba (EU) 2017/2402 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju te o izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ i 2011/61/EU te uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012 (SL L 347, 28.12.2017., str. 35.).

¹²⁴ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35.).

¹²⁵ Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju aktivnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7.).

¹²⁶ Uredba (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937 (SL L 347, 20.10.2020., str. 1.).

¹²⁷ COM(2020) 593 final.

- (b) „negativan učinak na okoliš” znači negativan učinak na okoliš koji je posljedica kršenja jedne od zabrana i obveza u skladu s međunarodnim konvencijama o okolišu navedenima u dijelu II. Priloga;
- (c) „negativan učinak na ljudska prava” znači negativan učinak na zaštićene osobe koji je posljedica kršenja jednog od prava ili zabrana navedenih u dijelu I. odjeljku 1. Priloga, koje su sadržane u međunarodnim konvencijama navedenima u dijelu I. odjeljku 2. Priloga;
- (d) „društvo kći” znači pravna osoba preko koje se obavlja djelatnost „kontroliranog društva” kako je definirano u članku 2. stavku 1. točki (f) Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁸;
- (e) „poslovni odnos” znači odnos s ugovarateljem, podugovarateljem ili bilo kojim drugim pravnim subjektom („partnerom”):
 - i. s kojim poduzeće ima sklopljen komercijalni sporazum ili kojem poduzeće pruža financiranje, osiguranje ili reosiguranje; ili
 - ii. koji obavlja poslovne aktivnosti povezane s proizvodima ili uslugama poduzeća za poduzeće ili u njegovo ime;
- (f) „uvriježen poslovni odnos” znači izravan ili neizravan poslovni odnos koji jest ili za koji se očekuje da će biti trajan i velikog intenziteta i koji ne predstavlja zanemariv ili samo pomoćni dio lanca vrijednosti;
- (g) „lanac vrijednosti” znači djelatnosti povezane s proizvodnjom robe ili pružanjem usluga koje obavlja poduzeće, uključujući razvoj proizvoda ili usluge te upotrebu i odlaganje proizvoda, kao i povezane aktivnosti uvriježenih poslovnih odnosa poduzeća na početku i na kraju lanca. U pogledu poduzeća u smislu točke (a) podtočke iv., „lanac vrijednosti” u odnosu na pružanje tih posebnih usluga uključuje samo aktivnosti klijenata koji primaju takav zajam, kredit i druge financijske usluge te drugih poduzeća koja pripadaju istoj grupi čije su djelatnosti povezane s predmetnim ugovorom. Lanac vrijednosti takvih reguliranih financijskih društava ne obuhvaća MSP-ove koji primaju zajmove, kredite, financiranje, osiguranje ili reosiguranje takvih subjekata;
- (h) „neovisna provjera koju provodi treća strana” znači provjera usklađenosti poduzeća ili dijelova njegova lanca vrijednosti sa zahtjevima u pogledu ljudskih prava i okoliša koji proizlaze iz odredaba ove Direktive, a koju provodi revizor koji je neovisan o poduzeću, nije u sukobu interesa, ima iskustva i kompetentan je u području okoliša i ljudskih prava i odgovoran je za kvalitetu i pouzdanost revizije;

¹²⁸ Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ (SL L 390, 31.12.2004., str. 38.).

- (i) „MSP” znači mikropoduzeće, malo ili srednje poduzeće, bez obzira na pravni oblik, koje nije dio velike grupe, kako su ti pojmovi definirani u članku 3. stavcima 1., 2., 3. i 7. Direktive 2013/34/EU;
- (j) „industrijska inicijativa” znači kombinacija dobrovoljnih postupaka, alata i mehanizama dužne pažnje u lancu vrijednosti, uključujući neovisne provjere koje provodi treća strana, koju razvijaju i nadziru vlade, industrijska udruženja ili skupine zainteresiranih organizacija;
- (k) „ovlašteni predstavnik” znači fizička ili pravna osoba s boravištem ili poslovnim nastanom u Uniji kojoj je poduzeće dalo ovlasti u smislu točke (a) podtočke ii. da djeluje u njegovo ime u vezi s ispunjavanjem obveza tog poduzeća na temelju ove Direktive;
- (l) „ozbiljan negativan učinak” znači negativan učinak na okoliš ili ljudska prava koji je posebno značajan po svojoj prirodi ili utječe na velik broj osoba ili veliko područje okoliša, ili koji je nepopravljiv ili ga je posebno teško ispraviti zbog mjera potrebnih za obnovu stanja koje je prevladavalo prije učinka;
- (m) „neto promet” znači:
 - i. „neto promet” kako je definiran u članku 2. točki 5. Direktive 2013/34/EZ; ili
 - ii. ako poduzeće primjenjuje međunarodne računovodstvene standarde donesene na temelju Uredbe (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća¹²⁹ ili je riječ o poduzeću u smislu točke (a) podtočke ii., prihod kako je definiran okvirom za financijsko izvještavanje ili u smislu tog okvira na temelju kojeg se sastavljaju financijski izvještaji poduzeća;
- (n) „dionici” znači zaposlenici poduzeća, zaposlenici njegovih društava kćeri i drugi pojedinci, skupine, zajednice ili subjekti na čija prava ili interese utječu ili bi mogli utjecati proizvodi, usluge i poslovanje tog poduzeća, njegovih društava kćeri i njegovih poslovnih odnosa;
- (o) „direktor” znači:
 - i. svaki član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela poduzeća;
 - ii. ako nije član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela poduzeća, glavni izvršni direktor i, ako ta funkcija postoji u poduzeću, zamjenik glavnog izvršnog direktora;
 - iii. druga osoba koja obavlja funkcije slične onima koje se obavljaju u skladu s podtočkom i. ili ii.;

¹²⁹ Uredba (EZ) br. 1606/2002 Europskog Parlamenta i Vijeća od 19. srpnja 2002. o primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda (SL L 243, 11.9.2002., str. 1.).

- (p) „upravno vijeće” znači upravno ili nadzorno tijelo odgovorno za nadzor nad izvršnim upravljanjem poduzeća ili, ako takvo tijelo ne postoji, osoba ili osobe koje obavljaju istovjetne funkcije;
- (q) „odgovarajuća mjera” znači mjera kojom se mogu ostvariti ciljevi dužne pažnje, razmjerna stupnju ozbiljnosti i vjerojatnosti negativnog učinka, i razumno dostupna poduzeću, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, uključujući obilježja gospodarskog sektora i specifičnog poslovnog odnosa i utjecaj poduzeća na taj odnos te potrebu da se osigura određivanje prioriteta djelovanja.

Članak 4.

Dužna pažnja

1. Države članice osiguravaju da poduzeća provode dužnu pažnju u području ljudskih prava i okoliša kako je utvrđeno u člancima od 5. do 11. („dužna pažnja”) provodeći sljedeće radnje:
 - (a) integriranje dužne pažnje u svoje politike u skladu s člankom 5.;
 - (b) utvrđivanje stvarnih ili potencijalnih negativnih učinaka u skladu s člankom 6.;
 - (c) sprečavanje i ublažavanje potencijalnih negativnih učinaka te okončanje stvarnih negativnih učinaka i smanjenje njihova opsega na najmanju moguću mjeru u skladu s člancima 7. i 8.;
 - (d) uspostavu i održavanje postupka podnošenja pritužbi u skladu s člankom 9.;
 - (e) praćenje djelotvornosti politike i mjera dužne pažnje u skladu s člankom 10.;
 - (f) javno komuniciranje o postupanju povezanom s dužnom pažnjom u skladu s člankom 11.
2. Države članice osiguravaju da, za potrebe provođenja dužne pažnje, poduzeća imaju pravo dijeliti resurse i informacije unutar svojih grupa poduzeća i s drugim pravnim subjektima u skladu s primjenjivim pravom tržišnog natjecanja.

Članak 5.

Integriranje dužne pažnje u politike poduzeća

1. Države članice osiguravaju da poduzeća integriraju dužnu pažnju u sve svoje korporativne politike i da imaju uspostavljenu politiku dužne pažnje. Politika dužne pažnje sadržava sve sljedeće elemente:
 - (a) opis načina na koji poduzeće pristupa dužnoj pažnji, među ostalim dugoročno;
 - (b) kodeks ponašanja u kojem se opisuju pravila i načela kojih se moraju pridržavati zaposlenici i društva kćeri poduzeća;
 - (c) opis postupaka uspostavljenih radi provedbe dužne pažnje, uključujući mjere poduzete za provjeru usklađenosti s kodeksom ponašanja i za proširenje njegove primjene na uvriježene poslovne odnose.

2. Države članice osiguravaju da poduzeća svake godine ažuriraju svoju politiku dužne pažnje.

Članak 6.

Utvrđivanje stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka

1. Države članice osiguravaju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere za utvrđivanje stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš koji proizlaze iz njihova vlastitog poslovanja ili poslovanja njihovih društava kćeri i, kada su povezani s njihovim lancima vrijednosti, iz njihovih uvriježenih poslovnih odnosa, u skladu sa stavcima 2., 3. i 4.
2. Odstupajući od stavka 1., od poduzeća iz članka 2. stavka 1. točke (b) i članka 2. stavka 2. točke (b) zahtijeva se samo da utvrde stvarne i potencijalne ozbiljne negativne učinke relevantne za predmetni sektor naveden u članku 2. stavku 1. točki (b).
3. Kada poduzeća iz članka 3. točke (a) podtočke iv. pružaju kredite, zajmove ili druge financijske usluge, utvrđivanje stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš provodi se samo prije pružanja te usluge.
4. Države članice osiguravaju da, za potrebe utvrđivanja negativnih učinaka iz stavka 1. na temelju, ako je prikladno, kvantitativnih i kvalitativnih informacija, poduzeća imaju pravo iskoristiti odgovarajuće resurse, uključujući neovisna izvješća i informacije prikupljene u okviru postupka za podnošenje pritužbi predviđenog u članku 9. Poduzeća prema potrebi provode i savjetovanja s potencijalno pogođenim skupinama, uključujući radnike i druge relevantne dionike, kako bi prikupila informacije o stvarnim ili potencijalnim negativnim učincima.

Članak 7.

Sprečavanje potencijalnih negativnih učinaka

1. Države članice osiguravaju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere za sprečavanje ili, ako sprečavanje nije moguće ili nije odmah moguće, da na odgovarajući način ublaže potencijalne negativne učinke na ljudska prava i okoliš koji su utvrđeni ili su trebali biti utvrđeni na temelju članka 6., u skladu sa stavcima 2., 3., 4. i 5. ovog članka.
2. Poduzeća su dužna, prema potrebi, poduzeti sljedeće mjere:
 - (a) ako je to potrebno zbog prirode ili složenosti mjera potrebnih za sprečavanje, izraditi i provesti plan preventivnih mjera s razumnim i jasno definiranim rokovima za djelovanje te kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima za mjerenje poboljšanja. Plan preventivnih mjera izrađuje se uz savjetovanje s pogođenim dionicima;
 - (b) tražiti ugovorna jamstva od poslovnog partnera s kojim ima izravan poslovni odnos da će osigurati usklađenost s kodeksom ponašanja poduzeća i, prema potrebi, plan preventivnih mjera, među ostalim traženjem odgovarajućih ugovornih jamstava od svojih partnera, u mjeri u kojoj su njihove aktivnosti dio

lanca vrijednosti poduzeća (kaskadna metoda sklapanja ugovora). Ako se ishode takva ugovorna jamstva, primjenjuje se stavak 4.;

- (c) poduzeti potrebna ulaganja, na primjer u upravljačke ili proizvodne procese i infrastrukture, kako bi se uskladila sa stavkom 1.;
- (d) pružiti ciljanu i razmjernu potporu MSP-u s kojim poduzeće ima uvriježen poslovni odnos ako bi se usklađenošću s kodeksom ponašanja ili planom preventivnih mjera ugrozila održivost MSP-a;
- (e) u skladu s pravom Unije, uključujući pravo tržišnog natjecanja, surađivati s drugim subjektima, među ostalim, ako je to potrebno, kako bi se povećala sposobnost poduzeća da okonča negativan učinak, posebno ako nijedna druga mjera nije prikladna ili djelotvorna.

3. U pogledu mogućih negativnih učinaka koji se ne bi mogli spriječiti ili na odgovarajući način ublažiti mjerama iz stavka 2., poduzeće može tražiti da sklopi ugovor s partnerom s kojim je u neizravnom odnosu kako bi se postigla usklađenost s kodeksom ponašanja ili planom preventivnih mjera poduzeća. Ako se takav ugovor sklopi, primjenjuje se stavak 4.

4. Ugovorna jamstva ili ugovor popraćeni su odgovarajućim mjerama za provjeru usklađenosti. Za potrebe provjere usklađenosti poduzeće se može poslužiti odgovarajućom industrijskom inicijativom ili se obratiti neovisnoj trećoj strani koja provodi provjeru.

Ako su ugovorna jamstva dobivena od MSP-a ili je sklopljen ugovor s MSP-om, uvjeti moraju biti poštteni, razumni i nediskriminirajući. Ako se mjere za provjeru usklađenosti provode u odnosu na MSP-ove, poduzeće snosi trošak provjere koju provodi neovisna treća strana.

5. U pogledu potencijalnih negativnih učinaka u smislu stavka 1. koji se nisu mogli spriječiti ili na odgovarajući način ublažiti mjerama iz stavaka 2., 3. i 4., poduzeće se mora suzdržati od uspostave novih ili produljenja postojećih odnosa s partnerom s kojim ima uspostavljen poslovni odnos ili u čijem su lancu vrijednosti učinci nastali te, ako mu pravo koje uređuje njihove odnose to dopušta, poduzeti sljedeće radnje:

- (a) privremeno obustaviti poslovne odnose s predmetnim partnerom i istodobno se nastaviti zalagati za sprečavanje i smanjenje učinka na najmanju moguću mjeru, ako je razumno očekivati da će ta zalaganja imati učinka u kratkoročnom razdoblju;
- (b) raskinuti poslovni odnos s obzirom na predmetne aktivnosti ako je potencijalni negativan učinak ozbiljan.

Države članice osiguravaju mogućnost raskida poslovnog odnosa u ugovorima koji su uređeni njihovim zakonima.

6. Odstupajući od stavka 5. točke (b), kada poduzeća iz članka 3. točke (a) podtočke iv. pružaju kredite, zajmove ili druge financijske usluge, od njih se ne zahtijeva da raskinu ugovor o kreditu, zajmu ili drugi ugovor o financijskim uslugama ako je razumno očekivati da bi to moglo uzrokovati znatnu štetu subjektu kojem se pruža ta usluga.

Članak 8.

Okončanje stvarnih negativnih učinaka

1. Države članice osiguravaju da poduzeća poduzmu odgovarajuće mjere kako bi okončala stvarne negativne učinke koji su utvrđeni ili su trebali biti utvrđeni na temelju članka 6., u skladu sa stavcima od 2. do 6. ovog članka.
2. Ako se negativan učinak ne može okončati, države članice osiguravaju da poduzeća smanje opseg takvog učinka na najmanju moguću mjeru.
3. Poduzeća su dužna, prema potrebi, poduzeti sljedeće mjere:
 - (a) neutralizirati negativan učinak ili smanjiti njegov opseg na najmanju moguću mjeru, među ostalim plaćanjem odštete pogođenim osobama i financijske naknade pogođenim zajednicama. Djelovanje mora biti razmjerno važnosti i opsegu negativnog učinka te doprinosu postupanja poduzeća prema negativnom učinku;
 - (b) ako je to potrebno zbog činjenice da se negativni učinak ne može odmah okončati, izraditi i provesti plan korektivnih mjera s razumnim i jasno definiranim rokovima za djelovanje te kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima za mjerenje poboljšanja. Prema potrebi, plan korektivnih mjera izrađuje se uz savjetovanje s dionicima;
 - (c) tražiti ugovorna jamstva od izravnog partnera s kojim ima uvriježen poslovni odnos da će osigurati usklađenost s kodeksom ponašanja i, prema potrebi, plan korektivnih mjera, među ostalim traženjem odgovarajućih ugovornih jamstava od svojih partnera, u mjeri u kojoj su oni dio lanca vrijednosti (kaskadna metoda sklapanja ugovora). Ako se ishode takva ugovorna jamstva, primjenjuje se stavak 5.;
 - (d) poduzeti potrebna ulaganja, na primjer u upravljačke ili proizvodne procese i infrastrukture, kako bi se uskladila sa stavcima 1., 2. i 3.;
 - (e) pružiti ciljanu i razmjernu potporu MSP-u s kojim poduzeće ima uvriježen poslovni odnos ako bi se usklađenošću s kodeksom ponašanja ili planom korektivnih mjera ugrozila održivost MSP-a;
 - (f) u skladu s pravom Unije, uključujući pravo tržišnog natjecanja, surađivati s drugim subjektima, među ostalim, ako je to potrebno, kako bi se povećala sposobnost poduzeća da okonča negativan učinak, posebno ako nijedna druga mjera nije prikladna ili djelotvorna.
4. U pogledu stvarnih negativnih učinaka koji se nisu mogli okončati ili na odgovarajući način ublažiti mjerama iz stavka 3., poduzeće može tražiti da sklopi ugovor s partnerom s kojim je u neizravnom odnosu kako bi se postigla usklađenost s kodeksom ponašanja ili planom korektivnih mjera poduzeća. Ako se takav ugovor sklopi, primjenjuje se stavak 5.
5. Ugovorna jamstva ili ugovor popraćeni su odgovarajućim mjerama za provjeru usklađenosti. Za potrebe provjere usklađenosti poduzeće se može poslužiti odgovarajućom industrijskom inicijativom ili se obratiti neovisnoj trećoj strani koja provodi provjeru.

Ako su ugovorna jamstva dobivena od MSP-a ili je sklopljen ugovor s MSP-om, uvjeti moraju biti poštteni, razumni i nediskriminirajući. Ako se mjere za provjeru usklađenosti provode u odnosu na MSP-ove, poduzeće snosi trošak provjere koju provodi neovisna treća strana.

6. U pogledu stvarnih negativnih učinaka u smislu stavka 1. koji se nisu mogli okončati ili čiji se opseg nije mogao smanjiti na najmanju moguću mjeru mjerama predviđenima u stavcima 3., 4. i 5., poduzeće se suzdržava od uspostave novih ili produljenja postojećih odnosa s partnerom s kojim ima uspostavljen poslovni odnos ili u čijem je lancu vrijednosti učinak nastao te, ako mu pravo koje uređuje njihove odnose to dopušta, poduzima jednu od sljedećih radnji:
 - (a) privremeno obustavlja poslovne odnose s predmetnim partnerom i istodobno se nastavlja zalagati kako bi okončalo ili smanjilo opseg negativnog učinka na najmanju moguću mjeru; ili
 - (b) raskida poslovni odnos povezan s predmetnim aktivnostima ako se negativan učinak smatra ozbiljnim.

Države članice osiguravaju mogućnost raskida poslovnog odnosa u ugovorima koji su uređeni njihovim zakonima.

7. Odstupajući od stavka 6. točke (b), kada poduzeća iz članka 3. točke (a) podtočke iv. pružaju kredite, zajmove ili druge financijske usluge, od njih se ne zahtijeva da raskinu ugovor o kreditu, zajmu ili drugi ugovor o financijskim uslugama ako je razumno očekivati da bi to moglo uzrokovati znatnu štetu subjektu kojem se pruža ta usluga.

Članak 9.

Postupanje s pritužbama

1. Države članice osiguravaju da poduzeća omoguće osobama i organizacijama navedenima u stavku 2. da im podnesu pritužbe u slučaju opravdane zabrinutosti u pogledu stvarnih ili potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš kada je riječ o njihovu vlastitom poslovanju, poslovanju njihovih društava kćeri i lanaca vrijednosti.
2. Države članice osiguravaju da pritužbe mogu podnijeti:
 - (a) osobe koje su pogođene ili opravdano smatraju da bi mogle biti pogođene negativnim učinkom;
 - (b) sindikati i drugi predstavnici radnika koji predstavljaju pojedince koji rade u predmetnom lancu vrijednosti;
 - (c) organizacije civilnog društva koje djeluju u područjima povezanim s predmetnim lancem vrijednosti.
3. Države članice osiguravaju da poduzeća uspostave postupak za rješavanje pritužbi iz stavka 1., uključujući postupak kada poduzeće smatra da je pritužba neutemeljena, te da o tim postupcima obavijeste radnike i sindikate na koje se to odnosi. Države članice

osiguravaju da se, ako je pritužba utemeljena, negativan učinak koji je predmet pritužbe smatra utvrđenim u smislu članka 6.

4. Države članice osiguravaju da podnositelji pritužbe imaju pravo:
- (a) zatražiti od poduzeća kojem su podnijeli pritužbu u skladu sa stavkom 1. odgovarajuće daljnje postupanje s pritužbom; i
 - (b) sastati se s predstavnicima poduzeća na odgovarajućoj razini kako bi raspravljali o potencijalnim ili stvarnim ozbiljnim negativnim učincima koji su predmet pritužbe.

Članak 10.

Praćenje

Države članice osiguravaju da poduzeća provode periodične procjene vlastitog poslovanja i mjera, poslovanja svojih društava kćeri i, kada su povezani s lancima vrijednosti poduzeća, poslovanja partnera s kojima imaju uvriježene poslovne odnose, kako bi pratila djelotvornost utvrđivanja, sprečavanja, ublažavanja i okončanja negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš te smanjenja njihova opsega na najmanju moguću mjeru. Takve procjene temelje se, prema potrebi, na kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima te se provode najmanje svakih 12 mjeseci i kad god postoje opravdani razlozi za sumnju da bi se mogli pojaviti znatni novi rizici od pojave tih negativnih učinaka. Politika dužne pažnje ažurira se u skladu s ishodom tih procjena.

Članak 11.

Izvješćivanje

Države članice osiguravaju da poduzeća koja ne podliježu zahtjevima za izvješćivanje na temelju članka 19.a i 29.a Direktive 2013/34/EU izvješćuju o pitanjima obuhvaćenima ovom Direktivom tako da na svojim internetskim stranicama objave godišnji izvještaj na jeziku koji je uobičajen u području međunarodnog poslovanja. Izvještaj se objavljuje do 30. travnja svake godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 28. u vezi sa sadržajem i kriterijima za takvo izvješćivanje na temelju stavka 1., navodeći informacije o opisu dužne pažnje, potencijalnim i stvarnim negativnim učincima i mjerama poduzetima na temelju njih.

Članak 12.

Model ugovornih klauzula

Kako bi se poduzećima pružila potpora u usklađivanju s člankom 7. stavkom 2. točkom (b) i člankom 8. stavkom 3. točkom (c), Komisija donosi smjernice o dobrovoljnom modelu ugovornih klauzula.

Članak 13.

Smjernice

Kako bi se pružila potpora poduzećima ili nadležnim tijelima država članica u vezi s načinom na koji bi poduzeća trebala ispunjavati svoje obveze dužne pažnje, Komisija, uz savjetovanje s državama članicama i dionicima, Agencijom Europske unije za temeljna prava, Europskom agencijom za okoliš i, prema potrebi, međunarodnim tijelima koja imaju stručno znanje u području dužne pažnje, može izdati smjernice, među ostalim za određene sektore ili određene negativne učinke.

Članak 14.

Popratne mjere

1. Kako bi pružile informacije i potporu poduzećima i partnerima s kojima su poduzeća uspostavila poslovne odnose u svojim lancima vrijednosti u svrhu ispunjenja obveza koje proizlaze iz ove Direktive, države članice uspostavljaju pojedinačne ili zajedničke posebne internetske stranice, platforme ili portale i upravljaju njima. U tom se pogledu posebna pozornost posvećuje MSP-ovima u lancima vrijednosti poduzeća.
2. Ne dovodeći u pitanje primjenjiva pravila o državnim potporama, države članice mogu pružati financijsku potporu MSP-ovima.
3. Komisija može dopuniti mjere potpore država članica na temelju postojećeg djelovanja Unije kojim se podupire dužna pažnja u Uniji i u trećim zemljama te može osmisliti nove mjere, uključujući poticanje zajedničkih inicijativa dionika kako bi se poduzećima pomoglo da ispune svoje obveze.
4. Poduzeća se mogu osloniti na sektorske programe i inicijative s više dionika kako bi poduprla provedbu svojih obveza iz članaka od 5. do 11. ove Direktive u mjeri u kojoj su takvi planovi i inicijative primjereni za potporu ispunjavanju tih obveza. Komisija i države članice mogu pomoći u širenju informacija o takvim planovima ili inicijativama i njihovu ishodu. Komisija u suradnji s državama članicama može izdati smjernice za procjenu prikladnosti sektorskih programa i inicijativa s više dionika.

Članak 15.

Borba protiv klimatskih promjena

1. Države članice osiguravaju da poduzeća iz članka 2. stavka 1. točke (a) i članka 2. stavka 2. točke (a) donesu plan kojim se osigurava usklađenost poslovnog modela i strategije poduzeća s prelaskom na održivo gospodarstvo i ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom. Tim se planom posebno utvrđuje, na temelju podataka koji su razumno dostupni poduzeću, u kojoj mjeri klimatske promjene predstavljaju rizik za poslovanje poduzeća ili u kojoj su mjeri učinak njegova poslovanja.
2. Države članice osiguravaju da, ako klimatske promjene jesu ili su trebale biti utvrđene kao glavni rizik za poslovanje poduzeća ili glavni učinak njegova poslovanja, poduzeće u svoj plan uključi ciljeve smanjenja emisija.

3. Države članice osiguravaju da poduzeća pri određivanju varijabilnih primitaka uzmu u obzir ispunjavanje obveza iz stavaka 1. i 2. ako su varijabilni primitci povezani s doprinosom direktora poslovnoj strategiji poduzeća te dugoročnim interesima i održivosti.

Članak 16.

Ovlašteni predstavnik

1. Države članice osiguravaju da svako poduzeće iz članka 2. stavka 2. imenuje pravnu ili fizičku osobu koja ima poslovni nastan ili boravište u jednoj od država članica u kojoj posluje kao svojeg ovlaštenog predstavnika. Imenovanje je valjano kada ga potvrdi ovlašteni predstavnik.
2. Države članice osiguravaju da se ime, adresa, adresa elektroničke pošte i telefonski broj ovlaštenog predstavnika prijave nadzornom tijelu u državi članici u kojoj ovlašteni predstavnik ima boravište ili poslovni nastan. Države članice osiguravaju da je ovlašteni predstavnik dužan na zahtjev dostaviti primjerak imenovanja na službenom jeziku države članice bilo kojem nadzornom tijelu.
3. Države članice osiguravaju da nadzorno tijelo u državi članici u kojoj ovlašteni predstavnik ima boravište ili poslovni nastan i, ako je različito, nadzorno tijelo u državi članici u kojoj je poduzeće ostvarilo većinu svojeg neto prometa u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini bude obaviješteno da je riječ o poduzeću u smislu članka 2. stavka 2.
4. Države članice osiguravaju da svako poduzeće ovlasti svojeg ovlaštenog predstavnika za primanje obavijesti od nadzornih tijela o svim pitanjima potrebnima za usklađivanje s nacionalnim odredbama kojima se prenosi ova Direktiva i njihovu provedbu. Poduzeća su dužna svojem ovlaštenom predstavniku dati potrebne ovlasti i sredstva za suradnju s nadzornim tijelima.

Članak 17.

Nadzorna tijela

1. Svaka država članica imenuje jedno ili više nadzornih tijela za nadziranje usklađenosti s obvezama utvrđenima u nacionalnim odredbama donesenima u skladu s člancima od 6. do 11. i člankom 15. stavcima 1. i 2. („nadzorno tijelo”).
2. U pogledu poduzeća iz članka 2. stavka 1., nadležno nadzorno tijelo jest tijelo države članice u kojoj poduzeće ima sjedište.
3. Kada je riječ o poduzećima iz članka 2. stavka 2., nadležno nadzorno tijelo jest tijelo države članice u kojoj društvo ima podružnicu. Ako poduzeće nema podružnicu ni u jednoj državi članici ili ima podružnice u više država članica, nadležno nadzorno tijelo jest nadzorno tijelo države članice u kojoj je poduzeće ostvarilo većinu svojeg neto prometa u Uniji u financijskoj godini koja prethodi posljednjoj financijskoj godini prije datuma navedenog u članku 30. ili na datum na koji poduzeće prvi put ispuni kriterije iz članka 2. stavka 2., ovisno o tome što nastupi kasnije.

Poduzeća iz članka 2. stavka 2. mogu, na temelju promjene okolnosti zbog koje ostvaruju većinu svojeg prometa u Uniji u drugoj državi članici, podnijeti propisno obrazložen zahtjev za promjenu nadzornog tijela koje je nadležno za uređivanje pitanja obuhvaćenih ovom Direktivom u pogledu tog poduzeća.

4. Ako država članica imenuje više od jednog nadzornog tijela, osigurava da su nadležnosti tih tijela jasno definirane te da nadzorna tijela blisko i učinkovito surađuju.
5. Za potrebe ove Direktive, države članice mogu kao nadzorna tijela imenovati i tijela za nadzor reguliranih financijskih društava.
6. Do datuma navedenog u članku 30. stavku 1. točki (a) države članice obavješćuju Komisiju o imenima i podacima za kontakt nadzornih tijela imenovanih u skladu s ovim člankom, kao i o njihovoj nadležnosti ako postoji nekoliko imenovanih nadzornih tijela. Obavješćuju Komisiju o svim promjenama povezanim s tim.
7. Komisija javno objavljuje popis nadzornih tijela, između ostalog i na svojoj internetskoj stranici. Komisija redovito ažurira popis na temelju informacija dobivenih od država članica.
8. Države članice jamče neovisnost nadzornih tijela i osiguravaju da ona i sve osobe koje za njih rade ili koje su za njih radile te revizori ili stručnjaci koji djeluju u njihovo ime izvršavaju svoje ovlasti nepristrano, transparentno i uz dužno poštovanje obveze čuvanja poslovne tajne. Države članice posebno osiguravaju da je tijelo pravno i funkcionalno neovisno od poduzeća obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive ili drugih tržišnih interesa, da njegovo osoblje i osobe odgovorne za upravljanje njime nisu u sukobu interesa, da podliježu zahtjevima u pogledu povjerljivosti te da se suzdržava od svakog djelovanja koje nije u skladu s njihovim dužnostima.

Članak 18.

Ovlasti nadzornih tijela

1. Države članice osiguravaju da nadzorna tijela imaju odgovarajuće ovlasti i sredstva za izvršavanje zadaća koje su im dodijeljene na temelju ove Direktive, uključujući ovlast da zahtijevaju informacije i provode istrage povezane s ispunjavanjem obveza utvrđenih u ovoj Direktivi.
2. Nadzorno tijelo može pokrenuti istragu na vlastitu inicijativu ili kao rezultat obavijesti o potkrijepljenoj sumnji u skladu s člankom 19. ako smatra da ima dovoljno informacija koje ukazuju na to da poduzeće potencijalno krši obveze predviđene nacionalnim odredbama donesenima u skladu s ovom Direktivom.
3. Inspekcije se provode u skladu s nacionalnim pravom države članice u kojoj se provodi inspekcija i uz prethodno upozorenje poduzeću, osim ako prethodna obavijest narušava djelotvornost inspekcije. Ako u okviru istrage nadzorno tijelo želi provesti inspekciju na području države članice koja nije njegova, traži pomoć od nadzornog tijela u toj državi članici u skladu s člankom 21. stavkom 2.
4. Ako kao rezultat mjera poduzetih u skladu sa stavcima 1. i 2. nadzorno tijelo utvrdi nepoštovanje nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom,

predmetnom poduzeću odobrava odgovarajući rok za poduzimanje korektivnih mjera, ako je to moguće.

Poduzimanje korektivnih mjera ne isključuje izricanje administrativnih sankcija ili utvrđivanje građanskopravne odgovornosti u slučaju štete, u skladu s člankom 20. odnosno člankom 22.

5. Pri obavljanju svojih zadaća nadzorna tijela imaju ovlasti učiniti barem sljedeće:
 - (a) naložiti prestanak kršenja nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom, suzdržavanje od ponavljanja predmetnog postupanja i, prema potrebi, donošenje korektivnih mjera koje su razmjerne povredi i potrebne da se okonča;
 - (b) izreći novčane kazne u skladu s člankom 20.;
 - (c) donijeti privremene mjere kako bi se izbjegao rizik od ozbiljne i nepopravljive štete.
6. Ako pravnim sustavom države članice nisu predviđene administrativne sankcije, ovaj članak i članak 20. mogu se provoditi tako da sankciju pokreće nadležno nadzorno tijelo, a izriču je nadležni nacionalni sudovi, pritom osiguravajući da su ti pravni lijekovi djelotvorni i imaju istovrijedan učinak kao i administrativne sankcije koje izriču nadzorna tijela.
7. Države članice osiguravaju da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na djelotvoran pravni lijek protiv pravno obvezujuće odluke nadzornog tijela koja se na nju odnosi.

Članak 19.

Potkrijepljene sumnje

1. Države članice osiguravaju da fizičke i pravne osobe imaju pravo prijaviti potkrijepljene sumnje svakom nadzornom tijelu ako na temelju objektivnih okolnosti imaju razloga smatrati da poduzeće ne poštuje nacionalne odredbe donesene na temelju ove Direktive („potkrijepljene sumnje”).
2. Ako je potkrijepljena sumnja u nadležnosti drugog nadzornog tijela, tijelo koje zaprima prijavu o sumnji prosljeđuje je tom tijelu.
3. Države članice osiguravaju da nadzorna tijela obavljaju procjenu potkrijepljenih sumnji i, prema potrebi, izvršavaju svoje ovlasti kako je navedeno u članku 18.
4. Što prije i u skladu s relevantnim odredbama nacionalnog prava te u skladu s pravom Unije, nadzorno tijelo obavješćuje osobu iz stavka 1. o rezultatu procjene potkrijepljene sumnje te navodi obrazloženje za to.
5. Države članice osiguravaju da osobe koje prijavljuju potkrijepljenu sumnju u skladu s ovim člankom i koje, u skladu s nacionalnim pravom, imaju legitiman interes u tom predmetu imaju pristup sudu ili drugom neovisnom i nepristranom javnom tijelu nadležnom za preispitivanje postupovne i materijalne zakonitosti odluka, radnji ili nedjelovanja nadzornog tijela.

Članak 20.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, razmjerne i odvraćajuće.
2. Pri odlučivanju o izricanju sankcija i, u slučaju izricanja, pri određivanju njihove prirode i odgovarajuće razine, u obzir se uzimaju nastojanja poduzeća da se uskladi sa svim korektivnim mjerama koje od njega zahtijeva nadzorno tijelo, sva ulaganja i sva ciljana potpora koja je pružena u skladu s člancima 7. i 8., kao i suradnja s drugim subjektima kako bi se uklonili negativni učinci u njegovim lancima vrijednosti, ovisno o slučaju.
3. Ako se izriču novčane kazne, temelje se na prometu poduzeća.
4. Države članice osiguravaju objavljivanje svih odluka nadzornih tijela koje sadržavaju sankcije povezane s kršenjem odredaba ove Direktive.

Članak 21.

Europska mreža nadzornih tijela

1. Komisija uspostavlja Europsku mrežu nadzornih tijela, sastavljenu od predstavnika nadzornih tijela. Mreža olakšava suradnju nadzornih tijela i koordinaciju i usklađivanje regulatornih, istražnih, nadzornih praksi i praksi sankcioniranja koje provode nadzorna tijela te, prema potrebi, razmjenu informacija među njima.
Komisija može pozvati agencije Unije s relevantnim stručnim znanjem u područjima obuhvaćenima ovom Direktivom da se pridruže Europskoj mreži nadzornih tijela.
2. Nadzorna tijela međusobno si pružaju bitne informacije i pomažu si u obavljanju svojih dužnosti te uspostavljaju mjere za učinkovitu suradnju. Uzajamna pomoć uključuje suradnju u cilju izvršavanja ovlasti iz članka 18., među ostalim u vezi s inspekcijama i zahtjevima za informacije.
3. Nadzorna tijela poduzimaju sve odgovarajuće potrebne korake da odgovore na zahtjev drugog nadzornog tijela za pomoć bez nepotrebne odgode i najkasnije u roku od mjesec dana nakon zaprimanja zahtjeva. Takvi koraci mogu posebno obuhvaćati prijenos bitnih informacija o vođenju istrage.
4. Zahtjevi za pomoć moraju sadržavati sve potrebne informacije, uključujući svrhu i obrazloženje zahtjeva. Nadzorna tijela upotrebljavaju informacije primljene putem zahtjeva za pomoć samo u zatraženu svrhu.
5. Nadzorno tijelo koje zaprimi zahtjev izvješćuje nadzorno tijelo koje je podnijelo zahtjev o rezultatima ili, ovisno o slučaju, o napretku mjera poduzetih u cilju ispunjenja zahtjeva za pomoć.
6. Nadzorna tijela ne naplaćuju jedna drugima naknade za radnje i mjere poduzete na temelju zahtjeva za pomoć.

Međutim, nadzorna tijela mogu dogovoriti pravila za uzajamne naknade posebnih izdataka koji proizlaze iz pružanja pomoći u izvanrednim slučajevima.

7. Nadzorno tijelo koje je nadležno u skladu s člankom 17. stavkom 3. obavješćuje Europsku mrežu nadzornih tijela o toj činjenici i o svakom zahtjevu za promjenu nadležnog nadzornog tijela.
8. Ako postoje sumnje u pogledu dodjele nadležnosti, Europska mreža nadzornih tijela bit će obaviještena o informacijama na kojima se temelji ta dodjela te se može koordinirati u pronalaženju rješenja.

Članak 22.

Građanskopravna odgovornost

1. Države članice osiguravaju da su poduzeća odgovorna za naknadu štete:
 - (a) ako nisu ispunila obveze utvrđene u člancima 7. i 8.; i
 - (b) ako je kao posljedica toga došlo do štete prouzročene negativnim učinkom koji je trebalo utvrditi, spriječiti, ublažiti i okončati ili smanjiti njegov opseg na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama utvrđenima u člancima 7. i 8.
2. Neovisno o stavku 1., države članice osiguravaju da poduzeće koje je poduzelo mjere iz članka 7. stavka 2. točke (b) i članka 7. stavka 4. ili članka 8. stavka 3. točke (c) i članka 8. stavka 5. nije odgovorno za štetu uzrokovanu negativnim učinkom koji proizlazi iz aktivnosti neizravnog partnera s kojim ima uvriježen poslovni odnos, osim ako je u okolnostima slučaja bilo nerazumno očekivati da bi stvarno poduzete mjere, među ostalim u pogledu provjere usklađenosti, bile primjerene za sprečavanje, ublažavanje i okončanje negativnog učinka ili smanjenje njegova opsega na najmanju moguću mjeru.

Pri procjeni postojanja i opsega odgovornosti u skladu s ovim stavkom u obzir se uzimaju nastojanja poduzeća, u mjeri u kojoj se izravno odnose na predmetnu štetu, da se uskladi sa svim korektivnim mjerama koje od njega zahtijeva nadzorno tijelo, sva ulaganja i sva pružena ciljana potpora u skladu s člancima 7. i 8., kao i svaka suradnja s drugim subjektima kako bi se uklonili negativni učinci u njegovim lancima vrijednosti.
3. Građanskopravna odgovornost poduzeća za naknadu štete koja proizlazi iz ove odredbe ne dovodi u pitanje građanskopravnu odgovornost njegovih društava kćeri ili bilo kojeg izravnog i neizravnog poslovnog partnera u lancu vrijednosti.
4. Pravilima o građanskopravnoj odgovornosti u skladu s ovom Direktivom ne dovode se u pitanje pravila Unije ili nacionalna pravila o građanskopravnoj odgovornosti povezana s negativnim učincima na ljudska prava ili okoliš kojima se predviđa odgovornost u situacijama koje nisu obuhvaćene ovom Direktivom ili kojima se predviđa stroža odgovornost od one predviđene ovom Direktivom.
5. Države članice osiguravaju da odgovornost predviđena odredbama nacionalnog prava kojima se prenosi ovaj članak ima prevladavajuću obveznu primjenu u slučajevima kada pravo koje se primjenjuje na zahtjeve u tom smislu nije pravo države članice.

Članak 23.

Prijava povreda i zaštita osoba koje prijavljuju povrede

Direktiva (EU) 2019/1937 primjenjuje se na prijave svih povreda ove Direktive i zaštitu osoba koje prijavljuju takve povrede.

Članak 24.

Javna potpora

Države članice osiguravaju da poduzeća koja podnose zahtjev za javnu potporu potvrde da im nisu izrečene sankcije zbog nepoštovanja obveza iz ove Direktive.

Članak 25.

Dužnost brižnog postupanja direktorâ

1. Države članice osiguravaju da direktori poduzeća iz članka 2. stavka 1. pri ispunjavanju svoje dužnosti djelovanja u najboljem interesu poduzeća uzmu u obzir posljedice svojih odluka povezanih s pitanjima održivosti, uključujući, ako je primjenjivo, ljudska prava, klimatske promjene i posljedice za okoliš, među ostalim u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.
2. Države članice osiguravaju da se njihovi zakoni i drugi propisi koji se odnose na kršenje dužnosti direktora primjenjuju i na odredbe ovog članka.

Članak 26.

Uspostava i nadzor dužne pažnje

1. Države članice osiguravaju da su direktori poduzeća iz članka 2. stavka 1. odgovorni za uspostavu i nadzor postupaka dužne pažnje iz članka 4., a posebno politike dužne pažnje iz članka 5., uzimajući u obzir relevantne doprinose dionika i organizacija civilnog društva. Direktori o tome izvješćuju upravno vijeće.
2. Države članice osiguravaju da direktori poduzmu korake za prilagodbu poslovne strategije kako bi se uzeli u obzir stvarni i potencijalni negativni učinci utvrđeni u skladu s člankom 6. i sve mjere poduzete u skladu s člancima od 7. do 9.

Članak 27.

Izmjena Direktive (EU) br. 2019/1937

U točki E.2 dijela I. Priloga Direktivi (EU) br. 2019/1937 dodaje se sljedeća točka:

„(vi) [Direktiva ... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937⁺]”

Članak 28.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 11. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. Opoziv ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 11. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 29.

Preispitivanje

Komisija najkasnije... [*Ured za publikacije: unijeti datum = sedam godina nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive*] podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi ove Direktive. U izvješću se ocjenjuje učinkovitost ove Direktive u postizanju njezinih ciljeva i procjenjuju sljedeća pitanja:

- (a) je li potrebno smanjiti pragove u pogledu broja zaposlenika i neto prometa utvrđene u članku 2. stavku 1.;

⁺ SL: Molimo, u tekst umetnuti broj i datum Direktive iz dokumenta ..., a u bilješku umetnuti upućivanje na SL za tu Direktivu.

- (b) je li potrebno izmijeniti popis sektorâ iz članka 2. stavka 1. točke (b), među ostalim radi usklađenosti sa smjernicama Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj;
- (c) je li potrebno izmijeniti Prilog, među ostalim s obzirom na međunarodni razvoj događaja;
- (d) bi li članke od 4. do 14. trebalo proširiti na negativne klimatske utjecaje.

Članak 30.

Prenošenje

1. Države članice najkasnije do ... [*SL unosi: dvije godine od stupanja na snagu ove Direktive*] donose i objavljuju propise i administrativne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

One primjenjuju te odredbe kako slijedi:

- (a) od ... [*SL unosi: dvije godine od stupanja na snagu ove Direktive*] u odnosu na poduzeća iz članka 2. stavka 1. točke (a) i članka 2. stavka 2. točke (a);
- (b) od ... [*SL unosi: četiri godine od stupanja na snagu ove Direktive*] u odnosu na poduzeća iz članka 2. stavka 1. točke (b) i članka 2. stavka 2. točke (b).

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 31.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 32.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik